

ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΩΝ ΖΩΝΤΑΝΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΙΔΡΥΤΑΙ

ΝΙΚ. ΑΒΡΑΑΜ
ΑΓΓ. ΒΑΡΒΑΓΙΑΝΝΗΣ
ΑΛΕΞ. ΒΕΡΔΕΛΗΣ
ΜΙΧ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ
ΦΩΚΙΩΝ ΖΑΪΜΗΣ
ΣΤ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ
ΣΠΥΡΟΣ ΜΕΛΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ
ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΒΟΥΛΗΣ 1
ΑΡΙΘ. ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ 65-84

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ ΔΡ. 200.—
ΕΞΑΜΗΝΟΣ » 100.—

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ Λ. Α. 1.—
ΕΞΑΜΗΝΟΣ ΣΕΛ. 10.—

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡ. 5

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 26 ΙΟΥΛΙΟΥ 1930

ΑΘΗΝΑΙ-ΕΤΟΣ Α'-ΤΕΥΧΟΣ 29

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ:

Τὸ ταξείδιον τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ
ΠΛ. ΔΡΑΚΟΥΛΗ:

Ἑνωμένα Πολιτεῖαι τοῦ Αἵμου

Λ. ΜΑΚΚΑ:

Ὑπὲρ μιᾶς ἀντιανεργιακῆς πολιτικῆς

ΑΝΤ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΥ:

Ἡ μηχανή

Γ. ΜΟΔΗ:

Ἡ σπατάλη τῶν αὐτοκινήτων

ΣΤ. ΠΑΠΑΦΡΑΓΚΟΥ:

Ἐξοδα παραστάσεως δημοτικῶν συμβούλων

Β. ΒΕΚΙΑΡΕΛΛΗ:

Ἡ Κοινωνία τῶν Ἐκκλησιῶν

Θ. Σ. ΒΑΡΟΥΝΗ:

Ἡ προστασία ἀπὸ τῶν πολεμικῶν ἀερίων

Σ. ΚΗΠΟΥΡΙΔΗ:

Τὸ βιβλίον τοῦ πολέμου

ΑΝ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ:

Ἡ περισυλλογή τῶν Ἀθηνῶν

Κ. ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ:

Ἀνθρωπισμὸς καὶ ἐκπαίδευσις

ΔΗΜ. ΑΒΡΑΜΙΔΗ:

Ἡ συσσωμάτωσις τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας

Π. ΡΟΖΑΚΗ:

Ἡ Χίος καὶ αἱ ἀνάγκαι τῆς

ΑΛΚΗ ΘΡΥΛΟΥ:

Τὰ νέα βιβλία

Β. ΓΑΝΩΣΗ:

Σιτοκαλλιέργεια καὶ σιτάρκεια

ΛΑΚΩΝΙΚΑ — ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΙΝΗΣΙΣ — ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ —
ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

Ε

ΤΑ ΖΩΝΤΑΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΤΟ ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ ΤΟΥ κ. ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ

Η ΦΥΣΙΚΗ άντοχή του πλέον χαλκέντερου εργάτου έχει και τα δριά της. Ακαμάτως και ακλονήτως εργαζόμενος επί δεκατέσσαρας καθ' ημέραν ώρας κατά τους ένδεκα μήνας του έτους, είνε φυσικόν ο Πρωθυπουργός της Ελλάδος να αισθάνεται την ανάγκην της έν σχετική αναπαύσει, κατά τον δωδέκατον μήνα, αναβαπτισέως του. Καί πρὸς τοῦτο ἐφυγε χθὲς δι' ὀλίγας ἐβδομάδας, αἱ ὁποῖαι θὰ τὸν ἀποδώσουν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡμαλεώτερον ἀκόμη ἀπὸ πρὶν, πλέον ἀποφασισμένον παρὰ ποτὲ νὰ συνεχίσῃ, ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς φθινοπώρου, τὴν βαρεῖαν καὶ τραχείαν προσπάθειαν τὴν ὁποῖαν ἀνέλαβε διὰ νὰ ἀνορθώσῃ τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῶν ἐρειπίων της. Ἄς τὸν προπέμπουν λοιπὸν αἱ θερμότεραί μας εὐχαί, ὅχι πλέον ὡς κομματικῶν του φίλων καὶ ὁπαδῶν, ἀλλ' ὡς ἀνθρώπων καὶ ὡς Ἑλλήνων μετὰ θαυμασμοῦ παρακολουθούτων τὴν ἀκαμπτον δυναμικότητα τοῦ δημιουργικωτέρου πολιτικοῦ, τοῦ ἐργατικωτέρου συμπολίτου μας!

Τὰ ταξείδια ὁμῶς τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ γίνονται ἀφορμὴ νὰ λέγωνται συστηματικῶς καὶ νὰ ψιθυρίζονται ἐπιμόνως πολλὰ καὶ διάφορα πάντοτε περὶ τῆς πολιτικῆς ἐν γένει καταστάσεως. Μὴ δὲν ὑπάρχει ἡ βεβαίωσις ὅτι, ἀναχωροῦντος τοῦ κ. Βενιζέλου ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν δραστηριότητά του γεμίζει πάντοτε τὰς στήλας τῶν ἐφημερίδων καὶ τροφοδοτεῖ τῶν ἀργοσχόλων τὰς συζητήσεις, ἡ πηγὴ αὐτὴ τοῦ διαλεκτικοῦ ἐπισιτισμοῦ θὰ στερεῖται ἐπὶ τινὰς ἐβδομάδας; Πρέπει λοιπὸν νέα θέματα, νέαι ἀφορμαὶ ἀρθρῶν τετραστίλων, νέαι «ἐπικαιρότητες» συναρπαστικαὶ τῆς προσοχῆς τοῦ κοινού, πάσῃ θυσίᾳ νὰ ἐξευρεθῶν. Καὶ ἡ βιοτεχνικὴ φαντασία τὰς ἐπινοεῖ! Καὶ ἡ κατάστασις παρουσιάζεται ὡς ἀνώμαλος! Καὶ ἡ μονοτονία ἀναστέλλεται! Καὶ τῆς ἱστορίας ἀργούσης, γράφεται κατ' ἔτος τῶν κυνικῶν καυμάτων τὸ μυθιστόρημα!

Ἐμποροῦμεν λοιπὸν καὶ ἐφέτος νὰ εἰμεθα βέβαιοι ὅτι ἡ φαντασιοληξία καὶ πάλιν θὰ δράσῃ. Ἡδὲ, ἄλλως τε, μήπως δὲν ἐφωράθη, προτρέχουσα τῆς ἀνιάρως ἐποχῆς τῶν «διακοπῶν», νὰ ἀκονίζῃ, εἰς τὸ κενόν, τὴν ἐπινοητικότητά της; Καὶ δὲν ἀνελκύσθη ἀπὸ τὰ βάθη τῆς λαϊκῆς περιφρονήσεως καὶ τῆς πανελληνίου λήθης, ὁ πρὸ τετραετίας «Τύραννος», διὰ νὰ τροφοδοτηθῇ ἡ ἀναγνωσματογραφικὴ πλέον καὶ μόνον καταταγάνησίς μας; Αὐτὸ τὸ

προδότηριον μᾶς κατατοπίζει ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τοῦ προσεχοῦς φαγητοῦ. Κατὰ τὰς ἐπικείμενας ἐβδομάδας θὰ λεχθῶν ἀναμφιβόλως πολλὰ καὶ περὶ τῶν κινήσεων τοῦ ἄλλοτε «Ντοῦτσε» μας, καὶ περὶ τῶν συγκινήσεων τῆς κοινῆς γνώμης, καὶ περὶ διαφωνιῶν μετὰ τοῦ ἀρχηγέοντος τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἀρχηγέοντος τοῦ κόμματος, καὶ περὶ ἐπιστολῶν ἴσως ἢ καὶ τηλεγραφημάτων ἐκ Μπανιδλ ἐκπεπομένων. — καὶ οἱ μεταμεσονύκτιοι τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος περιπατηταὶ θὰ ἡμποροῦν καὶ πάλιν νὰ μᾶς βεβαιώσωσιν ἐνόρκως ὅτι ποδοπατεῖται τὸ Σύνταγμα!

Ἐκείνο ὁμῶς τὸ ὁποῖον οἱ ταῦτα ἀνακαλύπτοντες δὲν ἀνεκάλυψαν εἶνε ὅτι, δυστυχῶς δι' αὐτοὺς ἀλλ' εὐτυχῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα, τὰ μυθιστορήματα αὐτὰ εἰς τὸν τόπον αὐτὸν δὲν συγκινοῦν πλέον κανένα. Ὁ ἑλληνικὸς κόσμος ἐργάζεται — καὶ μόνον ἐργάζεται, ἢ πάντως σοβαρεύεται — καὶ μόνον σοβαρεύεται. Ἐσυνειδητοποίησε τὴν κρισιμότητα τῆς ἐποχῆς τὴν ὁποῖαν ἔζησεν ἀπὸ δεκαετίας, καὶ γνωρίζει ὅτι ἔχει καθήκον νὰ ἀναπροσαρμοσθῇ μεθυστικῶς εἰς τὴν πραγματικότητά. Προσηρμόσθη μάλιστα ἤδη ἀπολύτως εἰς τὰς περιστάσεις, αἱ ὁποῖαι ἐπιβάλλουν σταθερότητα φρονημάτων καὶ ἀδιάκοπον, διὰ τὴν γενικὴν καὶ διὰ τὴν ἀτομικὴν ἐνός ἐκαστοῦ ἀνόρθωσιν, ἀγῶνα. Δι' αὐτὸ καὶ περιέβαλε πρὸ διετίας καὶ πρὸ ἔτους ἀκόμη, μετὰ τὴν ἀπεραντὸν ἐμπιστοσύνην του, ἕνα ἀκαμπτον, εὐθὺν καὶ θεληματικώτατον κυβερνήτην, ὁ ὁποῖος ὁδηγεῖ τὴν χώραν καὶ τὸν λαὸν πρὸς τὰ ἔμπροσ. Πέραν αὐτῆς τῆς μεγάλης προσπάθειας, τίποτε δὲν τὸν ἐνδιέφερε. Πάν ὅ,τι δὲ αὐτὴν τὴν προσπάθειαν ζητεῖ νὰ ὑπονομεύσῃ, συντρίβεται εἰς τὸ τεῖχος τῆς σοβαρότητός του.

Δὲν θὰ ὑπομνήσωμεν σήμερον τὸ τί ἐγίνε ἀπὸ διετίας εἰς αὐτὸν τὸν τόπον, καὶ τὸ πῶς ἡ λαϊκὴ πρὸς τὸν κυβερνήτην ἐμπιστοσύνη ἡλέγχθη κατ' ὅλην τὴν γραμμὴν δικαιολογημένη. Ἡ «Ἐργασία», ἡ ὁποία ἐν τούτοις ἀγνοεῖ καὶ τὰ θυμιάματα καὶ τὰ μειδιάματα καὶ ἡ ὁποία οὐδέποτε παρεξέκλινε τῆς ἀντικειμενικότητος ποῦ ἔταξεν εἰς τὰς κρίσεις της, ἔχει ἤδη ἀπὸ ἑξαμήνου κατατοπίσῃ τοὺς ἀναγνώστας της ἐπὶ τῆς συντελουμένης νεοελληνικῆς κοσμογονίας, καὶ ἔχει παρακολουθήσῃ ὅλα τὰ τεράστια ἄλλως τε προβλήματα εἰς τὰ ὁποῖα καταναλίσκονται, πράγματι ἀγαθοποιός, ἡ κυβερνητικὴ ἐ-

νεργητικότης. Μετὰ τινὰς μάλιστα ἐβδομάδας, ὅταν θὰ συμπληρωθῇ ἡ ἀπὸ τῶν ἐκλογῶν τοῦ 1928 διετία, θὰ προβῶμεν καὶ εἰς νέον συνολικώτερον ἀπολογισμὸν τῆς ἐπιτελεσθείσης ἐργασίας. Ἄλλως τε, καθεὶς εἰς τὸν κύκλον τῆς δράσεώς του, μὴ δὲν γνωρίζει ἀκριβῶς, διὰ νὰ συγκρίνῃ παρὸν καὶ παρελθὸν καὶ διὰ νὰ προκρίνῃ ἔτσι τὸ μέλλον;

Ἐπὶ δύο μόνον σημείων θὰ ἡδέλαμεν, πρὸς τὸ παρὸν, νὰ ἐπιμεινωμεν. Πρῶτον, ἐπὶ τῆς ἀπολύτου καὶ ἀκλονήτου πλέον εὐσταθείας τοῦ δημοκρατικοῦ καὶ κοινοβουλευτικοῦ μας πολιτεύματος, καὶ δευτέρου ἐπὶ τῆς ἐπίσης ἀπολύτου καὶ ἀκλονήτου ἀποφάσεως τοῦ κ. Βενιζέλου νὰ φέρῃ τὸ ἔργον του εἰς πέρας καὶ νὰ θεμελιώσῃ ὁριστικῶς τὴν νέαν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος. Ἐὰν δ' ἄλλως τε ἡ Ἑλλὰς κατέχεται σήμερον ἀπὸ τὴν ἥρεμον καὶ ἀπερίστατον ἐργατικότητα καὶ ἀπὸ τὸν δημιουργικὸν θάρος ποῦ τὴν ἐμπνέει, μήπως τοῦτο δὲν οφείλεται ἀκριβῶς εἰς τὸ αἶσθημα τῆς τελείας ἀσφαλείας ποῦ τῆς παρέχει καὶ τοῦ πολιτεύματος της ἡ χαλυβδίνη στερεότης καὶ τοῦ κυβερνήτου της ἡ αἰσιόδοξος ἀποφασιστικότης; Καὶ μήπως, περὶ αὐτοὺς τοὺς δύο πόλους στρεφόμενη, ἡ λαϊκὴ ζωὴ δὲν διανύει μετὰ ἀδάμαστον θάρρος καὶ τῶν ἀντιξῶν σήμερον οικονομικῶν περιστάσεων τὰς δυσχερείας, μετὰ τὴν πεποίθησιν ὅτι πᾶν τὸ ἀνθρωπίνως δυνατόν συντελεῖται διὰ νὰ τῆς ἐξασφαλισθῇ ἕνα μέλλον ἀνετώτερον καί, μετὰ τὰς τόσας ἀπὸ δεκαετίας καταστροφάς, μία κάποια ἀρχὴ εὐημερίας;

Παρ' ὅλα ὅσα ἐγράψαν ἐπανειλημμένως ἀπὸ τὴν ἀντιπολίτευσιν περὶ τῆς ἀντικοινοβουλευτικότητος τῆς ὀγκώδους κυβερνητικῆς ἐν τῇ Βουλῇ καὶ τῇ Γερουσίᾳ πλειοψηφίας, τὸναντίον μάλιστα, χάρις καὶ μόνον εἰς αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν ὄγκον τῆς κυβερνητικῆς ἐμφανίσεως, ὁ κοινοβουλευτισμὸς ἡδραϊώθη πλέον εἰς τὴν Ἑλλάδα τελείως, μετὰ τοὺς κλονισμοὺς ποῦ ὑπέστη ἀπὸ τοῦ 1916 μέχρι τοῦ 1923 καὶ ἀπὸ τοῦ 1925 μέχρι τῶν ἐκλογῶν τοῦ 1926. Ἐὰν ἴσως κάποτε ὁ ἐλεγχὸς τῆς Κυβερνήσεως δὲν ὑπῆρξε κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη πολὺ ἐπιμελής καὶ πολὺ ἐνδελεχής, τὸ λάθος καὶ ἡ εὐθὺν πάντα ἄλλον βαρύνουσιν πλὴν τῆς Κυβερνήσεως, τῆς ὁποίας ὁ ἀρχηγὸς μετὰ ἱπποτικότητος καὶ ὑπερμέτρου ἴσως μάλιστα μεροληψίας προτιμᾷ νὰ εἰσακούῃ τῶν ἀντιπάλων του παρὰ τῶν φίλων του τὰς

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1841

ΔΡ. ΣΤΑΥΡΟΣ
ΙΔΡΥΤΗΣΚεφάλαιον μετοχικὸν καὶ ἀποθεματικὸν Δρχ. 1.205.000.000
Καλαθέσεις (Κατάστασις τῆς 31ης Δ/βρίου 1929) » 6.550.000.000

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Ι. Α. ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

ΑΛΕΞ. Γ. ΚΟΡΙΖΗΣ

Η ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Αγοράζει καὶ πωλεῖ μετοχὰς καὶ χρεώγραφα εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις καὶ τὰ ξένα Χρηματιστήρια διὰ λογαριασμὸν τρίτων.

Παρέχει δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ δημοσίων χρεωγράφων, μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν ἑταιριῶν.

Δέχεται πρὸς φύλαξιν χρηματόγραφα παντὸς εἴδους καὶ κιβώτια ἀδήλου περιεχομένου.

Ἐπιμελεῖται τῆς ὑπὲρ τοῦ καταθέτου ἐγκαίρου εἰσπράξεως τῶν μετοχο-μεριδίων καὶ τοκομεριδίων τῶν κατατεθειμένων παρ' αὐτῇ χρηματογράφων ὡς καὶ τῶν κληρουμένων ὁμολογιῶν.

Ἐνοικιάζει χρηματοκιβώτια πρὸς φύλαξιν τίτλων καὶ τιμαλφῶν ἀντικειμένων.

Α. Ε. Β. Ε. Π. Γ. ΜΑΚΡΗΣ & ΣΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ & ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΔΡ. 51.250.000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ 18, ΤΗΛΕΦ. 4-25 & 7-43

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ: ΝΟΤΑΡΑ 48, ΤΗΛΕΦ. 2-87

ΤΜΗΜΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΩΝ

Γενικὴ Ἀντιπροσωπεία τῆς SHELL Co (HELLAS) Ltd. — Ἐγκαταστάσεις ἐν Πειραιεῖ, Θεσσαλονίκῃ καὶ Βόλῳ. — Διαρκὲς παρακαταθήκη βενζινῶν, πετρελαίων (φωτιστικοῦ καὶ καύσεως), ὀρυκτελαίων, ἀσφάλτου, παραφίνης κλπ.

ΤΜΗΜΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΟΔΟΧΙΚΟΝ

Ἀντιπροσωπεία τῶν ἑταιριῶν: Bell Telephone Manufacturing Co, Corn Products Refining Co, Société Marseillaise du Sulfure de Carbon, Pure Cane Malasse Co Ltd, Egyptian Salt & Soda Co Ltd.

ΤΜΗΜΑ ΟΔΟΠΟΙΓΑΣ

Παρὰ τῷ τμήματι τούτῳ λειτουργεῖ εἰδικὸν τεχνικὸν γραφεῖον διὰ τὴν παροχὴν πάσης πληροφορίας διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῆς ἀσφάλτου καὶ διὰ τὰ σχετικὰ μηχανήματα εἰς πάντα αἰτοῦντα.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ

ΗΜΕΡΟΜ.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΓΓ. ΒΑΡΒΑΓΙΑΝΝΗΣ
ΑΛΕΞ. ΒΕΡΔΕΛΗΣ
ΜΙΧ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ
ΦΩΚΙΩΝ ΖΑΪΜΗΣ
ΣΤ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ
ΣΠΥΡΟΣ ΜΕΛΑΣ

γνώμας! Όπωςδήποτε ή λειτουργία της έλευθέρως συγκρούσεως των γνώμων και της άσκήσεως παντός δυνατού και νοητού έλέγχου είναι άπεριόριστος και συχνάκις ευεργετική. Ύπ' αυτούς τούς όρους, ο κοινοβουλευτισμός συνυφάνθη πλέον, περισσότερο παρά ποτέ, με αυτήν ταύτην την ουσίαν της πολιτικής μας ζωής. Και κανείς δεν ήμπορεί ούτε με τό άνάστημα του να τον έπινοήσει, ούτε με τό άνύπαρκτον γόητρον άλλου συστήματος να τον κλονίση, ούτε την πάνδημον λαϊκήν του δημοτικότητα να αντιμετώπιση. Τοσοῦτο μάλλον, καθ' όσον τό μόνον ίσως μειονέκτημα του κοινοβουλευτικού οργανισμού, — την συνήθη του βραδυκίνησαν, — ή Κυβέρνησις των Φιλελευθέρων τό έχει άναμφιβόλως εκμηδενίση και όριστικώς θέση εκποδών. Την βραδυκίνησαν μάλιστα αυτήν την έχει και αντικαταστήσει διά μιάς καταπληκτικής ταχύτητος εις την έκλογήν και έπιβολήν των εις τά διάφορα ζητήματα λύσεων, και διά μιάς έπίσης έντόνου αποφασιστικότητας, έν τη έπιθυμία της όπως με γοργόν ρυθμόν συνεχίση τό έργο της. Αυτή δ' ή επιφαιστικότητα — ή δευτέρα αυτή εξήγησις αλλά και έν ταῦτῳ εγγύησις της λαϊκής ήρεμίας — είνε τό προΐον της διπλής συνειδήσεως την οποίαν έχει ο κ. Βενιζέλος: άφ' ενός μεν περί των ύποχρεώσεων που τό έπιβάλλει ή κολλοσοία έκλογική έμπιστοσύνη δι' ής ο λαός τον περιέβαλε, — άφ' έτέρου δε περί της ύπεροχής του άπέναντι οϊουδήποτε άλλου Έλληνος πολιτικού, εις ψυχικήν δύναμιν και πνευματικήν ικανότητα, προς αντιμετώπισιν των δυσκόλων προβλημάτων που τίθενται και θά τίθενται άκόμη επί έτη πρό τοῦ Έλληνικού λαοῦ.

Όπωςδήποτε, και Κυβερνήσις και Λαός, εργάζονται, ήρεμοῦν και προχωροῦν άσφαλώς εις τόν δρόμον της αναδημιουργίας. Από την ευθείαν των αυτήν προχώρησιν, τίποτε άπολύτως δεν ήμπορεί ούτε να τούς άναχαιτίση, ούτε να τούς περιστάση. Άς τό έχουν ύπ' όψιν των και οι κινηματίαι και οι διαδοσίαι. Και άς πεισθούν αυτοί οι εύφάνταστοι και άδιόρθωτοι, ότι, είτε είνε έδώ ο κ. Βενιζέλος είτε εύρίσκειται εις τό λουτρό, αυτοί, και αυτοί και μόνον, θά μείνουν έν πάση περιπτώσει και άπό πάσης άπόψεως εις τά κρύα του λουτροῦ.

ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ ΤΟΥ ΑΙΜΟΥ

ΥΠΕΡ του ιδεώδους της Βαλκανικής Συμπολιτείας έχω πολλάκις γράψει ελληνιστί και άγγλιστί κατά την τελευταίαν είκοσιπενταετίαν. Η «Αιatic Review» του Λονδίνου έδημοσίευσεν άρθρα μου έν έποχή καθ' ήν ολίγοιτοί ήσαν οι συνηγορούντες, πολλοί μάλιστα ήσθάνοντο όριστικήν δυσμένειαν κατά της ιδέας, κυρίως πολιτευόμενοι. Ίδιαιτέρως άπεχθής υπήρξε πάσα περί αυτής ενέργεια έν Έλλάδι, παρ' όλον ότι ο προφήτης και πρωτομάρτυς της ελληνικής εξεγέρσεως απέβλεπε θεμελιωδώς εις αυτήν. Παράλληλως με την έκκλησιν αυτού προς τό Έλληνικόν Έθνος να έγερθη κατά της Τουρκίας, ο Ρήγας ήτο ο πρώτος κηρύξας τό ιδεώδες της Βαλκανικής Συμπολιτείας. Πρό μιάς γενεάς έθεωρείτο έκκεντρικός ο πολμῶν να παραστήση ως έπικτήτην την βαλκανικήν συνάδελφωσιν. Τάναπλιν συμβαίνει σήμερον: έκκεντρικός θεωρείται ο παριστών αυτήν ως άνέφικτον. Η όμοσπονδιακή αρχή σχεδόν ήδη άνεγνωρίσθη ή μόνη δυνατή βάσις πολιτικῆς υπάρξεως. Πρότερον ο βράχος του 'Ανατολικού Ζητήματος συνέτριβε πᾶσαν έρεσιν προς βαλκανικήν άλληλεγγύην. Άλλά τό 'Ανατολικόν Ζήτημα δεν είνε πλέον οίον ήτο άλλοτε. Μετέβαλε θεμελιωδώς όψιν από της έποχής του συνασπισμοῦ των τεσσάρων βαλκανικών κρατῶν, Έλλάδος, Βουλγαρίας, Σερβίας και Μακεδονίας. Περί της δυνατοτήτος ενός Βαλκανικού Συνδέσμου, ένθυμοῦμαι τάς συνομιλίας μου με τόν κ. Βενιζέλον κατά τό 1910. Ο Βαλκανικός Σύνδεσμος πραγματωθεῖς δύο έτη βραδύτερον άπέβη συμβάν έκπληκτικῶς, βαρύνοντάς διαταράξαν τάς Μεγάλας Δυνάμεις. Τά βαλκανικά έθνη είχαν τόσον άπορροφηθῇ από την πάλην προς ύπόκτησιν αὐτοσυνειδήσεως, ώστε δεν τοῖς έμενον δυνάμεις δι' άλλο τι εὐχρη διά στρατιωτικές ενεργείας. Έν έποχή πλουτολογικῆς άναπτύξεως άλλωχού, τά βαλκανικά κράτη περιήχθησαν εις την ανάγκην να συγκεντρώσων όλην την προσοχήν των εις τό έργο του διασώσαι την έθνικήν ύπόστασιν.

Δυστυχώς ένοιον παράγοντες παρεκώλυσαν και αυτήν την στρατιωτικήν τελεφερότητα, τόσον ώστε ή πρόδοός της έπεβραδύνθη. Είς έκ των παραγόντων τούτων υπήρξεν ή άγαν έγωιστική τροπή την όποιαν έλαβον τά έθνικά των ιδεώδη. Τά κράτη ταῦτα, μη δυνάμενα να διίδουν την αξίαν του συμπράττειν μήτε να παραδεχθούν τό γεγονός της άνθρωπίνης άλληλεγγύης, μήτε να έμπιστευθούν τάς οδηγίας της καλής θελήσεως, κατέστησαν αντίζηλα κατ' άλλήλῃν, έκαστον δε άνέπτυξε πνεῦμα σωβινισμού τό όποιον βαρύνον κατέστησε πᾶσαν συνενόγησιν άνέφικτον. Τό αυτό ιδεώδες ένέπνεεν αυτά όλα. Ήτο κοινόν άπάντων ιδεώδες ή έξωσις της Τουρκίας. Ένθ' έκαστον αὐτῶν έτάνας πᾶν νεῦρον διά νά συντελέσει εις τόν εύκατον αὐτόν τελικόν σκοπόν, ταυτοχρόνως άπέβλεπεν εις τό να έγκατασταθῇ αὐτό διάδοχον της Τουρκίας. Πρέπει να προσθέσωμεν, ότι έσφαλμένος άντιλήψεις όσον άφορᾷ τόν σκοπόν της άνθρωπίνης ζωής εισαχθεῖσαι υπό της υλόφρονος σχολῆς ήτις έκράτει πρό δύο γενεών, ώδήγησαν τά άφελή ταῦτα φύλα του Αἵμου εις την πεποίθησιν, ότι μόνον δικαίον είνε τό δικαίον του ισχυρότερου, ότι διά να εύδοκιμή τις πρέπει να επιδιώκη την εξόντωσιν του άλλου, και ότι επί τέλους αὐτό είνε και σύμφωνον με την δαρβινικήν θεωρίαν περί επιβιώσεως του επικρατετέρου. Όπως συνήθως συμβαίνει, την διδασκαλίαν των διερμηνέων του δαρβινισμού εξέλαβαν άντί αὐτοῦ του δαρβινισμού. Ο Κραπότκιν εις τό σύγγραμμά του «περί συνασπισμοῦ και άμοιβαίας συνδρομῆς» κάμνει έκτενη λόγον περί της παρεγγήσεως ταύτης και δεικνύει ότι ο συνασπισμός είνε τῶν πλείονων έν άρμονία με τόν μέγαν νόμον της εξέλιξεως, ώστε ή θεωρία της επιβιώσεως του επικρατετέρου άναφάνεται υπό τό αληθές της φῶς μόνον όταν λάβωμεν υπό σημείωσιν τόν επίσης μέγαν νόμον της άλληλεγγύης. Τοιουτοτρόπως δυνάμεθα να θεωρώμεν έκείνους, οἵτινες συνασπίζονται και συμπράττουν διά τόν άγῶνα του βίου, ως τούς πράγματι επικρατετέρους. Ο Δάρβινδεν έκρινεν άνάξιον προσοχῆς τόν νόμον της άλληλεγγύης, οὐδέν δε διανοήσεται ήμᾶς να ύποθέσωμεν ότι τάς ανθρώπινους όντας είνε ολιγώτερον ικανά να συνασπίζονται διά τόν άγῶνα του βίου παρ' όσον είνε ικανά τά άλλα ζῶα, όν τό ένστικτον του συνασπισμοῦ τόσον εύγλωττως διεξηγεί ο Κραπότκιν.

Έάν τά βαλκανικά κράτη ένεφοροῦντο έκκαίρως του πνεύματος τούτου, θά κατενόουν την άφροσύνην των αντίζηλιών και θά καθίσταν κοινόν αὐτῶν άγῶνα τό να πραγματοποιήσουν τόν κοινόν αὐτῶν σκοπόν χωρίς να έχουν ανάγκην να έπικαλούνται «αφίλοκερδείας» άργυρούς έξωθεν. Αὐτό με φέρει εις την μνείαν του τρίτου παραγόντος οστις έπεβράδυνε την άφύπνισιν των. Οὗτος είνε ή άπιστία έπίδρασις των ξένων ραδιούργων, εισδιδόντων υπό διάφορα προσχήματα — ως διπλωμάται, χρηματίται, έκμεταλλευταί, πράκτορες, δημοσιογράφοι, σύμβουλοι κλπ. Τά όργανα ταῦτα των Μεγάλων Δυνάμεων δεν θά είχαν πολύ ευρύ πεδίον δράσεως εάν οι ίδιοντες τάς βαλκανικάς χώρας δεν είχαν σφοδράς προσωπικάς φιλοδοξίας. Ο προσωπισμός των, εάν έπιτρέπεται να κατανοεῖται αὐτήν την λέξιν διά να έκφράσω τό νόσημά των, υπήρξε πάντοτε τόσον σφοδρός ώστε βαρύνον εξωβελίσθη από της διανοίας των πᾶσα σχεδόν σκέψις περί της πατρίδος των και άπερροφήθησαν από την επιδίωξιν σχεδίων προσωπικῆς επικρατήσεως. Τοιουτοτρόπως αἱ στεναί φιλοδοξίαι των αρχηγῶν των κρατῶν είνε ο τέταρτος παράγων της επιβραδύνσεως. Μέχρι του 1912 δεν κατέστη δυνατόν να έννοήσουν την όρθότητα της από κοινού δράσεως κατά του κοινού τυράννου. Ο τετραμελής συνασπισμός του 1912 θ' άπομείνη ένδοξος άνάμνησις των σχόντων την πρωτοβουλίαν της συμπήξεως αὐτοῦ. Η ιδέα της άλληλοβαλκανικῆς συμβιώσεως έθεωρείτο αἵρεσις, και κατά πάσης τοιαύτης τάσεως οι σωβινισταί του Αἵμου προέκάλεσαν μεγάλην κατακρυφήν, άποκρούοντες τό αὐταπόδεικτον αξίωμα ότι ή άλληλοβαλκανική φιλία είνε ή άρίστη πολιτική διά την βαλκανικήν σωτηρίαν και ότι ή ένωσις αὐτῶν δύναται να έπιτευχθῇ μόνον διά της καλής θελήσεως των κρατῶν τούτων προς άλλήλα, δι' άμοιβαίαν ύποχωρήσασιν και δι' άποχής από ίμπεριαλιστικά όνειρα. Έπὶ μακρᾷ έτη τό στρατιωτικόν πείραμα έν όλη του τη διαστροφή έκυρίευσεν όλα αὐτά τά κράτη, πᾶσα δε άλλη βλάβη — κοινωνική, βιομηχανική, οικονομική, ήθική, διανοητική και

πνευματική — παρηγγωνίσθη και ελησημονήθη. Ο πολιτισμός κατέστη έννοια άκατανόητος, μάθησις δε και τέχνη και διανοησις, άνάξια λόγου πράγματα. Είς μέγαν βαθμόν ο τουρκικός φαταλισμός παρέβλαψε τόν τρόπον του σκέπτεσθαι των δημοσίων άνδρῶν της καθ' ήμᾶς Άνατολῆς, φρονούντων ότι κατά ένα ή άλλον τρόπον δεν σημαίνει τί πράττει τις. Άρκεί ή άπλή φορά των περιστάσεων, φαντάζονται γενικῶς οι πολιτευόμενοι, όπως οδηγῆσθαι εις την πραγμάτωσιν των ιδεωδῶν. Άλλ' ή προηγμένη άντιλήψις είνε ότι άνευ πεφωτισμένης βουλήσεως ή φορά των περιστάσεων βαρύνει τυφλῶς, άκαρπος δε άποβαίνει και ή άρίστη διαγωγή άνευ υπερτέρας έμπνεύσεως.

Τά βαλκανικά έθνη είνε διαφόρων φυλῶν, θρησκείων, γλωσσῶν και παραδόσεων, άλλ' υπάρχει εις κοινός δεσμός οστις κατ' ουσίαν είνε ικανός να τά καταστήση ένιατον σύστημα έθνῶν. Έχουν όλα κοινόν οικονομικόν συμφέρον και έν κοινόν ιδεώδες. Αὐτός είνε ο δεσμός οστις τά ένώνει.

Υπατον αὐτῶν συμφέρον είνε να ζούν άνεξάρτητοι, εύμεροῦσιν μονάδες, ύπατος δε ιδεώδες αὐτῶν είνε να άναπτύξουν τάς λαμβανούσας δυνάμεις των έπ' άγαθῷ της όλης Άνατολῆς. Τούτο δύναται να κατορθωθῇ μόνον δι' άμοιβαίισμόν και συνασπισμοῦ, όλας όμως τάς διανοητικάς δυνάμεις των άφιέρωσαν εις άντιζηλικας προσερχόμενας έκ των άνομοιστήτων αἵτινες είνε έπυσισώδεις, ένθ' έπρεπε ν' άφιέρωσων όλας τάς διανοητικές των δυνάμεις εις την σύμπραξιν ήν υπαγορεύει τό κοινόν οικονομικόν συμφέρον των και τό κοινόν ιδεώδες των, άτινα είνε τά ουσιώδη.

Έν ταῖς προσπάθειαις μου διά την εξαπλῶσιν τοιούτου πνεύματος, δύο μῆνας πρό του μεγάλου πολέμου έπεσκέφην τάς βαλκανικάς πρωτεύουσας. Συναντήθεις έν Σόφια μετά δημοσιογράφων και λογίων έν τῷ Γραφείῳ Τύπου του ύπουργείου των Έξωτερικῶν, εἶπον μεταξύ άλλων: «Δεν είνε κρίμα ή Έλλάς και ή Βουλγαρία, αἵτινες έχουν έκπολιτιστικήν άποστολήν έν τη Άνατολή, να έμένουν εις δεισιδαίμονας έχθροπραξίας;»

«Κύριε Δρακούλη, ήγέρθη άπαντῶν ο διευθυντής του Γραφείου, εἰσθε ο μόνος Έλληνας ο όποῖος λέγει ότι ή Βουλγαρία έχει έκπολιτιστικήν άποστολήν». Όδυνήρα άπάντησις. Την άνήρεσα όπως ήδυνάμην.

Η φυλετική διαφορά μεταξύ των λαῶν του Αἵμου προσηκτικώτερα έρευνωμένη δεν φαίνεται παρουσιάζουσα μέγα πρόσκομμα εις την επιδίωξιν κοινού βίου και κοινῶν σκοπῶν. Η φυλετική διαφορά είνε μάλλον εἰπεῖν επίπλαστος, μολοντί δε οι Έλληνες περισσότερον μίαν χωριστήν ρίζαν, οι Σλάβοι άλλην και οι Τούρκοι άλλην, μόνον έσφαλμένη παιδεία είνε ή χαλκίνοσα επιπολαίας άντιθέσεις αἵτινες φρίνονται μεν άσυμβιβαστοί, άλλ' εύκόλως δύναται να εξαφανισθούν άμα αἱ διάφοροι αὐται φυλαί άποφασίσουν να συμπράξουν. Περιγηγήθη άπανειλημμένως τάς χώρας έκείνας και ήλθον εις συνάρεσιν με όλας τάς διαφόρους ένότητες. Η έντύπωσις μου, έπιβεβαιωμένη υπό πολλῶν άλλων παρατηρητῶν έκ της Έσπερίας, είνε ότι ουσιαστικάς άντιθέσεις ήμιστά δύναται τις να βαβαιώσῃ ως ύριστοαμένως πράγματι μεταξύ Βουλγάρου, Σέρβου, Έλληνος, Άλβανῶ, Τούρκου ή Ρουμάνου. Όντως όλοι αἱ βίσεις της διχονοίας εις τά Βαλκάνια — φυλή, θρησκεία, γλώσσα και παράδοσις ήδύναντο να είνε άπαλλεπτοί παράγοντες άπέναντι της

δέας της βαλκανικῆς ένότητος και άνεξαρτησίας. Η έλευθερία είνε άκατανόητος και άνέφικτος άνευ του άναλογισμοῦ της ύπάρξεως και άλλων αὐτοτελῶν μονάδων. Τό αξίωμα τούτο πρέπει να τό έγκολωποῦν όλοι αἱ βαλκανικά έθνότητες, ένθυμούμεναι ότι όπως ή εύημερία του έθνους είνε σπουδαιότερον της εύημερίας του ατόμου, τοιουτοτρόπως ή εύημερία της άνθρωπότητος είνε σπουδαιότερον της εύημερίας του έθνους.

Τῷ 1910 συνδιελεγομένη με τόν κ. Βενιζέλον συζητῶν τά πράγματα της Βαλκανικῆς Χερσονήσου, έμφωνήσαμεν δε ότι δεν θά ήτο άδύνατον να πεισθῇ ή Τουρκία να προέλθῃ εις συμμάχιν μετά της Έλλάδος, επί τῷ σκοπῷ προσκλήσεως όλων των άλλων κρατῶν να προσχωρήσουν εις αὐτήν και άποτελέσουν βαλκανικήν συμμάχιν ως βάσιν Παμβαλκανικῆς Ένώσεως — έννοεῖται παραχωρουμένης ήμῖν της Κρήτης. Με την προσυνηνόνσιν ταύτην μετέβην εις Κωνσταντινούπολιν και άφου συνωμίλησα με τούς περισσότερους Νεοτούρκους, έγραψα εις τόν κ. Βενιζέλον ότι υπήρχεν άρκετή πιθανότης επιτυχίας, διότι οι Τούρκοι μου εξέφρασαν την έπιθυμίαν να τόν υποδεχθούν έν Κωνσταντινουπόλει προς συζήτησιν του πράγματος. Η έπιστολή ήν μου έστειλεν εις άπάντησιν, μυστηριωδῶς άφρηθή εις τό ταχυδρομείον, υπό Αυστριακού δημοσιογράφου ως άνεκάλυφα κατόπιν, μολοντί δε την έλαβον ένα μῆνα βραδύτερον, άφου συνηντήθην πάλιν με τόν κ. Βενιζέλον, ήτο πολύ άργά ώστε να γίνη άλλη ενέργεια. Κατά την δευτέραν έπίσκεψίν μου εις Κωνσταντινούπολιν εἶρον τούς Νεοτούρκους πολύ διαφορετικούς. Κατεπρόνον την ιδέαν της άλληνοτουρκικῆς συμπράξεως, όταν δε τοῖς εἶπα ότι πιθανόν να έσχηματίζετο βαλκανική σύμπραξις ν' οὐ πολύ, άνευ της Τουρκίας, γελῶντες άπήντησαν ότι ή Τουρκία ήτο άρκετά ισχυρά ώστε να συντρίψῃ όλους τούς βαλκανικούς στρατούς ήνωμένους και ότι μόνον εις την σφίξαν της ποιήσεως δύναται να γίνη λόγος περί Παμβαλκανικῆς Ένώσεως. Τό μικρόν τούτο έπεισδιδόν είνε έν έκ των πολλῶν άτινα συντελοῦν εις την άδοξείαν της συστημικῆς ματαιώσεως πᾶσων των προσπαθειῶν υπέρ βαλκανικῆς συνενόησεως. Έν όνόματι της άλληλεγγύης ο κ. Βενιζέλος έδωκεν εις την Βουλγαρίαν πᾶσαν εύκολίαν και ικανοποίησιν διά να την διαθέσῃ φιλικῶς. Πράγματι έφθασεν εις τό άκρότατον δυνατῶν όριον των παραχωρήσεων χάριν της φιλίας, με όλον τό καταβιβρώσκον τάς δύο χώρας μίσος έναντίον άλλήλῃν. Οι άντίπαλοι του έν Έλλάδι τόν κατηγοροῦν ως παραχωρήσαντα περισσότερον τῶν όσα είχε δικαίωμα να παραχωρήσῃ, οι δε επικριταί του έν τη άλλωδοπῇ, ως μη παραχωρήσαντα άρκετά. Η Καβάλλα όμως είνε τό άκρότατον δυνατόν όριον και οι Βούλγαροι πολιτευταί θά άντελαμβάνοντο αὐτό εάν ένεπνέοντο από τό αξίωμα ότι όλοι έχουν δικαίωμα να ζήσουν διά νά συζήσουν.

Άλλοτε τό 'Ανατολικόν πρόβλημα είχε ως φυσικήν του λύσιν τό να καταστή ή Κωνσταντινούπολις πρωτεύουσα της ολοκληρουμένης Έλλάδος. Ήμερον τό πρόβλημα ήλλάξε και μετ' αὐτό ήλλάξε και ή λύσις, ήτις ήδη συνίσταται εις τό να καταστή ή Κωνσταντινούπολις κέντρον των Ηνωμένων Πολιτειῶν του Αἵμου άπартί ζουσα και αὐτή ίδίαν μικράν Πολιτείαν μετ' αὐτῶν περίεχ' έκτάσεων.

Όσον άφορᾷ τάς νήσους του Αἰγαίου,

εξαίρεσει των υπό της Ιταλίας καταληγθεισῶν, αἵτινες άναμένουν να σημάνη ή ώρα των, όλοι εύρίσκονται κατ' ουσίαν έντός της Έλληνικῆς Πολιτείας. Η Ίμβρος και ή Τένεδος, καίτοι υπό πᾶσαν έποψιν άλληναικάς ως όλοι αἱ άλλαι, έπεδικάσθησαν εις την Τουρκίαν εξ έπισεικίας προς αὐτήν λόγω της γεινικιάσεως αὐτῶν με τάς κτήσεις της. Πῶς ή Ιταλία δικαιολογεῖ εις αὐτήν την μόνιμον κατοχήν την Δωδεκανήσου, είνε δύσκολον να εικάσῃ τις. Τάς κρατεῖ παρά την έλληνισιν των κατοικῶν, λησμονοῦσα την δημοκρατικήν αρχήν της ήν όφειλε την ίδίαν έκυτῆς εξανάστασιν. Είνε δε ή κατακράτησις αὐτῆς των νήσων τούτων άντίθετος προς τό γνήσιον αἶσθημα τό όποῖον μου εξέφρασαν σημερινόντες Ιταλοί όσάκις έπισκέφθη την Ρόμην, τό Μιλάνον, την Φλωρεντίαν. Προσέτι προσκαρούει εις τό αἶσθημα της κοινῆς γνώμης έν Άγγλία και Γαλλία. Η Ιταλία θά άπετέλει πολύ ύψηλοτέραν άποστολήν, βοηθούσα τά βαλκανικά κράτη να θεμελιώσουν την Συμπολιτείαν, και ύπάρχον Ιταλοί έχοντες τό φρόνημα τούτο, άπόκειται δε εις ήμᾶς να διαδοθῇ ευρύτερον έν μετῷ του Ιταλικού λαοῦ. Είνε εύχρηστον ότι ύφίστανται εγκάρδιοι γειτονικά σχέσεις μεταξύ Ιταλίας και Έλλάδος και δυνάμεθα έντεῦθεν να έπιζώμεν ότι ή Ιταλία έν καιρῷ θά άναγνωρίσῃ τό δικαίον της άποδόσεως των νήσων εις την Έλλάδα ώθυομένη υπό του γηγένου Ιταλικῶ φρονήματος.

Μένει να εἶπω μίαν λέξιν περί της Κύπρου. Την Κύπρον διώκησεν ή Άγγλία από τό 1878 και την προσήρτησε τόν Νοέμβριον του 1914. Υποτιθεμένου ότι ή Άγγλία συνέηεν να την παραχωρήσῃ εις την Έλλάδα κατά τό παρελθόν, δεν ήδύνατο διότι έδεδεμένο υπό συνθήκης άπαιτούσης ν' άποδοθῇ ή νήσος εις ουδεμίαν άλλην Δύναμιν εἰμῇ εις την Τουρκίαν. Όσονδήποτε και αν είνε εύχαριστήμενοι με την βρετανικήν διοίκησιν και όσονδήποτε εύγνώμους και αν είνε εις την Άγγλίαν, ήτις τούς ήλευθέρωσε και τούς διευκόλυνεν οι Κύπριοι ουδέποτε θά παρητηθούν του πόθου να άποτελέσουν μέρος της ελληνικῆς οργανώσεως. Οι Άγγλοι βέβαια θά συμφωνήσουν ήμεραν τινά ότι τό δικαίον είνε να περιέλθῃ ή νήσος εις την Έλλάδα. Διετρίψα επί πολλούς μῆνας έν Κύπρῳ κατά τα πρώτα έτη της κατοχῆς και άντελήθητόν τό αἶσθημα του λαοῦ. Είνε και θά είνε άναλλοίωτον. Είνε όμοιον με τό τῶν Έπτανησίων. Άγαπῶν τούς Άγγλους και άτενίζουν εις έθνικήν ένότητα. Γνωρίζου τούς Άγγλους και γνωρίζω καλῶς τόν νῦν ύπουργόν λόρδον Πάσφιλδ. Την άπάντησιν του εις τό υπόμνημα των Κυπρίων, παρ' όλον τό άτεγκτον ύρος της, διακνέει αἶσθημα άνομοιστήσεως των δικαίων του κυπριακού λαοῦ. Οὐχ' ήττον όμως τό ουσίως και πρακτικόν είνε ν' άντιληφθῇ ή άγγλική κοινή γνώμη περί τίνος πρόκειται. Άπαξ ο άγγλικός λαός διαφωτισθῇ περί του κυπριακού ζητήματος, ή ένωσις της νήσου με την Έλλάδα θά είνε άξίμοσ, διότι έν τῷ βάθει της ή άγγλική ιδιοσυγκρασία είνε άνεξαντίληπτος γενναίφρων, θερμουργός και άκραιοδικαία. Όταν δε άποφασίσῃ ο άγγλικός λαός, ή άγγλική Κυβέρνησις ύπακούει. Πᾶσα ταῦτα θά κανονισθούν σύν τη επικρατήσῃ του όμοσπονδικού πνεύματος.

Η όμοσπονδική λύσις είνε άσυμβίβαστος με τόν σωβινισμόν. Τό διετράνωπε τούτο ο δεύτερος βαλκανικός πόλεμος. Η

θέσεις της Ελλάδος θα ήτο εις τὸ ἐπακρον δυσχερὲς ἐὰν τὰ πράγματα ἔμεναν ἐκεῖ ἐνθα τὰ εἶχαν ἀγάγει ἡ ἐκβασίς τοῦ πρώτου πολέμου. Ὁ κ. Βενιζέλος ἦτο σφόδρα ἐναντίος εἰς τὴν ἰδέαν δευτέρως συγκρούσεως, συνήνεσε δὲ τότε μόνον ὅταν ἡ Βουλγαρία τὴν ἐπέβαλεν. Ὡς εἶχον τὰ πράγματα κατὰ τὸ πέρας τοῦ πρώτου πολέμου, ἡ Βουλγαρία ἦτο πάρα πολὺ ἰσχυρὰ ἢ ὥστε ἡ Ἑλλάς νὰ αἰσθάνεται ἐκτὴν ἀσφαλῆ κατὰ βουλγαρικῶν ἐπιθέσεων ἐν τῷ μέλλοντι. Ἡ Ἑλλάς ἦτον ἀνευ τῆς Καβάλλας πρὸ τοῦ δευτέρου πολέμου, ἡ Θεσσαλονίκη δὲ ἀνευ τῆς Καβάλλας θὰ ἦτο εἰς διηγετική κίνδυνον ἀπὸ τὰς ἐπιθέσεις ἰσχυροῦ γείτονος. Ἀμφότεραι αἱ χώραι ἠδύνατο νὰ ὠφεληθοῦν ἐξοβελίζουσαι τὸν σωβινισμόν. Ἀλλ' ἡ παράκρουσις αὕτη ὠθεῖ τὰ θύματά της εἰς τὴν διάπραξιν σφαλμάτων ἄτινα ἀποβαίνουν εἰς ὄφελος τοῦ μισοῦμένου ἔθνους.

Ἡ σωβινιστική νόσος, διακροῦσα τοὺς βαλκανικοὺς λαοὺς, ἐξυπνέτησε πάντοτε τοὺς σκοποὺς τῶν ἀποβλεπόντων εἰς τὴν κατάρτησιν τῆς Ἀνατολῆς. Οὕτε διανοητική ἀνάπτυξις, οὕτε δικαιοσύνη, οὕτε ἐλευθερία προάγεται ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ σωβινισμοῦ. Πρώτος ὅρος τῆς βαλκανικῆς ἐνώσεως εἶνε ἡ πλήρης ἴσσις τῶν βαλκανικῶν λαῶν ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦς ἐνωπαθείας. Αἱ διαφοραὶ τῶν οὐδέποτε ὑπῆρξαν πράγματι τῶν ἀδιέλλακτοι ὥστε νὰ ἐξηγηθῶν τὴν ἐξακολουθητικὴν ἔχθραν ἐν μέσῳ ὧν αὐτῶν, ἥδη δὲ εἰς αἱ ἀπόψεις μετεβλήθησαν ἄδην, ὑπάρχει εὐρὺ πεδῖον πρὸς ἀνάπτυξιν καλῆς θελήσεως καὶ ἀποφασιστικότητος ἐκ μέρους τῶν βαλκανίων πολιτευτῶν. Ἐὰν νέον πνεῦμα ἐμπορήσῃ δὲ ἐλαττήρια καὶ τὰς τάσεις αὐτῶν, ἐὰν εὐρόνια καὶ μεγαθυμία διηπλάσῃ τὰ ἰδεώδη τῶν πρὸς συνασπισμόν, ἐὰν ἡ καλὴ θέλησις τῶν λαῶν τοῦ Αἰμοῦ πρὸς ἀλλήλους ἀντικαταστήσῃ τὴν ἀλληλοφοβίαν ἥτις τοὺς ἐτήρει μεμονωμένους, δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ μὴ προσδοκῶμεν μέγα καὶ καὶ λαμπρὸν μέλλον τῆς διπλῆς Ἀνατολῆς ὡς μᾶλλον Συμπολιτείας. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ μὴ λησμονηθῇ ἡ θεμελιώδης ἀλήθεια ὅτι τὸ οικονομικὸν συμφέρον συνδέει ὅλα τὰ βαλκανικὰ κράτη εἰς ἐνότητα, οἱ ἀδήλοτοι ἄλλαι διαφοραὶ καὶ ἐν ὑπάρχον μετὰ αὐτῶν. Εἶνε τόσῳ μᾶλλον ἐπὶ ἀναγκαῖες ἵνα αἱ χώραι τοῦ Αἰμοῦ ἐφαρμοῦσιν τὴν ὁμοσπονδιακὴν ἀρχήν, καθ' ὅσον ἡ βιομηχανία τῆς Χερσονήσου ἀναπτύσσεται περὶ μόνον ἀπαιτούσα ἐργασίαν ὑπὸ συνολικῶν πνεύμα, Θεωροῦμένης ἐν ἀρχῇ τελεωμένης καὶ ἐξελίξεως ἐν φασικῇ ἐξελίξει.

Ἐπὶ τὰς πολλὰς ἐνδείξεις ὅτι διδομένης εὐ-συνειδήτου τινὸς προσπάθειας, νέον πνεῦμα ταχύ-τατα θὰ ἐπικρατήσῃ. Ἡ ὁμοσπονδιακὴ ἀρχὴ κα-τὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πανταχοῦ, ἐπὶ μᾶλλον δὲ καὶ μᾶλλον ἐξελίσσεται εἰς ὀρισμένον ἰδεώδες πραγματοποιήσιμον ἐντὸς προσεχῶς χρόνου.

Ταῦτα ἔγραφα πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν ἐν τῇ «Asiatic Review» τοῦ Λονδίνου καὶ δὲν ὑπάρχει ἀντίρρησης ὅτι ἔκτοτε τὰ γε-γονότα (τὸ περὶ Πανευρώπης κίνημα, ἡ δρᾶ-σις τοῦ Μπρίαν, αἱ νεώτεροι τάσεις τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν, τὰ σύμφωνα φι-λίας) ἀπέδειξαν τὴν ὀρθότητά των ἀπὸ τοῦ 1915 προμαντεύσεών μου. Ἀλλ' εἶνε ἐπὶ ἀναγκαῖες νὰ γίνεταί διὰ κρισεὶς μετὰ τοῦ ἱμπεριαλιστικοῦ, δυναστικοῦ καὶ πλουτο-κρατικοῦ τύπου ὁμοσπονδίας καὶ τοῦ δη-μοκρατικοῦ, δηλαδὴ λαϊκοῦ τύπου τοῦ βα-σιζομένου ἐπὶ τῆς ἀλληλεγγύης τῶν πα-ραγωγικῶν ὁμάδων ὧν τῶν χωρῶν. Αἱ

Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τοῦ Αἰμοῦ πρέπει ν' ἀποτελοῦν μίαν καθαρῶς βαλκανικὴν ὁμο-σπονδίαν ἀποβλέπουσαν εἰς θεμελίωσιν Συνομοσπονδίας (καὶ Συνομοσπονδίας) Συμπο-λιτείας. Ἡ ἱστορικὴ ἀποστολὴ τῆς θὰ ἦτο νὰ χρησιμοποίησιν ὡς πρόδρομος τῶν Ἡ-νωμένων Πολιτειῶν τῆς Εὐρώπης. Ἡ ὁμο-σπονδιακὴ ἀρχὴ εἶνε ἡμέτερον πανταχοῦ εὐχρησ, ἀλλὰ τινὲς τῶν καρπῶν τῆς ἀνε-φάνησαν πρὸ πολλοῦ ἐν Καναδῷ, ἐν Ἀμε-ρική, ἐν Αὐστραλίᾳ, ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ ἐν ταῖς Γερμανικαῖς Πολιτεῖαις. Οὐδαμοῦ αἱ φυλετικαὶ καὶ θρησκευτικαὶ ἀντιπάθειαι ἡ-σαν σφοδρότεροι ἢ ἐν Καναδῷ. Ὅλαι αὗ-ται ἐξηφανίσθησαν μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ὁμοσπονδιακῆς ἀρχῆς. Τὸ ἀμερικανι-κὸν Σύνταγμα εἶνε ἕτερον παράδειγμα ἐ-ξόχου ἐπιτυχίας καὶ ἀποτελεῖ λύσιν τοῦ προ-βλήματος πῶς δέον νὰ συνδυασθῇ πλήρης τοπικὴ ἡ ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία μετὰ γενικῆς ἡ διεθνῆς ἀρμονίας. Αὐτὸ ἐπίσης καταδεί-κνυται ἐν Αὐστραλίᾳ, ἐνθα τὰ νομοθετικὰ σώματα εἶνε τόσον θαυμασίως συνδεδεμέ-να ὁμοσπονδιακῶς καὶ ἐν ταῖς τοῖς χορηγοῦν εἰς τὴν Συμπολιτείαν συντηρησμένην ἀμυ-ναν. Τὰ βαλκανικὰ κράτη ἔχονται προσέ-τι νὰ λάβουν παράδειγμα ἀπὸ τὴν Αὐστρα-λίαν ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπιτυχὴ τελωνειακὴν ἐνωσιν, συνεπεί τῆς ὁποίας ἡ παραγωγὴ ἠῤῥησε τεραστίως. Τὸ Βρετανικὸν κράτος ὡς σύνολον εἶνε τὸ ἄριστον παράδειγμα ὁ-μοσπονδίας, διότι ἀποδεικνύει ὅτι δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἶνε ἡ ἐνωσις πολὺ αὐστηρά, ἀλλ' ὅτι πράγματι χαλαρὰ ὀργανικὴ συνά-φεια εἶνε τὸ ἀσφαλέστερον. Ὑπάρχουν σπουδαστὰς τῆς συνταγματικῆς ἐξελίξεως ἐν Ἀγγλίᾳ οἵτινες θεωροῦν πιθανόν ὅτι ἡ Ἀγγλία θὰ προσαρμόσῃ μετ' οὐ πολὺν χρόνον τὸ σύνταγμα τῆς συνδῶν τῇ ὁμο-σπονδιακῇ ἀρχῇ εἰς τὸ πολιτικὸν σύστη-μα τῶν τεσσάρων ἐθνοτήτων Ἰρλανδίας, Σκωτίας, Οὐαλίας καὶ Ἀγγλίας. Ἐπειτα ἔχομεν τὴν Ἑλβετικὴν ὁμοσπονδίαν, διέτρε-ξα δὲ καὶ περιηγήθη ἐν Ἑλβετίᾳ ἐφ' ἡ-κανὸν ὥστε νὰ θαυμάσω τὸν τρόπον καθ' ὃν διαφοραὶ φυλῆς, θρησκείας, γλώσσας καὶ παραδόσεις δυνατόν νὰ συνδιαλλαγῶν εἰς ἐνότητα καὶ ἀλληλεγγύην. Ὁ ἑλβετι-κὸς θεσμός τοῦ ρεφερέντουμ θὰ ἦτο μεγά-λης χρησιμότητος ὡς παράδειγμα εἰς τοὺς βαλκανικοὺς λαοὺς. Ἡ Γερμανικὴ ὁμοσπον-δία καὶ ἡ νῦν καὶ ἡ πρῶτη ἔχει πολλὰ ση-μεῖα ὁμοιότητος μετὰ τὴν ἀμερικανικὴν ἐνω-σιν, ὡς παραδείγματα χάριν ἡ αὐτοτέλεια ἐκάστης χωρὶς τῆς πολιτείας.

Πανταχοῦ ἡ ἐπεξεργασία τῆς ὁμοσπον-διακῆς ἰδέας ὑπῆρξε δύσκολος. Ἀλλὰ πν-τοῦ ἐνθα ἐπέτυχεν, ἐπέτυχεν διὰ τῆς ἀπο-φασιστικότητος περὶ τῶν πολιτευτῶν καὶ διὰ τῆς ἀμοιβαίας γενναιοφροσύνης τῶν ἐνδιαφερομένων λαῶν. Εἶνε σύμφωνον εἰς τὴν ὁμοσπονδιακὴν ἰδέαν νὰ συνδυάζῃ τὴν ἐλευθερίαν τῶν μελῶν μετὰ τὴν ἀσφα-λείαν, ἐνότητα καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ ὅλου. Εἶνε πράγματι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ συντήμα-τος «ἕκαστος ὑπὲρ ὅλων, ὅλοι ὑπὲρ ἑκάστου» ἐμπεδύσθη, κατὰ τὴν ἐκφρασιν τοῦ ποιητοῦ William Morris, τὴν ἀδελφο-σύνην ἥτις εἶνε ὁ παράδεισος, ἐνῷ ἡ ἑλλει-ψις ἀδελφοσύνης εἶνε ἡ κόλασις ἡ προκύ-πτουσα ἀπὸ τὸ σύνθημα «ἕκαστος διὰ τὸν ἑαυτὸν του».

Δύναμις τις διακρίνεται δρῶσα ὀπισθεν τῆς ἐξελίξεως, ὠθοῦσα ἡμᾶς εἰς τὴν πραγ-ματικὴν ἀδελφότητα καὶ τείνουσα νὰ με-ταμορφώσῃ τὸν πολιτισμόν εἰς ἀνθρωπι-σμόν. Οἰοῦντο εἶδους δεσποτεία φυλῆς εἶνε τόσον ἀσυμβίβαστος μετὰ τὴν κατὰ δι-λον φορὰν τῆς ἐξελίξεως, ὥστε ὅλαι αἱ

προσπάθειαι ἔχουν σύμφυτον τὴν καταδί-κην τῶν εἰς ναυάγιον. Τὰ βαλκανικὰ κρά-τη, ἥδη ὅτε δὲν ἔχουν δικαιολογίαν ἀπορ-ροφῆσεως ὑπὸ ἐθνικῆς μερίμνης, δύναται νὰ δώσουν τὴν πᾶσαν προσοχὴν των εἰς τὴν ὁμοσπονδιακὴν λύσιν καὶ εἰς τὴν ὀργά-νωσιν τῶν κοινωνικῶν καὶ παραγωγικῶν αὐτῶν δυνάμεων ἐν συνολικῷ πνεύματι δι-καιοσύνης, ἀνθρωπισμοῦ, ἀλληλεγγύης καὶ καλῆς θελήσεως.

ΠΛΑΤΩΝ ΔΡΑΚΟΥΛΗΣ

**ΣΥΦΙΛΙΔΙΚΑ
ΔΕΡΜΑΤΙΚΑ
ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΑ
ΝΟΣΗΜΑΤΑ
Γ. Ν. ΠΑΡΙΣΗΣ
ΙΑΤΡΟΣ**

Ἐπὶ σειράν ἐτῶν εἰς Παρισίους ἐκ-παίδευθεις εἰς τὰ Νοσοκομεία Saint Louis, Necker καὶ Lariboisière.

Ἡ τελειότερα ἐφαρμογὴ τῆς Διαθερ-μίας (Diathermie) καὶ χημικοθεραπείας διὰ τὴν ἀποτελεσματικὴν θεραπείαν τῶν ἀνω νοσημάτων.

**ΕΙΔΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ
ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ**

8 — 1¹/₂ καὶ ἐπὶ συνευτεῖται.

ὁδὸς Γερανίου 43, Ὁμόνοια, Τηλ. 61-90

ΙΔΙΟΙΤΕΡΑ ΛΙΒΟΥΣΑ ΔΙΑ ΚΥΡΙΑΣ

Ἡ μεγαλύτερα καὶ τελειότερα Κλινικὴ εἰς τὸ εἶδος τῆς.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Τὸ Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν, Γενικὴ Διεύθυνσις Δημοσίου Λογιστικοῦ, ὑπε-θυμίζει εἰς τοὺς φορολογουμένους ὅτι συμφώνως πρὸς τὰς δοθείσας ὑποσχέ-σεις παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἡ πληρωμὴ τῶν φόρων τῶν τρέχοντος οικονομικοῦ ἔτους 1930 — 31 ὀρίσθη διὰ νόμου ὅπως ἐνεργηθῇ τμηματικῶς καὶ εἰς 4 ἰσας δόσεις. Ἡ δευτέρα δόσις τῶν φόρων καθαρὰς προσόδου 1) ἐξ εἰσοδημάτων ἐξ οἰκοδομῶν, 2) ἐξ εἰσοδημάτων ἐκ γαιῶν, 3) ἐκ κερδῶν ἐξ ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, 4) ἐξ ἀ-μειβῶν ἐξ ὑπηρεσιῶν ἐλευθερίων ἐπαγ-γελμάτων καὶ 5) συνθετικοῦ συμπλη-ρωματικοῦ φόρου ἐπὶ τῆς συνολικῆς καθαρὰς προσόδου, εἶνε πληρωτέα ἐν-τός τοῦ μηνὸς Ἰουλίου ἐ. ἔτους.

Τὸ Ὑπουργεῖον ὑπεθυμίζει τὴν ὑπο-χρέωσιν ταύτην τῶν φορολογουμένων πρὸς πληρωμὴν τῆς δευτέρας δόσεως τῶν ὡς ἄνω φόρων, μέχρι τέλους Ἰου-λίου ἐ. ἔ. καθιστᾷ εἰς αὐτοὺς γνωστὸν ὅτι μετὰ τὴν 31ην Ἰουλίου ἐ. ἔ. θὰ λη-φθῶσι πάντα τὰ ὑπὸ τὸ νόμον πρὸς εἰσπράξεως δημοσίου ἐσόδου προβλε-πόμενα ἀναγκαστικά μέτρα κατὰ τῶν φορολογουμένων ἐκείνων, οἵτινες δὲν ἤθελον καταβάλλει μέχρι τῆς προθεσμί-ας ταύτης τὴν ὡς ἄνω ἀπαιτητήν δό-σιν.

(Ἐκ τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Δη-μοσίου Λογιστικοῦ)

ΥΠΕΡ ΜΙΑΣ ΑΝΤΙΑΝΕΡΓΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΟΤΑΝ πρὸ τριῶν μηνῶν, εἰς σειράν ἄρθρων μου δημοσιευθέντων εἰς τὴν «Ἑστία», (1) προσεπαθήσα νὰ ἐκθέσω τὴν δὴν ἔκτασιν τοῦ προβλήματος τῆς ἀνεργίας καὶ νὰ τονίσω τὰς γενικὰς γραμ-μὰς τῆς ἐνδεικνυομένης ἀντιανεργιακῆς πολιτικῆς, ἡ κἀποία σκοτεινότης τῆς εἰ-κόνης, τὴν ὁποίαν διέγραψα, ἐφάνη εἰς πολλοὺς ὑπερβολικῇ, ἐκαρακτηρίσθη δὲ ὡς προσβλέπων μετ' ὑπερμετρον ἀπαισιο-δοξίαν πρὸς μίαν κατὰστασιν ἐν τοῖς πράγ-μασιν ὁμαλωτέραν. Καὶ δὲν παρέλειψαν οἱ «αἰσιόδοξοι» νὰ μοῦ ὑπενθυμίσουν ὅτι εἰς τὴν Εὐρώπῃ καὶ τὰς ἄλλαις χώ-ραις — ἀκόμη καὶ τὰς πλουσιωτέρας, ἰσχυ-ροτέρας καὶ πλέον πολιτισμέναις — ἡ ἀνερ-γία ἔχει λάβει διαστάσεις ἀγνώστους εὐ-τυχῶς παρ' ἡμῖν.

Ἀφῆνω κατὰ μέρος τὴν περὶ ἀπαισιο-δοξίας κατηγορίαν. Ἀπαισιοδοξία ση-μαίνει μοιρολατρικὴν ἐνατένισιν τοῦ ὀρί-ζοντος, διὰ τὴν προοδευτικὴν ἀπολείψαν-σιν τοῦ ὁποίου οὐδὲν προτείνεται ὡς δυ-νατὸν καὶ ἐφαρμόσιμον. Ἀλλ' ὅταν ἔρ-χεται κανεὶς ἐγκαίρως νὰ διακρίνῃ τὴν εἰς τὸν ὀρίζοντα ἐμφάνισιν ἐνός νέφους ἀνησυχητικοῦ διὰ τὴν διάλυσιν ὅμως τοῦ ὁποίου πιστεύει ὅτι ὑφίσταται δυνατότης, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀσκήσεως μιᾶς πολιτι-κῆς τὴν ὁποίαν καὶ καθορίζει, τότε τοῦ-ναντίον ὑπάρχει, μοῦ φαίνεται, προβλε-πτικότητα καὶ ὑπὸ αἵρεσιν αἰσιοδοξία. Ἀ-πὸ τριμήνου, ἄλλως τε, τὰ γεγονότα, πι-στεύω, μετὰ δεικνύσαν, δυστυχῶς, ὀγκωδέ-στατα.

Εἰς σειράν ἄρθρων του εἰς τὴν «Πα-τριδα» ὁ Γεν. Γραμματεὺς τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας τῶν Ἑργατῶν κ. Ἀρ. Δημητράτος ἔκρουσε, καὶ αὐτός, πρὸ δε-καμήνου, τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου. Ἀλλ' ἀτυχῶς ἡ ἀρθρογραφία του, μονό-πλευρος ἄλλως τε καὶ μόνον, ὡς ἀποκλειστι-κῶς ἐξετάζουσα τοὺς προλεταριατοὺς τὴν ἀνερ-γίαν ἡ κρίσιν, δὲν καταλήγει εἰς κανὲν συμ-πέρασμα περὶ τῆς ἐφαρμοστέας θετικῆς πο-λιτικῆς. Ἐν τῷ μεταξύ δέ, ἡ ἀνεργία ἐπι-τείνεται. Ἡ οἰκονομικὴ κρίσις τὴν ὁ-ποίαν διερχόμεθα, ἐκδηλώνεται καὶ διὰ τῆς καθημερινῆς καὶ ἀθρόας ἀπολύσεως ὑπαλλήλων ἀπὸ διαφόρους ἐταιρίας, ἐπι-χειρήσεις, κατασκευὰ καὶ γραφεῖα. Πα-ραλλήλως πρὸς τὴν ἀνεργίαν τῶν ἐργα-τικῶν κέντρων, καὶ εἰς τὰ μικροαστικά καὶ ἐμπορικὰ τοιαῦτα, τὸ φάσμα τοῦ κα-κοῦ ἀρχίζει νὰ παρουσιάζεται σκληρὸν καὶ ἀμείλικον.

Ἐὰν οἱ ἀριθμοὶ τῆς Γενικῆς Συνο-μοσπονδίας τῶν Ἑργατῶν εἶνε ἀκριβεῖς, ἐὰν δηλ. πρόκειται μετὰ ἕνα ἢ δύο μῆ-νας νὰ ἀντικρύσωμεν, εἰς τὸν βιομηχα-νικὸν καὶ μόνον κόσμον, ἀριθμὸν 165.000 ἀνέργων ἐὰν εἰς αὐτοὺς προσθίσωμεν τοὺς ἐπαγγελματικούς ἐκείνους βιοπα-λαιστὰς τοὺς ὁποίους ἔλτουν καθημε-ρινῶς εἰς τοὺς δρόμους αἱ ἐμπορικαὶ καὶ ἄλλαι μὴ βιομηχανικαὶ ἐπιχειρήσεις ἐὰν τέλος λάβωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ ποσοστὸν τοῦ πάντοτε κυμαινόμενου ἄλλ' ἤδη ὀγκουμένου ἀριθμοῦ ἀνέργων, τοῦ συσσωρευομένου συνεπεί τοῦ ἐπαγ-

(1 Τῆς 22ης καὶ 26ης Ἀπριλίου, τῆς 3ης, 8ης καὶ 12ης Μαΐου.

γελματικοῦ πληθωρισμοῦ καὶ συνεπεί τοῦ ἀθρόου ἐκκολάφτος ἡμιμαθῶν θε-σιθηρῶν ἀπὸ τὴν ἀνωτέραν μας ἐκπαί-δευσιν, ἀντιλαμβανόμεθα τὴν εὐρυτά-την ἔκτασιν τὴν ὁποίαν πρόκειται εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον νὰ λάβῃ τὸ σπου-δαῖον αὐτὸ κοινωνικὸν μας πρόβλημα.

Κατὰ τί, ὑπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας, ἡμ-πορεῖ νὰ μᾶς παρηγορήσῃ ἡ συγκρι-τικὴ στατιστικὴ, ἡ ὁποία ἐμφανίζει τοὺς ἀνέργους προσεγγίζοντας εἰς τὴν Ἀγ-γλίαν καὶ ὑπερβαίνοντας εἰς τὴν Γεο-μανίαν τὰ 2 ἐκατομμύρια; Ἐκεῖ, καὶ ἡ γενικὴ οἰκονομικὴ διαμόρφωσις εἶνε διαφορετικῇ, καὶ ἡ κοινωνικὴ οἰκονομία ἔχει ἄρτιαν ὀργάνωσιν καὶ ἡ πολιτικὴ δὲ μέρωμα ἀόκνης ἀσχολεῖται μετὰ τὴν καταπολέμησιν τῆς συμφορᾶς. Ἡ δὲ δυστυχία τοῦ γείτονος οὐδέποτε παρη-γορεῖ ἡ διευκόλυνσιν τὸν δυστυχούντα. Μήπως, ἄλλως τε, διακόσται τυχὸν χιλιά-δες ἀνέργων εἰς χώραν κατοικουμένην ἀπὸ 6 ἐκατομμύρια, δὲν εἶνε τάχα ἰσο-δύναμοι μετὰ δύο ἐκατομμύρια ἀνέργων εἰς χώραν 60 ἐκατομμυρίων πληθυσμοῦ; Καὶ ὅμως εἰς τὴν Ἑλλάδα, δὲν βλέπο-μεν τὸ πρόβλημα τῆς ἀνεργίας προκα-λοῦν τὴν ἐνδελεχὴ ἐκείνην μελέτην καὶ τὴν προσηπάδην ὁριζικῆς καὶ συνολικῆς τοῦ ἀντιμεταπίσεως, τὴν ὁποίαν ἐπιχει-ροῦν, εἰς ἄλλας χώρας, καὶ αἱ Κυβερνή-σεις, καὶ αἱ ὑπηρεσίαι, καὶ ἡ κοινὴ γνώ-μη, καὶ εἰδικαὶ ἐπιτροπαὶ καὶ τὰ εἰδικὰ ὑπουργεῖα τῆς Ἑργασίας.

Δὲν πρόκειται ἐδῶ νὰ ἐπαναλάβω τὰ δσα εἰς δέκα στήλας τῆς «Ἑστίας» ἀνέ-πτυξα ὡς ἐνδεικνύμενα κατ' ἐμὲ μέτρα πρὸς προπαρασκευὴν ὁλοκλήρου συστή-ματος καταπολεμήσεως τῆς ἀνεργίας. Θὰ ὑπενθυμίσω μόνον ὅτι ὡς τοιαῦτα, ἀμοι-βαίως συνδυαζόμενα, διακρίνω: 1) καὶ ὑπὲρ πάν ἄλλο, τὴν παντοειδῆ ἐν Ἑλ-λάδι προστασίαν τοῦ κεφαλαίου, πρὸς πλῆθυνσιν τῶν ἐν Ἑλλάδι παρα-γωγικῶν ἐπιχειρήσεων, — 2) τὴν ἐνίσχυ-σιν τῆς ἐξαγωγῆς τῶν προϊόντων μας, καὶ τὴν προσπάθειαν πρὸς μείωσιν τῶν εἰσαγωγῶν μας, — 3) τὴν μετατρο-πὴν τῶν τεχνικῶν βιομηχανικῶν μας εἰς βιοβιομῆτες, διὰ τῆς ἐπὶ τὸ σκόπι-μον προσαρμογῆς των, — 4) τὴν κατοχύ-ρωσιν τῆς ἀπὸ κινος φθινούσης ἐμπο-ρικῆς μας ναυτιλίας, — 5) τὴν ἐ-φαρμογὴν τῆς ὑφισταμένης ἀλλὰ συ-χνάκις ἀνοουσίας ἐργατικῆς μας νο-μοθεσίας, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐρ-γασίαν τῶν ἀνηλίκων, — 6) τὴν ἐννοιαν καὶ εἰς ὅσον τὸ δυνατόν εὐρυτέραν κλί-μακα προσεχῇ ἐφαρμογὴν τῆς περισυ-νῆς ἐκπαιδευτικῆς μεταρρυθμίσεως, διὰ τῆς ἀθρόας ἰδρύσεως ἐπαγγελμα-τικῶν σχολείων.

Συγχρόνως ὑπεδείκνυα ὅτι διὰ τῆς μο-ναδικῆς — καὶ διὰ βέβαια τῆς οἰασθῆποτε — ἐπιβλέψεως τῆς συστηματικότητος τῆς ἐργασίας, δηλ. διὰ τῆς ἐποπτείας τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ βιομηχανικοῦ συστή-ματος ποὺ ἦρχισεν ἤδη νὰ εἰσάγεται καὶ παρ' ἡμῖν, ἡμποροῦν πολλὰ τὰ ἀγαθὰ — καὶ παρὰ τὴν κρατοῦσαν ἀντίθετον γνώμην — νὰ προκύψουν. Διότι ὁ κίνδυ-

νος δὲν ἔγκειται εἰς τὴν συγχώνευσιν τῶν ἐπιχειρήσεων, ὅσον εἰς τὴν ἀσθενι-κότητά των. Διότι ἡ σύνθλιψις τῶν γε-νικῶν ἐξόδων ἐπιτρέπει τὴν μείωσιν τοῦ κόστους τῆς παραγωγῆς τῶν προϊόντων. Διότι οὕτω, καὶ τὰ ἡμερομίσθια (τοῦλάχιστον ὑπὲρ τῶν οἰκογενειάρχων) ἡμπο-ροῦν εἰς ὑψηλὸν νὰ διατηρηθοῦν ἐπί-πεδον, καὶ ἡ ἐξαγωγή αὐξάνει (ὅπως, ὡς εἶδομεν, πρέπει νὰ εὐχόμεθα). Καὶ προσέθετα ἀκόμη ὅτι καὶ ἡ δημοτικὴ καὶ κοινοτικὴ πρωτοβουλία πρέπει νὰ βοη-θήσῃ τὴν κρατικὴν πρόνοιαν, διὰ τοῦ συγχρονισμοῦ, κατὰ τὴν παρούσαν δύσ-κολον ἐποχὴν, τῆς ἐκτελέσεως τῶν κοι-νωφελῶν ἐκείνων ἔργων τῶν δήμων καὶ κοινοτήτων δσα, ἀργὰ ἢ γλήγορα, πρέπει κάποτε νὰ ἐκτελεσθοῦν.

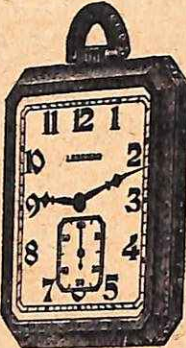
Ἀλλὰ καὶ μίαν ἄλλην ἰδέαν ὑπεστή-ριξα τὴν ὁποίαν μετὰ χαρὰς βλέπω σή-μερον ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Ἑργασίας» υἱοθετομένην ἐν μέρει καὶ παρὰ τοῦ πρῶην Ὑπουργοῦ κ. Ἀντ. Χρηστομά-νου: τὴν τῆς συστάσεως ἐνὸς Γρα-φείου προσφορᾶς καὶ ζητήσεως ἐργασίας ἐν τῷ ὅποιον νὰ ἐπερχεται τῆς ἐργασίας οὕτως εἰπεῖν συμψηφι-σμός. Τὸ Γραφεῖον αὐτὸ θὰ ἀνεγείρει τοὺς ἀνέργους, θὰ ὑπεχρέωνε τὰς κρα-τικές ὑπηρεσίας ἢ τὰς ἰδιωτικὰς ἐπιχει-ρήσεις νὰ προαγγέλλουν τὴν ἐποχὴν τῆς μείωσεως ἢ αὐξήσεως τοῦ προσωπι-κοῦ των, καὶ, ἀναλόγως, θὰ προειδο-ποίει περὶ τῆς προσεχούσης τύχης των τοὺς ἐργαζομένους, καὶ θὰ ἐποπτεύει ἐκ τῶν ἀνέργων τοὺς προτιμητέους ἀναλό-γως τῆς εἰδικότητός των, τῆς διαρκείας τῆς ἀνεργίας των, καὶ τῶν οἰκογενεια-κῶν των βαρῶν.

Ἐκ παραλλήλου βέβαια καὶ πρὸς ἐμ-μεσον ἀνακούφισιν τῶν ἀνέργων, θὰ πρέπει ἀσφαλῶς νὰ ἐπιδιοχθῇ, ὑπὸ ὁ-ρισμένους περιορισμούς, καὶ ἡ εἰσαγωγὴ καὶ ἐφαρμογὴ καὶ παρ' ἡμῖν τοῦ θεσμοῦ τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων. Χωρὶς βε-βαίως νὰ ἀσφαλιζώμεθα κατὰ τῆς ἀνερ-γίας οἱ ἐργαζόμενοι, θὰ ἐφθίσκουν ἐν τούτοις τότε, χάρις εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῶν γονέων ἢ ἀδελφῶν των, σπουδαίαν ἀνακούφισιν κατὰ τὰς περιόδους δπου τυχὸν δὲν ἐργάζονται. Ἀλλ' ὁ θεσμός τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων θὰ ἡδύ-νατο καὶ θὰ ἐπῄρθε, κατ' ἐμὲ, νὰ συν-δυασθῇ ἰδίως μετὰ τὴν ἔδωσιν μιᾶς μεγάλης Ἑργατικῆς Γραφείας, ἡ ὁποία, μετὰ κεφάλαιον τὸ ποιεῖν τῶν κοι-νωνικῶν ἀσφαλίσεων, θὰ ἡδύνατο νὰ προβῇ εἰς τὴν, κατ' εὐρυτάτην κλίμακα, κατασκευὴν λαϊκῶν σπητιῶν, ὁπότε, με-τὰ τὴν ἀποπληρωμὴν των ὑπὸ τῶν ἐρ-γατῶν, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ χορηγοῦνται εἰς αὐτοὺς, διὰ τὰς περιόδους τῆς ἀνερ-γίας, μακροτόφθεσμα ἐνυπόθηκα δά-νευα. Νομίζω δὲ ὅτι μὴ τοιαύτη ἀντιμε-τώπισις τοῦ θεσμοῦ τῶν κοινωνικῶν ἀ-σφαλίσεων θὰ εὕρισκε πρόθυμον τὴν συνδρομὴν καὶ τῆς μεγάλης βιομηχα-νίας, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς κατασκευῆς ci-tés ouvrières εἰς τὰ περικύρια τῶν δια-φόρων ἐργοστασίων.

Ἀλλ' εἶνε βεβαίως ἀδύνατον, εἰς τὰ στενὰ ὅρια μιᾶς μικρᾶς δημοσιογραφι-κῆς μελέτης, νὰ ἐκτεθῇ ἐν πλατεί ἑνα πρόγραμμα ἀντιανεργιακῆς πολιτικῆς ποὺ θέτει τόσα οικονομικά, κοινωνικά καὶ τεχνικά προβλήματα, καὶ κατ' ἡν μάλιστα σιγμὴν στεροῦμεθα πολλῶν

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΜΑΡΚΑ

10
GRANDS
PRIX
506
PRIX D'OBSER-
VATOIRES

LONGINES

Οὐδὲν ὥρολόγιον ἐκέρδισε τόσον
πολὺ καὶ διετήρησε τόσον ἀσφα-
λῶς τὸν ἐνδοξασμὸν τῶν ἀγο-
ραστῶν του. Τὰ ὥρολόγια

Longines

βελτιούμενα διαρκῶς εἰς κομψό-
τητα καὶ ἀκρίβειαν κατέχουν τὴν
πρωτεύουσαν θέσιν μεταξύ τῶν ἀ-
ρίστων ὥρολογίων τοῦ κόσμου.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ

ΑΦΉ Π. ΖΕΝΕΤΟΥ & ΣΙΑ

ΑΔΑΜΑΝΤΟΠΟΛΙ
ΑΘΗΝΑΙ

ἀπαραιτήτων στατιστικῶν στοιχείων πρὸς
ἐξαγωγήν θετικῶν συμπερασμάτων. Ἀ-
πὸ τὰ προεκτεθέντα ὁμῶς, θὰ ἤμην εὐ-
τυχῆς ἐὰν προέκυπτε τοῦτο: Ἐὰν ἐπέ-
θετο ἡ κυβερνήσις περὶ τῆς ἐπιτακ-
τικῆς ἀνάγκης ὅπως ἀντικρῶς τὸ πρό-
βλημα τῆς ἀνεργίας, ἐν τῷ συνόλῳ
του καὶ κατὰ πάσας συγχρόνως
τὰς πλευράς του. Ἡ θαρραλέα, δη-
μικὴ ἐκτέλεσις καὶ συστηματικὴ, οὕτω, ἀντι-
μετώπισις, μελέτη καὶ καταπολέμησις
τῆς μάστιγος τῆς ἀνεργίας, θὰ ἀποτελεῖ
ἀναμφιβόλως μίαν τῶν μεγαλύτερων ἐ-
πιτυχιῶν τῶν ὁποίων, κατὰ τὴν τρέχου-
σαν τετραετίαν, ἡ Κυβέρνησις τῶν Φιλε-
λευθέρων θὰ εἴχε νὰ ἐπιδείξει εἰς τὸ ἐ-
νεργητικὸν της.

Πρὸς τοῦτο ὁμῶς, θὰ ἔπρεπε τὸ τα-
χύτερον νὰ συσταθῇ μία εὐρεῖα εἰδι-
κῇ Ἐπιτροπῇ πρὸς ἐξέτασιν τοῦ
προβλήματος Μία Ἐπιτροπὴ, εἰς τὴν
ὁποίαν νὰ συμμετέσχουν καὶ οἱ βιομη-
χανοὶ καὶ οἱ ἐργάται, καὶ οἱ οικονομολό-
γοι καὶ οἱ κοινωνιολόγοι, καὶ οἱ τρα-
πεζίται καὶ οἱ ὑπάλληλοι, καὶ οἱ τεχνι-
κοὶ καὶ οἱ ἐπαγγελματίαι. Ἡ Ἐπιτροπὴ
δ' αὐτὴ, ἐντὸς τακτικῆς προθεσμίας, νὰ
κληθῇ, μέσα εἰς ἕνα ὁρισμένον ἐκ τῶν
προτέρων παρὰ τῆς Κυβερνήσεως οἰκο-
νομικὸν περιθώριον νὰ καταρτίσῃ ὁλό-
κληρον πρόγραμμα ἐνεργείας, τὸ ὁποῖον
ἐντὸς ἑξαμήνου νὰ ἠμπορήσῃ νὰ συζη-
τηθῇ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὰς Βου-
λάς, καὶ νὰ ἀποτελέσῃ τὸ κατὰ τῆς ἐλ-
ληνικῆς ἀνεργίας ἀλεξικέραυνον... Εἰ-
δεμὴ πολλὰς θὰ ἔχωμεν νὰ υποστώμεν
δυσχερείας, πολλὰς νὰ θρηνησώμεν τρα-
γῳδίας, καὶ πολλὰς κοινωνικὰς ἀνωμα-
λίας νὰ ἀντιμετωπίσωμεν.

ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ
Βουλευτὴς Ἀθηνῶν

ΛΑΚΩΝΙΚΑ

ΕΝ ΣΥΝΕΧΕΙΑ τῶν δῶν ἐγράψαμεν πρὸς
ἐβδόμη εἰς ἀπάντησιν τῶν παραδόξων
ἐπικρίσεων τοῦ κ. Γ. Καφαντάρη κατὰ τῆς
ἐλληνοτουρκικῆς συμφωνίας, θὰ εἴχαμεν νὰ
προσθέσωμεν καὶ τὰ ἑξῆς: Ὁ ἀρχηγὸς τῶν
Προοδευτικῶν καταγγέλλει, μεταξὺ ἄλλων,
τὴν Κυβέρνησιν διὰ πρώτην παρεξέλιξιν τῶν
συμβάσεων τῆς Δωδάνης, καὶ ἐτοίμη εἰς
τὸν κατήφορον τῶν ὑποχωρήσεων. Ἄλλ' ἐν
ἀπὸ τὸ πρόσφατον παρελθὼν δ κ. Καφαντάρ-
ης δὲν ἐξεχώριζεν ἐπιμελῶς, πρὸς στέφιν
του, τὰς δάφνας ἀπὸ τὰς πικροδάφνας, θὰ
ἐνεθυμῆτο διὰ τὴν Οἰκουμενικὴν Κυβέρνησιν,
τῆς μεγάλῃς πλειοψηφίας τῆς ὁποίας αὐτὸς
προΐστατο, ὅτι ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις,
τῆς 24 Μαρτίου—4 Ἀπριλίου 1927 κυρώσασα τὴν ἐλληνοτουρ-
κικὴν συμφωνίαν τῆς 1ης Δεκεμβρίου 1926.
Καὶ διὰ τὴν αὐτὴς τῆς κυρώσεως, πρὶν ἀπὸ
τὸν κ. Βενιζέλον, δ κ. Καφαντάρης ἀπεμα-
κρύνθη τῶν ἐν Δωδάνῃ συμφωνηθέντων.
Πράγματι διὰ τοῦ 3ου ἄρθρου τοῦ νόμου
3372 ἐθεοπλήθη ἡ λύσις τῆς διὰ δανείου
ἀποζημιώσεως, —ἀνεῖν μεσολαβήσεως καὶ ἐκ-
τιμήσεως τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς—ὡρισμέ-
νων φρονημάτων ἡ νομικὴν προσώπων ὧν τὰ
ἀκίνητα περιήρχοντο εἰς τὴν κυριότητα τῆς
Τουρκίας. Εἶνε δὲ ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν
ὅτι τὰ ἐξαγοραζόμενα αὐτὰ κτήματα θὰ ἐξε-
τιμῶντο—ὅπως καὶ ἐξετιμήθησαν—ἐπὶ τῇ
βάσει τῆς σημερινῆς ἐμπορικῆς τῶν ἀξίας; ἢ
ᾧτε καὶ τὸ ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς ἐκτι-
μήσεως τῶν περιουσιῶν ἐπιχείρημα τοῦ κ.
Καφαντάρη, περὶ τοῦ ὁποίου ὁμύλησεν ἡ
δὴ πρὸς ἐβδόμη εἰς τὴν ἀπάντησιν, ἢ
ἐπὶ τῇ ἐβδόμῃ, τί γίνεται; Ἄλλ' ἴσως
εἰς τὴν σκέψιν ἐνὸς Ἀρχηγοῦ τῶν Προοδε-
υτικῶν ἀπαγορεύεται νὰ ἔχῃ δευτερευόν δύ-
ναμιν; Καὶ ἐν τούτοις συχνά εἶνε προτιμώ-
τερον ἀντὶ νὰ τρέχῃ ἡ φαντασία καὶ ἡ ἐπι-
κρίσις, νὰ ἀνατρέχῃ ἡ μνήμη.

ΜΕΤΑ συγκινήσεως συμμετέχοντες εἰς τὸ
βαρὺ πένθος εἰς τὸ ὁποῖον, τὴν αὐτὴν
κατὰ σύμπτωσιν ἡμέραν, ἡ κακὴ Μαῖα ἐ-
βύθισεν τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Γερμανίαν, περὶ
μὲν τὴν Νεάπολιν ὑποδυθεῖσα τὴν μορφήν
ἐνὸς θανάτου καὶ καὶ τραγικοῦ οἰσμοῦ, εἰς
δὲ τὸ Κόμπλεντ καταποντισάσα μίαν γέφυ-
ραν μετὰ τὸς ἐπ' αὐτῆς ἐορτάζοντας τὴν ἀπὸ
τῆς γαλλικῆς κατοχῆς ἐκκένωσιν τῆς παρα-
ρηγείου περιοχῆς. Ἡ Ἑλλάς, ἥτις συχνάκις
φεύ! ἐδοκίμασε τοιαῦτα ἀμείλιτα τῆς Τύ-
χης πηλὴματα, ἡμπορεῖ περισσότερον ἀπὸ
κάθε ἄλλον εὐκρινῶς εἰς ἀναλόγους περιστά-
σεις νὰ συμπεπνῇ τοὺς τόσους σκληρὰ συντα-
ρασσομένους λαούς. Αἱ δ' ἐκδηλώσεις εἰς
τὰς ὁποίας, ἀνὰ τὴν Εὐρώπην ὁλόκληρον,
θὰ δόσῃ ἀφορμὴν ἡ διελθὺς αὐτὴ τραγωδία,
θὰ δείξουν, εἰμεθα βέβαιοι, τὴν ζωηρό-
τητα μὲ τὴν ὁποίαν τὸ ἀνθρωπικὸν αἴ-
σθημα ἀνέστησε μετὰ τὴν κἀκὸν παχυδε-
μίαν εἰς τὴν ὁποίαν μᾶς εἶχαν καταδικάσει
αἱ φοβεραὶ ἐκδηλώσεις τοῦ πολέμου, ἀλλὰ καὶ θὰ
ἀποδοῦν ἐκδηλώσεις τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐκείνης
ἀλληλεγγύης, ἥτις διαρκῶς ἐντεινόμενη περι-
μένομεν ἤδη καὶ ἐπισήμως νὰ κατοχυρωθῇ.

ΜΕΤ' ὅλην τὴν καλὴν πρόθεσιν ποὺ ἔχο-
μεν νὰ μὴ ἀναμειχθῶμεν εἰς τὰ ἐσωτερι-
κὰ τοῦ φίλου αἰγυπτιακοῦ λαοῦ, δὲν ἡμπο-
ροῦμεν ὁμῶς νὰ μὴ θλιβώμεν διὰ τὴν παρὰ
δοξον πολιτικὴν ἐκείνων ποὺ καθίστανται
ὑπεύθυνοι διὰ τὴν ἐκτροχίωσιν τῆς ἐν Αἰ-
γύπτῳ καταστάσεως. Καὶ ἡ εὐθύνη αὐτὴ ἀ-
νήκει ἀσφαλῶς εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι παρὲς
βλεψάν τὴν ἀξίαν ἐλευθεριῶν, τὰς ὁποίας ἀ-
νόμη καὶ ἡ κηδεμὸν Δύναμις, ἡ Ἀγγλία,
μετ' ὅλην τὰ ἄλλα κολοσσάει ἐν Αἰγύπτῳ
συμπεριφερόμενη, ἀνεκρίτως ἀπὸ ἐτῶν ἐσεβ-
σθη. Δὲν εἶνε βεβαίως ἀπίθανον ὁ αἰγυπτια-
κὸς λαὸς νὰ μὴ ἀπέκτησεν ἀνόμη ὅλην τὴν
ἀπαιτούμεν ὀριμότητα διὰ τὴν καλὴν ἡ-
συχίαν τῶν πολιτικῶν του δικαιωμάτων τῆς
ἀνεξαρτησίας καὶ αὐτοδιοικήσεως. Ἀλλὰ τὴν
τοιαύτην ἐκτέλεσιν τῆς πολιτικῆς του ὀρι-
μότητος, πᾶς ἄλλος δικαιούται νὰ συμμερι-
σθῇ ἐκτὸς ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἀπεφάσισαν ἀ-
ποτόμους τῶν ἐλευθεριῶν τῶν Αἰγυπτίων τὴν
κατάργησιν. Ἐν δὲ δίδαγμα προκύπτει ἀπὸ
ὅλην αὐτὴν τὴν υπόθεσιν: οἱ καὶ αὐτῶν ἀ-
νόμη τῶν ἄλλων τόσον δυσφημισθέντων καὶ
συμπαιθεσάτων φελλάχων τὰ αἰσθήματα ἀ-
ξίζουν πολὺ περισσότερον ἀπὸ οἰοῦντες

ἡγεμόνος ἢ οἰοῦντες βασιλοδούλου κόμμα·
τὸς τὰς ἰδιοτροπίας. Εὐτυχῶς ἡ Αἰγύπτος
εἶνε μία ἀπὸ τὰς χώρας ποὺ σέβονται, ὡς
καὶ τὰς πυραμίδας τῆς, οἱ αἰῶνες, καὶ τὸ
μέλλον τῆς εἶνε ὁπωσδήποτε ἐξοφλισμένον,
ὁσονδήποτε καὶ ἂν φαίνεται τοῦτο πρὸς σιγ-
μὴν—καὶ αὐτὸ—σφιγγώδες.

ΕΠΙΔΟΚΙΜΑΖΟΜΕΝ ζωηρῶς τὴν προχθὲς
ληφθεῖσαν ἀπόφασιν περὶ συστάσεως ἐξ
εἰδικῶν ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία νὰ ἐξετάσῃ κατὰ
ὅλας τὰς πλευράς τὸ ζήτημα τοῦ
καπνοῦ. Ἀνάλογος ἀπόφασιν εἶχε πρὸς μὴ-
νὸν ληφθῇ καὶ διὰ τὰ προβλήματα τοῦ θέ-
τει ἡ τὴν Ἐμπορικὴν καὶ Ναυτικὴν μαστί-
ζουσα κρίσις. Καὶ ἡδὴ τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς
Ἐμπορικῆς Ναυτικῆς ἡ μελέτη κατέληξε,
τέλος, εἰς ὁρισμένα καὶ φωτεινὰ πορίσματα.
Εἰς ἀνάλογα, ὡς εὐχρηστέως, καὶ ἀκόμη
ταχύτερον εἰ δυνατόν, νὰ ἀπολήξῃ ἡ καπνικὴ
ἐπιτροπὴ. Ἀλλὰ, μὴ νομοσθῇ δι, μὲ τὴν
ὑποβολὴν τῆς ἐκθέσεως τῆς ἀρμοδίας ἐπι-
τροπῆς, λυτεῖται καὶ τὸ μελετηθέν πρόβλημα.
Αἱ εἰσηγήσεις τῶν ἐπιτροπῶν πρέπει πι-
στῶς νὰ μετατραποῦν καὶ εἰς κυβερνητικὰ
μέτρα καὶ εἰς νομοθετήματα. Θὰ εἴχαμεν μά-
λιστα νὰ ἐκφράσωμεν καὶ τὴν ἐλπίδα ὅπως
δὲν τὸ δυνατόν πλέον ἀμέλεια γίνονται δε-
κτὰ καὶ νομοθετοῦνται τὰ αἰτήματα τῶν ἀρ-
μοδίων, —ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν συμβαί-
νει μὲ τὰς εἰσηγήσεις τῶν τοιούτων μεγάλων
ἐπιτροπῶν. Ὁ τοιοῦτος σεβασμὸς οὐδόλως
θίγει, βεβαίως, τὰ κυριαρχικὰ τοῦ Κοινοβου-
λίου δικαιώματα, τοῦναντίον μάλιστα προσ-
αρμόζει καὶ ἐναρμονίζει τὸ Κοινοβούλιον
μὲ τὴν κοινὴν γνώμην, τῆς ὁποίας αἱ ἀρμό-
διαι Ἐπιτροπαὶ ἀποτελοῦν τὴν πιστοτέραν
καὶ ἐγκυρότεραν ἐκπρόσωπον. Εὐχόμεθα
ὁπωσδήποτε ὅπως τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος
σταθεροποιήσῃ ἀπὸ τοῦ προσεχέως φθινο-
πώρου θετικῆς, πλήρη καὶ παγίαν ναυτιλι-
κὴν καὶ καπνικὴν πολιτικὴν. Ἡ Κυβέρνησις θὰ
προσφέρῃ εἰς μίαν ἀπὸ τὰς σημαντικώτερας
τῆς πρὸς τὴν χώραν ὑπηρεσίας, ἐξασφαλί-
ζουσα δύο ἀπὸ τοὺς παραγωγικότερους κλά-
δους τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομικῆς δημιουργι-
κότητος.

Ο ΕΠΙ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας Ὑ-
πουργὸς εἶχε τὴν εὐτυχὴ ἐμπειρίαν μᾶς
εὐστοχωτάτης προτάσεως πρὸς καταπολέμη-
σιν τοῦ ἐπαγγελματικοῦ πληθωρισμοῦ, εἰση-
γῆσαι τὴν ἐδικὴν φορολογίαν τῶν νέων ἐ-
παγγελματιῶν ὑπὲρ τοῦ ἰδρυθέντος τα-
μείου συντάξεως τῶν ἀρχαιοτέρων τοιούτων.
Διπλὴ εἶσι θὰ προκύψῃ ὠφέλεια, διότι καὶ
ἡ θύρα τῆς εἰσόδου εἰς τὸν ἀσφαλισμὸν
στέβον τοῦ ἐπαγγελματικοῦ συναγερμοῦ θὰ
καταστῇ εἰς κᾶπως πλέον δυνατοτέρα, καὶ
ἡ θύρα τῆς ἐξόδου θὰ ἀνοιχθῇ ἐνδελεστερά
πρὸς χαλάρωσιν τοῦ συννοσημοῦ. Ὁ ἐπαγ-
γελματικὸς κόσμος θὰ αἰσθανθῇ δι' αὐτοῦ
τοῦ μέτρου μίαν σοβαρὰν ἀνακούφισιν, ἡ
κρίσις τὴν ὁποίαν ὑφίσταται ἔνεκα τοῦ πλη-
θωρισμοῦ θὰ ἀρχίσῃ σημαντικῶς νὰ μειοῦται,
ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνεργία εἰς τὴν ὁποίαν ἔνεκα τῆς
κρίσεως αὐτῆς καταδικάζεται μέγα μέρος τοῦ
προσωπικοῦ, θὰ ὑποστῇ μίαν ἀνάλογον ὑφε-
σιν. Τὸ ἐπιμύθιον δὲ εἶνε διὰ τὴν ἐπὶ τῇ
κρίσει ἡμπορεῖ πολλὰ νὰ κάμῃ εἰς τὰς δυσκό-
λους οἰκονομικὰς στιγμὰς ποὺ διερχόμεθα,
καὶ διὰ τὴν ἂν οἱ ὑπουργοὶ μὴ ἀφῆνοντο κᾶ-
πως πλέον ἐλεύθεροι διὰ νὰ σκεπάζωνται, καὶ
ἐπὶ τοῦτον, καὶ νὰ δημιουργοῦν λύσεις, —καὶ
αἱ λύσεις πολλὰν προβληματικὴν θὰ ἐκδίδον-
το, ἀλλὰ καὶ ἡ κοινὴ γνώμη θὰ ἐδρίκειτο
συχρότερα εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν τὰς
συνχαίρεται, ἀντὶ κατ' αὐτὸν νὰ μεμψιμοιρῇ.

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΙΣ

Ἐκ τυπογραφικῆς ἀβλεψίας, διὰ τὴν ὁ-
ποίαν ζητοῦμεν συνώνμην παρὰ τοῦ συγ-
γραφέως, τὸ ὄνομα τοῦ κ. Γ. Παπανικολάου,
τοῦ δημοσιεύσαντος εἰς τὸ τελευ-
ταῖον τεύχος μας τὸ ἀξιόλογον ἄρθρον
του περὶ τῆς ἀνατιμήσεως τοῦ ἐλαίου, παρ-
εμποιήθη εἰς Γ. Παπανικολάου.

Ο ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Η ΜΗΧΑΝΗ

ΘΙΡΙΟΝ θορυβώδες, πανίσχυρον καὶ
ἀδύνατον, καταναλίσκον ἐνέργει-
αν, ἵνα παραγάγῃ ἔργον, κατατρώγον
τὰς ἀποστάσεις, ὑψοῦμενον εἰς τοὺς αἰ-
θέρας, εἰσδιδόμενον εἰς τὰ βάθη τῆς
θαλάσσης ἢ τὰ ἔγκατα τῆς γῆς καὶ
συντέμνον τὸν χρόνον τῆς κατασκευῆς,
βοηθεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰς προσπά-
θειάς του. Ἀλλὰ μὲ τὴν αὐτὴν εὐκολί-
αν, μετ' ἧς ἐκτελεῖ ἡ μηχανὴ τὰ βαρὺ-
τάτα τῶν ἔργων, διευκολύνουσα καὶ ἀ-
νακουφίζουσα τὸν ἐργάτην, ἀφαιρεῖ τὸν
ἄρτον αὐτοῦ, καθιστῶσα αὐτὸν ὑπερά-
ριθμον καὶ περὶ τὸν.

Ἡ πρώτη ἐμφάνισις τῆς μηχανῆς χρο-
νολογείται ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἐχρησιμοποί-
ησεν ὁ ἄνθρωπος πρὸς ἐπίρρωσιν τῶν
προσπαθειῶν του, ἀσυνείδητος ἴσως,
τὸν μοχλόν. Ἐκτοτε, ἐφ' ὅσον ἡ πείρα
τοῦ ἀνθρώπου ἠδύνατο, ἐφ' ὅσον οὐτος
ἐφήρμοζεν ἐν τῇ πράξει τὰ διδόμενα
τῶν, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς τὰς ἐ-
πιστημονικὰς ἀληθείας εἰσδιδόμενων,
μελετῶν του, αἱ μηχαναὶ καθίσταντο τε-
λειότεραι, πολυειδέστεραι, ἡ ἀπόδοσις
τῶν ἀπέναντι τερμαστῶν καὶ ἡ δύναμις
τῶν κολοσσίων. Ὁμάδος ὅλης ἀνδρῶν
ἐβδομαδιαία ἐργασία δύναται νὰ ἐκ-
τελεσθῇ διὰ τῆς μηχανῆς εἰς ὀλίγα λε-
πτὰ τῆς ὥρας ἢ καὶ εἰς ὀλίγα τὰς δι-
αυτερόλεπτα. Διὰ τὸν μηχανικὸν δὲ δύ-
νανται νὰ ἐκτελεσθοῦν καὶ ἔργα μὴ ἐκ-
τελέσιμα διὰ τῆς ἀπ' εὐθείας ἐφαρμοζο-
μένης δυνάμεως ἢ προσπαθείας ὁσο-
δήποτε ἀριθμοῦ ἀνθρώπων. Κοινότη-
τος ἄλλως τὴν παραδείγμα τοῦ γεγονό-
τος τοῦτου εἶνε αἱ μηχαναὶ τῶν σιδη-
ροδρόμων, τῶν ἀτμοπλοίων, τῶν ἀερο-
πλάνων κλπ. Ὅταν δ' ἀναλογίζεσθαι τις
ὁπόσων κινδύνων καὶ ὁπόσων σωματι-
κῶν κόπων ἀπαλλάσσεται ὁ ἄνθρωπος
διὰ τῆς χρησιμοποίησεως τῆς μηχανῆς,
ἡ δὲν βλέπῃ τις λ. χ. μὴ ὀλιγώδη τα-
χύτητα καὶ δύναμιν ἀφάνταστον διερ-
χομένην ταχεῖαν ἀμαξοστοιχίαν, ἡ δὲ
παρρητῇ τὴν δρᾶσιν ἡλεκτρικοῦ
ρεύματος μεγίστης ἰσχύος, χρησιμο-
ποιούμενον διὰ βιομηχανικοῦ σκοποῦ,
ἡ τὴν ταχύτητα, μετ' ἧς διατρύπεται
κατατῆται σιδηρὰ δοκὸς ἡ τέλος τὴν τε-
λειότητα τῆς ἐργασίας μηχανημάτων
ἀκριβείας, θὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν εὐεργε-
τικότητα καὶ τὴν σημασίαν αὐτῆς διὰ
τὴν ἐξέλιξιν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς καὶ
τοῦ πολιτισμοῦ ἐν γένει.

Ἐν πάσῃ ὁμῶς ὁρθῶς ὀργανωμένῃ
κοινωνίᾳ πᾶσα οἰκονομικὴ ἰδιὰ φύ-
σεως ἐπιχειρήσις δέον, πλην τῆς ἐξυ-
πηρέτησεως ἀτομικῶν ἢ ὁμαδικῶν συμ-
φερόντων, νὰ ἔχῃ καὶ σαφὲς καθορι-
ζόμενον ἐξυπηρετικὸν τοῦ συνόλου
ἀντικειμενικὸν σκοπὸν, ὁφείλει τ. ἐ. νὰ
ἐκπληρῇ καὶ ἀνάγκην τῆς κοινωνίας
ταύτης καὶ νὰ συντελῇ εἰς τὴν πρόοδον
αὐτῆς.

Ἄς ἴδωμεν ὅθεν ὑπὸ ποίους ὅρους ὁ-
φείλει νὰ ἐπιτελῇται πᾶσα μηχανικὴ
ἐργασία καὶ παραγωγή:

1ον) Ὅταν ἀφορᾷ εἰς ἔργον μὴ δυ-
νάμενον νὰ ἐπιτελεσθῇ διὰ τῶν ἀνθρώ-
πων χειρῶν ἢ τῆς δυνάμεως τῶν
ζώων.

2ον) Ὅταν ἀφορᾷ εἰς ἔργον δυ-
νάμενον νὰ ἐκτελεσθῇ διὰ τῶν ἀνθρωπίνων
χειρῶν κλπ., ἀλλὰ δυνάμενον, ἐκ-
τελούμενον οὕτω, νὰ ἐμβάλῃ εἰς κίν-
δυνον τὴν ζωὴν ἢ τὴν υγίειαν τῶν ἐρ-
γῶν, ἢ ἀπαιτοῦν καταβολὴν κοπιώ-
δους σωματικῆς ἐργασίας καὶ κατα-
νάλωσιν χρόνου, ἀσκόπως δαπανωμέ-
νων, ἐφ' ὅσον καὶ ὁ χρόνος καὶ ὁ κο-
πος δύναται νὰ ἐξοικονομηθοῦν διὰ
τῆς μηχανῆς. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύ-
την ἀνήκουν αἱ πλείους τῶν ἐν χρήσει
μηχανῶν.

3ον) Ὅταν ἀφορᾷ εἰς ἔργον ἐκτε-
λούμενον τελειότερον ὑπὸ τῆς μηχαν-
νῆς ἢ διὰ τῶν χειρῶν τοῦ ἀνθρώπου
καὶ κατὰ τρόπον προτιμητέον ἀπὸ ἀπό-
ψεως υγιεινῆς διὰ τὸν καταναλωτήν.
Τοιοῦτον ἔργον εἶνε τὸ τῶν ἀρτοποιη-
τικῶν, σιγαροποιτικῶν ἢ συνθλιπτι-
κῶν τῶν σταφυλῶν κλπ. μηχανημάτων.

4ον) Ὅταν ἀφορᾷ εἰς ἔργον, ἀναφε-
ρόμενον εἰς τὴν παρασκευὴν προϊόν-
των πρώτης ἀνάγκης, ὧν ἡ τιμὴ δέον
νὰ εἶνε ὅσον τὸ δυνατόν μικρότερα.
Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἀνήκει ἡ
χρησιμοποίησις μηχανῶν διὰ τὴν σπο-
ράν, καλλιέργειαν, θέραιμόν, ἀλωνα-
σμόν, ἀλευροποίησιν καὶ μεταφορὰν
τῶν δημητριακῶν κλπ.

5ον) Ὅταν ἀφορᾷ εἰς ἔργον, ὁδι-
νις ἡ συζήτησις εἶνε μεγαλειότερα
τῆς προφορᾶς, εἴτε ἐν τῇ ἐντοπίᾳ, εἴ-
τε ἐν τῇ παγκοσμίᾳ ἀγορᾷ καὶ ἐφ' ὅ-
σον οἱ ὅροι τῆς τοιαύτης παραγωγῆς
καὶ τῆς ἐμπορίας εἶνε συμφέροντες εἰς
τὸ σύνολον.

Πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν τού-
των ἀκριβῶς ἐπενοήθησαν αἱ μηχαναί.
Ἀλλ' ὅπως ἐκάστη ὑπερβολὴ φέρει
συχνότερα δυσάρεστα ἀποτελέσματα,
οὕτω καὶ ἡ ἀλόγιστος χρησιμοποίησις
μηχανῶν δύναται νὰ ἐπιφέρει βλάβην
μᾶλλον ἢ ὠφέλειαν εἰς τὴν ἀρμονικὴν
ζωὴν τῆς κοινωνίας, ἰδίᾳ ὅταν τὴν χρη-
σιμοποίησιν αὐτῶν δὲν περιορίζουν οἱ
ἀνωτέρω μνημονευθέντες ὅροι, ἀλλ' ἡ
τάσις ἐπιτεύξεως μεγίστου δυνατοῦ
κέρδους ὑπὲρ τοῦ ἐργοδότου, ἔστω καὶ
πρὸς ζημίαν τοῦ συνόλου.

Διαταράσσεται ἐπίσης ἡ ἀρμονία ἐν
τῇ κοινωνικῇ ζωῇ, ὅταν τὸ τῆς μηχαν-
νῆς ἔργον παραγάγῃ τόσον ἀφθόνως,
ὥστε νὰ πλεονάζῃ ἡ δὲν στοιχίζῃ τό-
σον ἐλάχιστον, ὥστε, χωρὶς νὰ προκεί-
ται περὶ προϊόντος πρώτης ἀνάγκης,
ν' ἀποκλείεται ἡ ἀπασχόλησις τῶν ἐι-
δικευθέντων εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ
προϊόντος τούτου ἐργατῶν. Παράδειγ-
μας τοῦτου ἔστωσαν αἱ μηχαναὶ κεντή-
ματος, δι' ὧν καταργήθη σχεδὸν τὸ
χειροποίητον κέντημα. Ἐπράτησαν δ'
οὕτω αἱ νέαι γυναῖκες εἰς ἄλλα ἐπαγ-
γέλματα, ἔξω τοῦ οἴκου τῶν, ἐπὶ τῇ βί-
α.

δυνα διὰ τὴν ἡθικὴν τῶν καὶ διαλυτι-
κὰ τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς.

Ἐκάστη μηχανὴ ἀντικαθιστᾷ ἀριθ-
μὸν τινά ἐργατῶν. Σημειώτερον δὲ ὅτι
δὲν εἰσῆχθησαν εἰσέτι εἰς πάντα τὰ
βιομηχανικὰ κέντρα τὰ μηχανήματα,
τὰ ὁποῖα ἐπενοήθησαν ἥδη καὶ δὲν ἐπε-
τεύχθη εἰσέτι ἡ τελευταία λέξις τῆς τε-
λειοποιήσεως αὐτῶν, συνεπῶς καὶ τὸ
ζήτημα τῆς ἀνεργίας καὶ καταστῆ ἐτι
ὀξύτερον ἐν τῷ προσεχίᾳ, ἐάν δὲν ληφθοῦν ἐγκαίρως κατάλληλα
μέτρα. Ἡ ἀνεργία τῶν ἐργατῶν τῆς
Ἀγγλίας, τῆς Γερμανίας ἢ τῆς Ἀμερι-
κῆς ταύτην τὴν ἀφορμὴν ἔχει ὡς ἐπὶ
τὸ πολὺ. Ἡμέρα δὲ τῇ ἡμέρᾳ εἰσάγον-
ται νέαι μηχανήματα καὶ νέαι κατηγο-
ρίαι ἀνέργων δημιουργοῦνται. Καὶ νὰ
μὲν ἀναπτύσσονται καθ' ἑκάστην νέαν
ἀνάγκαν, νέαν βιομηχανίαν ἀναφαίνον-
ται, ἔχουσιν ἀνάγκην νέων ἐργατικῶν
χειρῶν, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ ἐκ τῆς ἀνερ-
γίας χιλιάδων ἢ ἐκατοντάδων χιλιά-
δων ἐργατῶν προκαλεῖται ἀνωμαλία
εἰς τὴν ζωὴν τῆς κοινωνίας. Φεῖ ὁμῶς!
Ἐκεῖνὸν τὸ ὅποion ἀποκαλοῦμεν ἀπλῶς
ἀνωμαλίαν, ὁπόσῃν δυστυχίαν, πέναν
καὶ ἀθλιότητα τῶν στερουμένων παντὸς
μέσου συντηρήσεως οἰκογενειῶν τῶν
ἀνέργων δὲν περιλαμβάνει; Πρὸς βοή-
θειαν τῶν οἰκογενειῶν τούτων δαπα-
νῶνται κολοσσιαῖα ποσὰ ἐκ μέρους
πολλῶν κυβερνήσεων καὶ ἐθεοπλήθη-
σαν διατάξεις κοινωνικῆς προνοίας ἀ-
σφαλίζουσαι μὲν τὴν ὕλικὴν ὑποστήρι-
ξιν τῶν ἀνέργων, ἐπιβαρ

Η ΣΠΑΤΑΛΗ ΤΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ

ΠΑΡΑ πολλών χωρικών αλλά και επαγγελματιών ήκουσα πολλάκις παρόμοια και παρατηρήσεις κατά της άθροιας εισαγωγής αυτοκινήτων, και ιδίως φορητών.

Είνε γνωστή η αντίπαθεια των χωρικών κατά των αυτοκινήτων, εκδηλουμένη έντοτα και με το πετροβολήματα τούτων υπό των παιδιών των. 'Αλλ' είνε, φαίνεται, βαθύτεροι οι λόγοι της εχθρότητας αυτής. Αί μεταφοραί τας οποίας διά των κάρρων ἐνέργουν εἰς πλείστας περιφέρειας οἱ γεωργοὶ καὶ ἦν ἐπὶ αὐτοὶ καὶ τὰ ζῶα των δὲν ἦσαν ἀπασχολημένοι εἰς τὰς κυρίας γεωργικὰς ἐργασίας, ἀπετέλουν σημαντικὸν πόρον των. Ἡ δὲ τὰ φορητὰ αυτοκίνητα ἀπερρόρησαν ὁλοκληρωτικῶς τὴν πρόσδοον αὐτῇ.

Οἱ παραπονέοντες προβάλλουν τὸ παράδειγμα ἄλλων βαλκανικῶν χωρῶν ὅπου, κατ' αὐτοὺς, ἔχουν τετὴν σοβαροὶ φραγμοὶ εἰς τὴν ἀθρόαν εισαγωγὴν καὶ τὴν ἀνεξέλεγκτον χρῆσιν τῶν φορητῶν αυτοκινήτων.

Δὲν γνωρίζω οὐτε κατ' ὁρῶσιν νὰ ἐξακριβώσω ποία εἰς ἡ φύσιν τῶν ληφθέντων μέτρων εἰς τὰς γεωγονικὰς χώρας. 'Αλλ' εἴνε προδήλον ὅτι παρ' ἡμῶν ἡ εισαγωγὴ καὶ ἡ διάδοσις τῶν αυτοκινήτων ἔλαβε τὴν μορφήν καθαρὰς αἰμορραγίας τῆς ἐθνικῆς μας οἰκονομίας. Ἡ ἐκμετάλλευσις αὐτοκινήτου κατήντησε τὸ προχειρότερον τῶν ἐπιγυγμάτων. Καὶ ἐξορίθησαν εἰς τὸν κατήφορον αὐτὸν ἀπὸ τοὶ ἀγρόται μετ' ὁρμῆν ἀντόχημα αὐτοκινήτου. Ἐντοῦ οἱ υἱοὶ τῶν νοικοκυραίων γεωργῶν θεωροῦν ὡς ἀνοδὸν πρὸς τὸν πολιτικὸν τὴν δόξησιν αὐτοκινήτου ἀντὶ ἀρότου. Αἱ εὐκολίαι καὶ πιστώσεις τῶν μεγάλων ἐταιριῶν κατασκευῆς αὐτοκινήτων δὲν ὑπῆρξαν ξέναι εἰς τὴν εὐρείαν διάδοσιν τῶν προϊόντων των. Τὸ ἀποτέλεσμα ὅμως εἴνε ὅτι συχνότατα ἡ ἐξοφλήσις τῶν γραμματίων πολὺ πολὺ γλήγορα σπαταᾶ, καὶ οἱ ἀγορασταὶ μαζί με τὰ αὐτοκίνητα χάνουν καὶ κανένα πατρικὸ χωράφι.

Καὶ ὅσον ἀφορᾷ μὲν τὰ ἐπιβατικὰ, οὕτε συζήτησις ἐπιτρέπεται. Αὐτοὶ οἱ ἀσπονδοῖται φίλοι τῶν αὐτοκινήτων χωρικοὶ ἐκποιοῦν τὰ υποζύγια των καὶ προτιμοῦν νὰ πηγαίνουν εἰς τὸ παζάρι ἐπωχούμενοι αὐτοκινήτων ἢ λεωφορείων, καὶ ὅταν ἀκόμη οἱ δρόμοι εἴνε κατάλληλοι μόνον διὰ τὴν διάβασιν αἰγῶν.

'Αλλὰ τὰ φορητὰ ἐπιδέχονται ἀναμφιβόλως καὶ συζήτησιν καὶ μελέτην. Ὁ χρόνος, ἂν εἴνε χρῆμα ἄλλου, δὲν ἔχει αὐτῶς τὴν ἰδίαν ἀξίαν παρ' ἡμῶν. Οὕτε κινούμεθα καὶ ἐργαζόμεθα μετ' ὅσον ρυθμὸν τῶν Ἀγγλοσαξωνίων. Ἐπὶ πλέον οἱ δρόμοι καταστρέφονται μετὰ ταχύτητα ἐπίσης μεγάλῃ, οἱ σιδηροδρόμοι ζημιοῦνται ἐκ τοῦ ἀγρίου συναγωνισμοῦ καὶ οἱ γεωργοὶ ὑφίστανται πλῆγμα ἐκ τῆς ἀπωλείας τῶν μεταφορῶν. Πῶτον δὲ τὸ οὐσιαστικὸν κέρδος; Ἡ ἀφίξις τῶν ἐμπορευμάτων εἰς τοὺς τόπους τῆς κατανάλωσος ὀλίγας ὥρας ἐννοεῖται πρὸς τὴν ἀπὸ κάρρων μεταφορὰς των. Τί ὠφελεῖται ἐκ τούτου ἡ ζήτασις, τὸ ρεῖν, τὸ ἄλκρον ἢ καὶ ὁ καταναλωτής;

'Αφ' ἐτέρου δέ, εἴνε ἀκόμη μεγαλύτερα ἢ συναλλαγματὴν μας ἀπώλεια. Τὰ μηχανήματα αὐτὰ μεταβάλλονται ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν εἰς ξύλα καὶ σιδηρικά ἀτάκτως ἐρριμμένα. Ἡ δὲ χώρα μας δὲν παραγεῖ τίποτε ἐκ τῶν ὀκίων διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ τὴν χρῆσιν τῶν αὐτοκινήτων. Εἰσάγουμεν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ τὰ αὐτοκίνητα, καὶ τὰ πλεονέκτα, καὶ τὴν βενζίνη των. Καὶ τὰ πληρώνομεν μετὰ συνάλλαγμα, ἥτοι μετὰ τὸ ὑστέρημα τῆς τῶσον ἰσχύος καὶ κοπιώδους παραγωγῆς μας.

Εἴναι οἱ ποταμοὶ τῆς Ἑλλάδος ἀντὶ τῶν λίθων καὶ τῶν πλινθιδίων κατέβαζαν καὶ χρυσόν, δὲν θὰ ὑπῆρχε κανεὶς λόγος ἀνησυχίας. Ἐφ' ὅσον ὅμως τὸ ἐμπορικὸν μας ἰσοζύγιον εἴνε τῶσον δυσμενές, τὸ δὲ ἰσοζύγιον τῶν μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ πλινθιδίων στηρίζεται κατὰ τὸ ἥμισυ ἐπὶ πόρων ἀδήλων, τῶν ὁποίων ἀδιηλός εἴνε καὶ ἡ σταθερότης, ἀμύριστον καθίσταται ἂν ἡ ἀχαλίνωτος αὐτῇ σπατάλῃ δὲν περικλείη καὶ κινδύνους.

Μία τεχνικὴ ἐταιρεία ἡ ὁποία ἀνέλαβε τὴν κατασκευὴν ὁδοῦ ἐν Μακεδονίᾳ ἠγόρασε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν τριάκοντα περίπου φορητὰ αὐτοκίνητα διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν σκύρων τῆς. Ἡ ἐταιρεία εἴνε ἀξία συγχαρητηρίων διὰ τὴν εὐσυνειδησίαν καὶ τὴν σπουδὴν τῆς ν' ἀποπερατώσῃ τὸ ταχύτερον τὸ ἀναληφθὲν ἔργον. 'Αλλ' ὑπὸ τοὺς ὅρους τούτους ποῦ θὰ φθάσωμεν; Ἐάν εἰς τὴν δαπάνην τῆς ἀγορᾶς τῶν αὐτοκινήτων προσθέσωμεν καὶ τὴν τῆς βενζίνης των κατ., θὰ ἠγόμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἡ ἀτακτικὴ τοιούτων ἔργων ἀντὶ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν εἴνε δυνατόν νὰ τὴν ἀποστραγγίσῃ.

Γενικῶς δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ ὅτι καὶ εἰς πλείστας ἄλλας περιπτώσεις καὶ ἐκδηλώσεις δραστηριότητος, ἰδιωτικῆς καὶ μὴ, τὸ πρόβλημα τοῦ ἰσοζυγίου πλεονασμῶν μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀγνοεῖται παντελῶς. Ρίπτομεν καὶ μετὰ τὰς δύο χεῖρας ἐκτὸς τοῦ οἴκου ἡμῶν τὰ χρήματά μας, δηλ. τὰ μέσα τῆς ζωῆς μας, ὡς ἐάν ἐστνεύσαμεν ὑπὸ ἀφόρητον βάρος χρυσοῦ.

Ὅπως δὲ τὸ ζήτημα εἴνε ἀξίον τῆς προσοχῆς καὶ τῆς μελέτης τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῇ βάσει τῶν στατιστικῶν δεδομένων καὶ τῶν εἰς τὰς γεωγονικὰς χώρας ἐφαρμοσθέντων μέτρων. Τοῖς laissez faire δὲν ἐνδείκνυται πάντοτε διὰ χώρας πτωχάς, ὅταν ἄλλαι ἀσυγκρίτως πλουσιώτεροι καὶ παραγωγικώτεροι σπεύδουν νὰ περικραχωθῶν ὅπισθεν προστατευτικῶν σινικῶν τειχῶν.

Βεβαίως ἡ δι' αὐτοκινήτων μεταφορὰ ὁπωρῶν, ἰχθυῶν καὶ ἄλλων, ὑποκειμένων εἰς σήψιν προϊόντων, δέον ν' ἀφελθῇ ἀπολύτως ἐλευθέρᾳ. Ἐπίσης δὲ εἴνε σκόπιμον νὰ ἐπιβληθῇ φραγμοὶ εἰς τὴν ὁδικὴν ἀρτηρίαν αἱ ὁποῖαι μᾶς συνδέουν μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἢ εἰς περιφέρειας, αἱ ὁποῖαι, ὅπως ἡ Ἡπειρος, στεροῦνται σιδηροδρόμων. Προκειμένου ὅμως περὶ ἄλλων προϊόντων ἢ ὁδῶν, κάποιος ἐλεγχος καὶ περιορισμὸς περὶ τὴν χρῆσιν τῶν φορητῶν αὐτοκινήτων δὲν εἴνε δυνατόν νὰ προσενηθῇ βλάβην τινά. Ὁ ἐλεγχος τῶν εισαγομένων φορητῶν ἐπιβάλλεται καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως καταστῇ εὐκολωτέρα ἡ ταχίστη τωνχορησιμοποίησις εἰς περίπτωσιν ἐπιστρατεύσεως.

Γ. ΜΟΛΗΣ
Βουλευτὴς Φλωρίνης

ΕΞΟΔΑ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Ἀθηναίων ἐπανερχόμενον εἰς ἀπόφασιν ληφθεῖσαν περὶ τὸ τέλος τῆς προηγουμένης δημοτικῆς περιόδου καὶ ἀκυρωθεῖσαν τότε ὑπὸ τοῦ Νομάρχου Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, ἐψηφισεν ὅπως παρέχωνται, λόγω ἐξόδων παραστάσεως, δραχ. 5000 κατὰ μῆνα εἰς ἕκαστον τῶν δημοτικῶν συμβούλων καὶ δραχ. 8000 κατὰ μῆνα εἰς τὸν πρόεδρον τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου. Τὴν ἀπόφασιν ταύτην τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον ἠκύρωσεν ὁ Νομάρχης, ἀφ' ἐνὸς μὲν διότι ἡ παροχὴ ἐξόδων παραστάσεως εἰς τοὺς δημοτικούς συμβούλους δὲν προβλέπεται ὑπὸ τῆς κειμένης νομοθεσίας, ἐξ ἄλλης δὲ τῆς οἰκονομίας τῶν διατάξεων τοῦ Κώδικος περὶ δήμων καὶ κοινοτήτων τὸ διοικεῖν τὰς τοπικὰς ὑποθέσεις εἴνε ἀξίωμα τιμητικὸν καὶ ἀμισθόν, καὶ ἀφ' ἐτέρου διότι ἀπὸ οὐσιαστικῆς ἀπόψεως δὲν δικαιολογεῖται τοιαύτη δαπάνη ἐκ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ Δήμου καὶ τῶν πολλὰ πλὴν ἐπιτακτικῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ. Τὴν ἀπόφασιν δὲ ταύτην τοῦ Νομάρχου ἐπεκύρωσεν ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν.

Προσφυνήν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου περὶ ἀκυρώσεως τῶν ἀποφάσεων τοῦ Νομάρχου καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ ἀπέρριψε τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 449 τῆς 12 Ἰουλίου 1930 ἀποφάσεως αὐτοῦ, ἐπὶ τῇ εἰσηγήσει μου. Ἐκ τῆς μακρᾶς εἰσηγητικῆς ἐκθέσεως δημοσιεύομεν τὰς κυριώτερας περιεκτικὰς, λόγω τοῦ γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος ὅπερ παρουσιάζει τὸ θέμα περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν ἀξιομάτων.

Ὁ νόμος τῆς 27 Δεκεμβρίου 1833 περὶ συστάσεως τῶν δήμων, δι' οὗ εἰσῆχθη παρ' ἡμῶν αἱ τῇ ἀνεξαρτησίᾳ τὸ δημοτικὸν σύστημα, ὥριεν ἐν ἀρθρῷ 41: «Τὸ δημοτικὸν ἀξίωμα δίδεται τῆς χάριν, ἐπομένως ὁ δήμαρχος οὕτε σταθερὸν μισθὸν λαμβάνει οὕτε ἀπὸ τὰ ἐπὶ τῆς περιορίας ἐπιβαλλόμενα βάρη τῶν δήμων εἴνε ἐλευθερός· μ' ὅλον τοῦτο θέλει δοθῇ εἰς αὐτὸν κατ' ἔτος προσδιορισμένη ποσότης τῆς χρημάτων πρὸς ἀμοιβὴν τῶν κόπων του». Καὶ ἐν ἀρθρῷ 60: «Τὰ μέλη τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ὑπηρετοῦν ἀμισθί, ἐκτὸς τῆς ἀντιμισθίας (ἐν ἀκριβολογίᾳ ἀποζημιώσεως, entchädigung κατὰ τὸ γερμανικὸν κείμενον τοῦ νόμου) τὴν ὁποῖαν λαμβάνουν δσάκις δι' ἀνάγκας τῆς ὑπηρεσίας ἐξέλθουν τῆς περιφέρειας τῶν δήμων». Βραχὺ δὲ μετὰ τὸν ὁργανικὸν νόμον τοῦ 1833, διὰ τοῦ νομοθετικοῦ διατάγματος τῆς 29 Ἰουλίου 1837, ἐν προοιμίῳ τοῦ οὐλοῦ ἐκτίθεται ὅτι ἐξεδόθη διότι ἐὸ προσδιορισμὸς τῆς ἀντιμισθίας τῶν δημάρχων παρὰ τῶν δημοτικῶν συμβούλων (ὡς ὥριζε τὸ ἀρθρὸν 18 ἐδ. γ' τοῦ νόμου) ἔδωκε χώραν εἰς παντοειδῆς καταχορήσεις, ὥρισθη ἀνώτατον ὅριον ἀναλόγως τῆς τάξεως καὶ τοῦ πληθυσμοῦ ἐκάστου δήμου, τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπερβῇ ἡ ἐτήσια ἀντιμισθία τῶν δημάρχων. Καθ' ἡ δὲ ὁρθῶς ἐκτίθησιν ἡ ὑπ' ἀριθμ. 118 τῆς 22 Ὀκτωβρίου 1853 ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἑσωτερικῶν, ἡ κυρία αἰτία τοῦ δια-

τάγματος τούτου δὲν ἦτο νὰ κανονισθῇ ὁρισμένος μισθὸς εἰς τοὺς δημάρχους, ἀλλὰ νὰ παύσουν αἱ ὑπὲροχοι ἀντιμισθία τὰς οποίας τὰ δημοτικά συμβούλια, εἴτε πρὸς χάριν εἴτε κατὰ παρεξήγησιν τοῦ νόμου ἐψηφίζον, καὶ αἱ ἀρμόδιοι διοικητικαὶ ἀρχαὶ ἐνέγκρινον, καὶ κατὰ συνέπειαν ὅτι ἡ ἀντιμισθία τῶν δημάρχων πρέπει νὰ κανονίζεαι ἐκάστοτε κατωτέρω τοῦ μεγίστου ὅρου, ἀναλόγως πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν δήμων, τοὺς χρηματικούς πόρους αὐτῶν καὶ τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν καὶ ἱκανότητα τῶν δημάρχων, διὰ νὰ ἐκπληροῦται οὕτως ὁ σκοπὸς τοῦ δημοτικοῦ νόμου, κατὰ τὸν ὁποῖον τὸ δημοτικὸν ἀξίωμα δίδεται χάριν τιμῆς καὶ οὐχὶ χάριν πορισμοῦ. Κατὰ τὸ μακρὸν χρονικὸν διάστημα, καθ' ὃ ἴσχυεν ὁ νόμος τοῦ 1833, οὐδέποτε, ἐφ' ὅσον ἠδυνήθη νὰ ἐξακριβώσω, ἐγενήθη ζήτημα ἀντιμισθίας ἢ ἐξόδων παραστάσεως τῶν δημοτικῶν συμβούλων. Ὁ πρῶτος δ' ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ καθηγητὴς τοῦ Διοικητικοῦ Δικαίου Περικλῆς Ἀργυρόπουλος ἐρμηνεύων τὸν δημοτικὸν νόμον τοῦ 1833, ὡς ἐξῆς σχολιάζει δι' ὀλίγων λέξεων ἐπιγραμματικῶς τὰ ἀρθρὸν 60: «Τὰ μέλη τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου δὲν μισθοῦνται, διότι δὲν ὑποβάλλονται εἰς ἀδιάκοπον ὡς ὁ δήμαρχος ἐργασίαν καὶ διότι ἡ δημοτικὴ ἐντολὴ ἐξευγενίζεται μένουσα ἀμισθός καὶ ἐνεργοῦμένη ἐπὶ δημοσίᾳ συμφέροντι». (Δημοτικὴ Διοίκησις ἐν Ἑλλάδι, τόμ. Α'. ἔκδοσις Β'. 1858 σελ. 451). Ὑπὸ τὸ νομοθετικὸν καὶ διοικητικὸν τοῦτο καθεστὸς ἐπῆλθεν ὁ νόμος ΔΝΖ' τῆς 14 Φεβρουαρίου 1912 περὶ συστάσεως δήμων καὶ κοινοτήτων, ὅστις συνεπὴς πρὸς τὴν περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν δημοτικῶν ἀξιομάτων παραδοσιν καὶ συνεχίζων τὸ αὐτὸ σύστημα, ὁρίζει ἐν ἀρθρῷ 34 (ἡδὴ ἀρθρῷ 25 τοῦ Κώδικος τῆς περὶ δήμων καὶ κοινοτήτων νομοθεσίας) ὅτι τὸ ἀξίωμα τοῦ προέδρου τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν συμβούλων παρέχόμενον ἐπὶ τιμῇ εἴνε ἀμισθόν, ἐπιπερὶμένου δι' ἀποφάσεως τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου καὶ χορηγηθῶσιν ἐτησίως ἐξόδα παραστάσεως εἰς τὸν προέδρον αὐτοῦ, ἅτινα δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίνωσιν ὁρισμένην ἀναλογίαν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐτήσιων ἐσόδων ἐκάστης κοινότητος, ἐν ἀρθρῷ δὲ 96 (ἡδὴ ἀρθρῷ 86 τοῦ Κώδικος) ὅτι τὸ ἀξίωμα τοῦ δημάρχου, παρέχόμενον ἐπὶ τιμῇ, εἴνε ἀμισθόν, χορηγούμενον τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου εἰς τὸν δήμαρχον ἐξόδα παραστάσεως, περιοριζόμενα κατὰ τὸ ἀνώτατον ὅριον, ἀναλόγως τῶν πραγματοποιημένων ἐξόδων ἐκάστου δήμου, δσάκις δὲν ὑπερβαίνωσιν ταῦτα τὰς 300 χιλιάδας δραχμῶν. Αὐταῖς ἐπιτρέπουσα τὴν παροχὴν ἀντιμισθίας ἢ ἐξόδων παραστάσεως εἰς τὰ μέλη τῶν Δημοτικῶν Συμβουλίων δὲν ὁπάχει ἐν τῷ νόμῳ, εἴνε δὲ τοῦτο σύμφωνον πρὸς τὴν δλὴν οἰκονομίαν καὶ τὸν διέπον πνεῦμα. Ἐκ τῆς ἀλληλουχίας τῶν διατάξεων αὐτοῦ ἀνενοδοιάσεως συνάγεται ὅτι ἠθέλησε τὸ ἀξίωμα τοῦ δημοτικοῦ συμβούλου ἀμισθόν, ἐπὶ τιμῇ μόνον πτώμενον καὶ οὐδεμίαν συνεπαγόμενον χρηματικὴν παροχὴν. Δὲν

εἴνε δὲ ὁρθὴ ἡ σκέψις τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, ὅτι μὴ ὑπαρχούσης δητῆς ἐν τῷ νόμῳ ἀπαγορεύσεως, ἔπεται ὅτι ἡ παροχὴ εἰς τοὺς δημοτικούς συμβούλους ἀντιμισθίας ἢ ἐξόδων παραστάσεως ἀποκείται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ὡς ὄργανον τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως, ἐκτιμώοντος τὰς ἐκάστοτε συντεχούσας περιστάσεις, διότι προκειμένου περὶ καταβολῆς ἐκ τοῦ δημοτικοῦ ταμείου ἀντιμισθίας, ἔστω καὶ ὑπὸ τύπον ἐξόδων παραστάσεως εἰς τοὺς δημοτικούς συμβούλους καὶ δὴ ἀντιθέτως πρὸς τὰ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῶν δήμων κρατούμενα, ἔδει ἀπαιρητῶς νὰ ὑπάρχῃ δητὴ διατάξις ἐπιτρέπουσα αὐτῇ, οἷαν διάταξιν, ἐν εἰς τοιαύτην πρόθεσιν, πάντως θὰ περιελάμβανεν ὁ νόμος, τοσοῦτ' ἄλλο κατ' ὅσον λεπτολόγως ἀσφαλίζεται περὶ τῆς διαχειρίσεως τῆς κοινοτικῆς καὶ δημοτικῆς περιουσίας καὶ τῶν δαπανῶν τῶν δήμων καὶ τῶν κοινοτήτων, ἐιδικῶν δὲ καθορίζει διαδικασίαν πρὸς ἀπόδοσιν τῶν παρὰ τῶν συμβούλων δι' ὑπηρεσίας τῆς κοινότητος γινόμενων ἐξόδων (ἀρθρὸν 25). Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον ἐπιλαμβάνει εἰς ἐπὶ ὅσον τῆς γνώμης αὐτοῦ τὸ ἐξ ἀντιδιαστολῆς ἐπιχείρημα, ὅτι ἀφοῦ ἐν ἀρθρῷ 25 δητῶς ὁρίζει ὁ νόμος ὅτι τὸ ἀξίωμα τοῦ προέδρου τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου εἴνε ἀμισθόν, ἐν ἀρθρῷ δὲ 86 μόνον περὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ δημάρχου ὁρίζει ὅτι εἴνε ἀμισθόν, οὐχὶ δὲ καὶ περὶ τοῦ ἀξιώματος τῶν δημοτικῶν συμβούλων, ἔπεται ὅτι δὲν θεωρεῖ τοῦτο ἀμισθόν, καὶ δὲν ἀπαγορεύει τὴν ὑπὸ οἰονδήποτε τύπον παροχὴν ἀντιμισθίας εἰς τοὺς δημοτικούς συμβούλους. Εἰς τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο δύναται ν' ἀντιταχθῇ πολὺ ἰσχυρότερον ἐπιχείρημα, ὅτι ἀφ' οὗ διὰ τὸς προέδρους τῶν Κοινοτικῶν Συμβουλίων καὶ τοὺς δημάρχους ὁρίζει ὁ νόμος ὅτι δύναται νὰ χορηγῶνται ἐξόδα παραστάσεως καὶ κανονίζεαι μάλιστα τὸ ἀνώτατον αὐτῶν ὅριον κατὰ διαβαθμίσεις ἀναλόγως τῶν ἐσόδων ἐκάστης κοινότητος καὶ ἐκάστου δήμου, ἔπεται ὅτι διὰ τὸς δημοτικούς συμβούλους δὲν ἐπιτρέπει τὴν χορηγίαν ἐξόδων παραστάσεως καὶ διὰ τοῦτο δὲν προβλέπει περὶ ἀνωτάτου αὐτῶν ὁρίου, ὅπερ ὑπὸ τὴν ἀντίθετον ἐκδοχὴν ἢ ἀπετέλει παράλειψιν οὐσιωδουμένην καὶ ἐκτροπὴν ἀπὸ τοῦ καθιερωθέντος συστήματος διὰ τοὺς δημάρχους καὶ τοὺς προέδρους τῶν κοινοτήτων τοῦ ἰσχυόντος ὡς εἰρηται ἀπὸ τοῦ 1837, ἥτοι ἀφ' ἧς σχεδὸν εἰσῆχθη παρ' ἡμῶν ὁ δημοτικὸς θεσμός.

Ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἐν ἀρθρῷ 89, ὅπερ ὁρίζει τὰ θέματα ἐφ' ὧν ἀποφαίνεται τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον, ἀναφέρονται μόνον τὰ εἰς τὸν δήμαρχον χορηγητέα ἐξόδα παραστάσεως, διότι μόνον τοιαύτην περὶπτωσιν εἴνε ὑπ' ὅσιν ὁ νόμος, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν περὶπτωσιν ἐξόδων παραστάσεως τῶν δημοτικῶν συμβούλων.

'Αλλ' ὅτι αὕτη εἴνε ἡ ἐννοία τοῦ νόμου προκύπτει κατὰ τρόπον ἀναμφίβολον καὶ ἐκ τῶν προκαταρκτικῶν ἐπ' αὐτοῦ ἐργασιῶν. Ἐν τῷ ὑποβληθέντι εἰς τὴν Βουλὴν ἀρχικῶς νομοσχεδίῳ δὲν ἐγένετο διάκρισις δήμων καὶ κοινοτήτων, ἀλλὰ δήμων ἀστικῶν καὶ ἐπαρχικῶν (ἀρθρὸν 1). Ἡ διοίκησις τῶν ἐπαρχικῶν δήμων ἀντίθετος εἰς τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον (ἀρθρὸν 20) ὁ πρόεδρος τοῦ ὁποῦ ἦτο ἡ ἐκτελεστικὴ ἀρχὴ τοῦ δήμου (ἀρθρὸν 44), ὥριζετο δὲ ἐν ἀρθρῷ 26 ὅτι ὁ πρόεδρος καὶ οἱ σύμβουλοι ὑπηρετοῦν ἀ-

(1) Σημειώτέον ὅτι ἡδη πρὸ μηνῶν ἀπὸ τῶν σελίδων τῆς «Ἑστίας», ὁ Βουλευτὴς Ἀθηναίων κ. Α. Μανιάς εἰσηγήθη λεπτομερῶς τὴν ἰδέαν ταύτην. Σ. Σ.

ΑΝΤ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ

Βουλευτὴς, πρῶτον Ὑπουργός

μισθί, επιτροπομένου να ψηφισθούν έξοδα παραστάσεως του προέδρου μη υπερβαίνοντα ορισμένον ὄριον. Περί δὲ τῶν ἀστικῶν δήμεων ὁρίζεται ἐν ἄρθρῳ 148 ὅτι ἐξήκολούθει ἡ ἰσχύς τῶν ὑφιστάμενων νόμων μετὰ τινων τροποποιήσεων ἀσχετῶν πρὸς τὸ ἀπαγορεύον ἡμᾶς θέμα. Ἐν τῇ αἰτιολογικῇ δὲ ἐκθέσει ἀναπτύσσεται ὅτι καθορίζονται ἐν τῷ νομοσχέδι «αὐστηρότατα ὅρια καὶ εἰς αὐτὰ ἄκομμη τὰ ἔξοδα παραστάσεως, καθισταμένου τοῦ ἀξιώματος τοῦ προέδρου καὶ συμβούλου πρῶτα μὴ ἀμίσθου» εἰς τρόπον ὥστε «μόνον θύλακτον πρὸς τὸ ἀξίωμα τοῦ συμβούλου ἀπομένει ἡ εὐγενὴς φιλοδοξία τῆς συμπεριφορᾶς πάντων ὑπὲρ τῶν τοπικῶν ἀναγκῶν». Ἡ ἐπεξεργασθεῖσα τὸ νομοσχέδιον κοινοβουλευτικῇ Ἐπιτροπῇ ὁνόμασε τοὺς ἐπαρχιακοὺς δήμους κοινότητες, πραγματευομένη δὲ καὶ αὕτη περὶ τῶν ἐξόδων παραστάσεως (σελ. 38 τῆς ἐκθέσεως αὐτῆς) οὐδὲνα λόγον ποιεῖται περὶ τῶν συμβούλων· καὶ κατὰ τὴν ἐν τῇ Βουλῇ μακρῶν συζητήσεων ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου, καθ' ἣν καὶ εἰδικῶς περὶ τῶν ἐξόδων παραστάσεως τῶν δημάρχων ἡσχολήθη ἡ Βουλὴ κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 16 Δεκεμβρίου 1911 (σελ. 1540 τῶν πρακτικῶν) οὐδὲ νύξιν ἐγένετο περὶ ἐξόδων παραστάσεως ἢ ἀντιμισθίας τῶν δημοτῶν συμβούλων, προφανῶς διότι οὐδὲ μὴ ἐσκόπηθη νὰ μεταβληθῇ τὸ ὑφιστάμενον περὶ αὐτῶν καθεστὸς. Ζωηρῶς ἄλλως ἐξεδιδάχθη τὸ πνεῦμα καὶ τῆς εἰληγθεῖσης τὸν νόμον Κυβερνήσεως καὶ τῆς ψηφίσσεως αὐτῶν Βουλῆς νὰ καθιερώσονται τὸ ἀμισθον τῶν δημοτῶν ἀξιωματῶν, ἰδιαίτερος καταβληθεῖσα προσοχὴς ὅπως οὔτε τὰ ἔξοδα παραστάσεως τῶν δημάρχων καὶ τῶν προέδρων τῶν κοινοτήτων προσλάβουν τὸν χαρακτῆρα παγίας καὶ σταθερᾶς ἀντιμισθίας ὑποχρεωτικῶς καταβαλλομένης. Ἐντεῦθεν κατὰ τὴν ὁριστικὴν διατύπωσιν τοῦ νομοσχεδίου περιελήφθη ἡ εἰδικὴ διάταξις περὶ ἀμισθοῦ τῶν δημάρχων, οὐχὶ κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τοὺς δημοτικούς συμβούλους, περὶ ἀντιμισθίας τῶν ὁποίων οὐδὲ σκέψις ἐγένετο ποτέ, ἀλλ' ἵνα τονισθῇ ὁ ἰδιαίτερος χαρακτῆρ τοῦ ἀξιώματος τοῦ δημάρχου. Ἀπὸ ἀπόψεως λοιπὸν κειμένης νομοθεσίας, φρονῶ ὅτι δὲν χωρεῖ σοβαρὰ ἀμφιβολία περὶ τοῦ νομίμου τῆς ἀποφάσεως τοῦ Νομάρχου καὶ τῆς ἐκτελεστικῆς αὐτῆς ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ. Κατὰ τὴν γενομένην ἐν τῇ Δημοτικῇ Συμβουλίᾳ συζήτησιν, ἀνεπτύχθη ὅτι ἡ παροχὴ παγίου κατὰ μῆνα χρηματικοῦ ποσοῦ εἰς τοὺς δημοτικούς συμβούλους ὑπὸ τύπον ἀντιμισθίας ἢ ἐξόδων παραστάσεως δικαιολογεῖται ἐκ τοῦ λόγου ὅτι πᾶσα παρεχόμενη ἐργασία δέον νὰ τυγχάνῃ ἀντιστοίχου ἀμοιβῆς καὶ ὅτι εἰδικῶς διὰ τὸν Δήμον Ἀθηναίων καὶ θετικὰ δαπάναι ἐξόδων κινήσεως καὶ ἐμφανίσεως βαρύνουν τοὺς δημοτικούς συμβούλους, ἀσχετῶς πρὸς τὴν ὕλην ζήτησιν αὐτῶν καταναλισκόντων χρόνον εἰς τὰς ἀσχολίας τοῦ Δήμου ἐπὶ παραμελήσει τῶν τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν. Τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο δὲν στερεῖται σπουδαιότητος, ὥς ἀναγνωρίζει καὶ ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις τοῦ Νομάρχου, καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 14329 τῆς 17 Ἰουνίου 1930 ἀπόφασις αὐτοῦ δι' ἣς ἡκυρώθη ὁμοίᾳ πράξις τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου τῆς προηγουμένης περιόδου. Εἶνε ὅμως ἐπιχείρημα ἀπὸ νομοθετικῆς ἀπόψεως καὶ οὐχὶ ἀπὸ ἐρημνικῆς, καὶ ἀποκτείνει εἰς τὴν νομοθετι-

κὴν ἐξουσίαν νὰ ἐκτιμήσῃ ἐὰν καὶ ἐν τίνι μέτρῳ καὶ ὑπὸ τίνος ὁρους δικαιολογεῖται ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἡ ἀτομάκρυνσις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀκαίρως τιμητικοῦ τοῦ ἀξιώματος τοῦ δημοτικοῦ συμβούλου, ὑπὲρ ἧς σοβαρὰ ὡς αὐτὸς μάχονται ἐπιχειρήματα, τῶν ὁποίων ἡ ἀνάπτυξις διαφεύγει τὰ ὅρια τῆς προκειμένης εἰσηγήσεως. Ἐχόμεν δὲ ἐνδείξει ὅτι ἀντίθετος πρὸς τὴν ἀποψιν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ἐξακολουθεῖ οὕσα ἡ νομοθετικὴ ἀντίληψις ἐκ τοῦ νεωτέρου νόμου, περὶ διοικήσεως τῶν νομῶν, ὅστις περὶ τοῦ παροεμεροῦς ἀξιώματος τοῦ Νομαρχιακοῦ Συμβουλίου ὁρίζει ὅτι εἶνε ἀμισθον, καταβαλλομένης μικρᾶς ἀποζημιώσεως (δραχ. τεσσαράκοντα) καθ' ἡμέραν παρουσίας ἐν συνεδρίᾳ καὶ ὁδοιπορικῶν ἐξόδων εἰς μόνους τοὺς μὴ κατοικοῦντας ἐν τῇ ἐδρᾷ τοῦ νομοῦ νομαρχιακοὺς συμβούλους (ἄρθρ. 31 Νομ. Διατάγματος 9ης Μαΐου 1923).

Ἐν Γαλλίᾳ, ἔνθα ὅμοιον κατὰ βάσιν πρὸς τὸ παρ' ἡμῶν εἶναι τὸ δημοτικὸν σύστημα, τὰ δημοτικὰ ἀξιώματα εἶνε ἀμισθὰ, ἐπιτροπομένης τῆς εἰς τοὺς δημάρχους μόνον παροχῆς ἐξόδων παραστάσεως, εἰδικῶς δὲ εἰς τοὺς δημοτικούς συμβούλους Παρισίων ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς 8 Ἀπριλίου 1914 δύνανται νὰ καταβληθῇ, λόγῳ ἐξόδων παραστάσεως, ποσὸν μὴ ὑπερβαίνον τὰς 6.000 φράγκων ἐτησίως, ὅπερ, δυνάμει τοῦ νόμου τῆς 29ης Δεκεμβρίου 1926, δύνανται ν' αὐξηθῇ μέχρι 12.000 φράγκων ἐτησίως. Περὶ τῶν νόμων τούτων ὁ H. Berthelémy (Droit Administratif ἐκδ. 12 1930 σελ. 264 σημ. 1) παρατηρεῖ ὅτι καθιέρωσαν παλαιὰς μεθόδους μίτην ἀποδοκιμασθείσας ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου.

Ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ὅτι ἡ χορηγία εἰς τοὺς δημοτικούς συμβούλους ἐξόδων παραστάσεως ἀποτελεῖ δωρεὰν μὴ ἀπαγορευομένην ὑπὸ τοῦ νόμου, δὲν στερεῖται πάσης βάσεως, διότι κατὰ τὰ ἄρθρα 37 καὶ 95 τοῦ Κώδικος τῆς περὶ δήμων καὶ κοινοτήτων νομοθε-

σίας, αἱ πράξεις τῶν Δημοτικῶν Συμβουλίων περὶ χορηγήσεως δωρεῶν ὑπὸ τοῦ Δήμου χρήσονται τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Νομάρχου, δικαιουμένου ν' ἀποφανθῇ οὐ μόνον περὶ τοῦ νομίμου ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ σκοπίμου αὐτῶν ἐν προκειμένῳ δὲ ὁ Νομάρχης ἡτιολογῶν δὲν ἐνέκρινε τὴν πρᾶξιν αὐτὴν καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν ἐπεκύρωσε τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ ἀπορρίψας τὴν ἔφρασιν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι νεαὶ ἐτήσιαι δαπάναι δύο περίπου ἑκατομμυρίων δραχμῶν δὲν δικαιολογοῦνται ἐκ τῆς οικονομικῆς καταστάσεως τοῦ Δήμου. Ἐν τούτῳ δὲ οὐδεμίαν διάταξιν νόμου παρεβίασαν αἱ ἀποφάσεις τοῦ Νομάρχου καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ καὶ δὲν ὑπόκεινται εἰς ἀκύρωσιν ὑπὸ τοῦ Σ. τῆς Ἐπικρατείας. Ὁ ἀπετέλει ὅμως παράλειψιν ἂν δὲν προσέθετον οἱ ἀντίθετοι ἀπόφασις, ἐπικυροῦσα τυχόν τὴν πρᾶξιν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, ὅς ἀπετέλει παράβασιν τοῦ νόμου, οὐ μόνον διότι αἱ ὑπὸ τοῦ Δήμου παρεχόμεναι δωρεαὶ δέον ν' ἀποβλέπουν εἰς τὸν κοινωνικὸν προορισμὸν τοῦ Δήμου, ἀλλὰ κυρίως διότι ἐν τῇ προκειμένῳ περιπτώσει ὅς ἀπετέλει καταστρατήγησιν τοῦ νόμου, ἐξικονομῶν μέχρι κατασχέσεως ἐξουσίας ὑπὸ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, ἡ ὑπὸ τὸν τύπον πρᾶξεως ἐλευθεριότητος παροχῆς εἰς τοὺς δημοτικούς συμβούλους κατὰ μῆνα ὁρισμένου χρηματικοῦ ποσοῦ δεδηλωμένως καλύπτοντος ἀντιμισθίαν, μὴ χορηγουμένην, ὥς εἴρηται, ὑπὸ τοῦ νόμου. Οὕτε εἶνε νοητὴ δωρεὰ ὑπὸ τοῦ Δήμου εἰς πάντα τὰ μέλη τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου καὶ κατὰ μῆνα μάλιστα χορηγουμένη ἐπὶ ὁλόκληρον οἰκονομικὸν ἔτος καὶ πιθανῶς ἐπὶ ὁλόκληρον τὴν δημοτικὴν περίοδον, καὶ διὰ κατὰ παράβασιν τῶν ἄρθρων 40 καὶ 95 τοῦ Δημοτικοῦ Κώδικος, καθ' ὃ ἀπαγορεύεται ἡ μετοχὴ δημοτικοῦ συμβούλου εἰς τὴν κατάρτισιν ἢ ψήφισιν ἀποφάσεως τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, ἔξ ἧς ἔχει χρηματικὸν συμφέρον ὁ ἴδιος ἢ συγγενὴς αὐτοῦ μέχρι δευτέρου βαθμοῦ.

ΣΤ. ΠΑΠΑΦΡΑΓΚΟΣ

Ἀντιπρ. τοῦ Συμβουλ. τῆς Ἐπικρατείας

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΑΓΓΛΙΚΩΝ & ΓΑΛΛΙΚΩΝ

ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ

N. Γ. ΣΟΦΟΥ

ΓΩΝΙΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ & ΑΘΗΝΑ-ΓΔΟΣ

(πρώην Υἱὸν Γ. Ἀκριβοῦ)

Ὅλα τὰ εἶδη ὑφασμάτων εἰς ἐξαιρετικὰς ποιότητας

καὶ ὠρισμένας τιμὰς

ΠΩΛΗΣΙΣ ΧΟΝΔΡΙΚΗ καὶ ΛΙΑΝΙΚΗ

Ἀριθ. τηλ. 5-89

ΔΙΕΘΝΗΣ

ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἀγγλία καὶ Ἰνδία

Ἐπιτείνονται αἱ πιθανότητες κυβερνητικῶν ἐν Ἀγγλίᾳ δυσχερειῶν, ἔνεκα τῆς ἐν Ἰνδίας καταστάσεως. Οὕτω τὴν 20ὴν Ὀκτωβρίου πρόκειται, ὡς γνωστόν, νὰ συνέλθῃ μία μικτὴ ἀγγλο-ἰνδικὴ διάσκεψις, ἐν ἣ δὲ καθορισθῇ τὸ καθεστὸς τῶν Ἰνδίων. Εἰς τὴν διάσκεψιν δὲ ταύτην τὰ δύο κόμματα τῆς ἀγγλικῆς ἀντιπολιτευσεως ζητοῦν νὰ συμμετάσχουν δι' ἀντιπροσώπων τῶν, οἱ δὲ Συντηρητικοὶ ζητοῦν, ἐπὶ πλέον, ἡ ἐκθεσις Σίμον — περὶ ἧς ἦδη ἐγρόμενον — νὰ ληφθῇ ὡς βάσις τῶν κατὰ τὴν διάσκεψιν συζητήσεων. Τὸ «Νταϊλυ Χέρالد» ὅμως, τὸ ὄργανον τοῦ Ἑργατικοῦ κόμματος, διαβλέπει ἐν τῇ ἀξίῳσει ταύτῃ τὴν ἀρχὴν συνομιλίαν τῶν κομμάτων τῆς Ἀντιπολιτευσεως πρὸς ἀνατροπὴν τῆς Κυβερνήσεως. Καὶ προσθέτει ὅτι πιθανῶς οἱ Συντηρητικοὶ διὰ ὑπόβλησιν εἰς τὴν Βουλὴν, πρὸ τῶν διακοπῶν, μομφὴν κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἐὰν αὕτη δὲν δεχθῇ τὴν συμμετοχὴν τῶν δύο κομμάτων εἰς τὴν διάσκεψιν, καὶ οἱ τὴν μομφὴν ταύτην θὰ ὑποστηρίξουν οἱ κ. κ. Λούδ Τζώρτζ καὶ Τσάμπερλαν. Μολαταῦτα, ἡ Κυβέρνησις δὲν φαίνεται διατεθειμένη νὰ δεχθῇ τὴν ἀξίωσιν τῆς ἀντιπολιτευσεως.

Ἡ παγκόσμιος οικονομικὴ κρίσις

Ἡ «Ἐπιθεώρησις τῶν Παρισίων» τῆς 15ης Ἰουλίου δημοσιεύει ἀξιόλογον μελέτην τοῦ κ. Ἀλμπέρ Ἀφταλὶν περὶ τῆς παγκοσμίου κρίσεως. Καὶ ἐν πρώτοις ὑπενθυμίζει ὅλας τὰς διαδοχικὰς κρίσεις διὰ τῶν ὁποίων διήλθαν ἀπὸ ἐνὸς αἰῶνος (1857, 1864, 1873, 1882, 1890, 1900, 1907, 1913, 1920), καὶ τῶν ὁποίων πάντοτε προηγέτο περίοδος εὐημερίας. Τὰς κρίσεις ταύτας ἐξαρκητήριζε πάντοτε μείωσις τῆς παραγωγῆς, ἀνεργία, μείωσις τῶν κερδῶν καὶ τῶν ἡμερομισθίων, ἤρχιζαν δὲ κατὰ τὴν μεταβατικὴν στιγμὴν μεταξὺ εὐημερίας καὶ χαλαρώσεως. Κατὰ τὸν κ. Ἀφταλὶν, ἡ κρίσις τοῦ 1929 ὑπῆρξε, καθὰ καὶ αἱ ἄλλαι, κρίσις ὑπερπαραγωγῆς, ἐμφανισθεῖσα μετὰ ἐξαιρετικῆς ἑντασίαν ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐξαπλωθεῖσα μετ' οὐ πολὺ καὶ εἰς τὰς ἄλλας χώρας, ἰδίως ἐκεῖ ὅπου ἡ οἰκονομικὴ κατάσταση ἦτο ἤδη δυσχερὴς (ἐν Γερμανίᾳ, ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ), τοῦτο δὲ ἔνεκα, κυρίως, τῆς ὑποτιμῆσεως τῶν πρῶτων ὕλων, ἧτις δὲν ἦτο δυνατόν παρὰ νὰ δώσῃ παγκόσμιον χαρακτῆρα εἰς τὴν κρίσιν.

Τὸ οἰκονομικὸν μέλλον

Προσπαθῶν δ' ἐν συνεχείᾳ νὰ διακρίνῃ τὰς προφύσεις τοῦ μέλλοντος ἐν σχέσει μετὰ τὴν οἰκονομικὴν κρίσιν, ὁ κ. Ἀφταλὶν διαβλέπει τὴν προσεχὴ τῆς ἐξέλιξιν σχετιζομένην μετὰ τὴν δράσιν τῶν διεθνῶν «καρτέλ», ἢ οἰκονομικῶν συνεννοήσεων. Τὰ καρτέλ ταῦτα ἐργάζονται ἰδίως διὰ τὸν περιορισμὸν τῆς κρίσεως ἧτις μαστίζει τὰς πρῶτας ὕλας, καὶ διατυπώνουν καθημερινῶς προτάσεις καὶ ὑπομνήματα ὑπὲρ τοῦ περιορισμοῦ τῆς παραγωγῆς. Ὁ Γάλλος οἰκονομολόγος προσθέτει ὅτι, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἡ περιστολὴ τῶν παραγωγῶν ἐμπορευμάτων θὰ διευκολύνῃ τὰς ἀγοράς. Ἀλλ' ἐφ' ὅσον αἱ γενόμεναι συμφωνίαι ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἀναστολὴν τῆς πτώσεως τῶν τιμῶν, τὰ ἀποτελέσματα τῶν εἰνε ὀλιγώτερον ἱκανοποιητικά. Ὁ κ. Ἀφταλὶν παρατηρεῖ, τέλος, ὅτι ἡ αἰσιοδοξία τὴν ὁποίαν ἐπέδειξαν ἀπὸ τινων μηνῶν οἱ Ἀμερικανοὶ διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς κρίσεως, δὲν φαίνεται δικαιολογημένη, καὶ οἱ δὲν ἀποκλείεται ἡ συνέχισις τῆς καταστάσεως. Ἀλλ' οὔτε καὶ ἡ ἀπαισιοδοξία στηρίζεται ἐπὶ ἀσφαλῶν δεδομένων, τὸ ἐπιβαλλόμενον ἄρα συμπέρασμα εἶναι ὅτι καμμία πρόβλεψις δὲν ἐπιτρέπεται οὔτε πρὸς τὴν μίαν οὔτε πρὸς τὴν ἄλλην κατεύθυνσιν.

Ἡ φασιστικὴ πολιτικὴ

Εἰς τὴν ἀγγλικὴν «Ἐπιθεώρησιν» τῶν Ἐπιθεωρήσεων, τὴν ὁποίαν διευθύνει ὁ διάσημος δημοσιολόγος Οὐίλιαμ Στήδ, δημοσιεύεται ἐπιστολὴ ἀνωνύμου Ἰταλοῦ, ὅστις, καίτοι ἀναγνωρίζων τὰς ὑπὸ τοῦ φασισμοῦ ἐπιτελεσθείσας προσόδους, ἐπικρίνει τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ἡ φασιστικὴ Κυβέρνησις διὰ τὴν ἀποξήρανσιν τῶν ἐλῶν καὶ δι' ἄλλα δημόσια

ἐξοικονόσωσιν τὸν Ῥήνον, διὰ νὰ εἰμθα συνεπείς μετὰ τὴν λογικὴν τῆς θέσεώς μας.....» Μολαταῦτα, ἡ «Νέα Ἐποχὴ» ἀποδίδει εἰς λόγους ἐσωτερικῆς πολιτικῆς καὶ καταναλώσεως τὰς περὶ ἀναθεωρήσεως τῶν συνθηκῶν θεωρητικὰς καθαρῶς ὑποδείξεις, καὶ παρατηρεῖ ὅτι ὁ τόνος τῆς γερμανικῆς ἀπαντήσεως, φιλικὸς καὶ λογικὸς, ἐπιτρέπει τὴν περόβλεψιν ὅτι ἡ εὐρωπαϊκὴ διαπραγματεύσις ὡς μέλουσα νὰ δημιουργήσῃ τὸ μέλλον, εἶνε τῆς ἀρεσκείας τῶν Γερμανῶν.

Τὰ οἰκονομικὰ τῆς Γαλλίας

Ὁμιλῶν τὴν 17ην Ἰουλίου εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν Δέσχη τῶν Παρισίων, ὁ κ. Π. Ρενώ, ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν τῆς Γαλλίας, ἀπεικόνισε τὴν σημερινὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς Γαλλίας. Ἀφού ἀπέδωκε φόρον τιμῆς εἰς τὸν κ. Πουανκαρέ διὰ τὴν οἰκονομικὴν μεταστροφήν τοῦ 1926, ἐξήγησεν ὅτι τίποτε δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ χωρὶς τὰς δύο βασικὰς ἀρετάς τοῦ Γαλλικοῦ λαοῦ: τὴν φιλεργατικότητά του καὶ τὸ ὀλιγοδάπανόν του. Ὁ λαὸς ἡμπορεῖ εἶσι καὶ παραδίδει εἰς χεῖρας τοῦ Κράτους μέγα μέρος τῶν κερδῶν του, οὕτω δὲ ἀποσβέννεται τὸ τεράστιον πολεμικὸν χρέος τῆς Γαλλίας. Χάρης εἰς αὐτὴν τὴν συνήθειαν, τὰ τρία δεκατομμύρια ποῦ εἰσέπραξε ἐσχάτως ἡ Γαλλία, βάσει τοῦ σχεδίου Γλωῦκ, διετέθησαν εἰς ἀκέραιον εἰς τὰ Ταμεῖον Ἀποσβέσεως. Ἀλλ' ἡ προνομιοῦχος αὕτη θέσις τῆς Γαλλίας δὲν σημαίνει, κατὰ τὸν ἀρμόδιον ὑπουργόν τῆς, τὴν μὴ συμμετοχὴν τῆς εἰς τὰς συνεπείας τῆς παγκοσμίου κρίσεως. Ἐφ' ὃ καὶ πρωτοστατεῖ τῆς κινήσεως ὑπὲρ τῆς διεθνούς συνεργασίας. Ἐφ' ὃ καὶ ἀντικρούει τὸ σύστημα τῆς ὑψώσεως τῶν τελωνειακῶν τευχῶν. Καὶ ὑπανιστόμενος τὴν πρόσφατον αὐξήσιν τῶν ἀμερικανικῶν δασμῶν, ὁ κ. Ρενώ ἐτόνισεν ὅτι τοιαύτη πολιτικὴ συνεπάγεται τὴν ἀξίωσιν τῆς ὑπερπαραγωγῆς καὶ τὴν ἑντασίαν τῆς κρίσεως. «Βλέπομεν», προσέθεσε, «ἐξένοος βιομηχανίας, εἰς πλείεστας χώρας, νὰ μεταπολιζονται πάνοπλοι ὑπερπρὸν τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ τεύχους καὶ νὰ ἐγκαθίστουν ἐργοστάσια συναγωνιζόμενα τὴν ἐθνικὴν βιομηχανίαν, ἐπὶ τῆς ἰδίας τῆς ἀγορᾶς. Οὕτω, παρήλθεν ἡ ἐποχὴ τῶν λύσεων τῆς «λαμπρᾶς ἀπομονώσεως» καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ ἐγωισμοῦ. Ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς συστηματικῆς τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς».

Ἡ γερμανικὴ κρίσις

Ἡ ἀπότομος διάλυσις τοῦ Ράιχσταγκ ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἡ Κυβερνητικὴ παρουσιάσθη πρὸ αὐτοῦ διὰ τὴν ἐπιψηφίσιν τῶν φορολογικῶν νομοσχεδίων, χωρὶς νὰ κατορθώσῃ προηγουμένως νὰ ἐπιτύχῃ σχετικὴν συνεννόησιν οὔτε μετὰ τὰς κόμματα τῆς ἀριστερᾶς, οὔτε μετὰ τῆς δεξιᾶς. Οὕτως ἡ περιφημὸς φορολογία «τῆς θυοῖας» ἀπερρίφθη διὰ ψήφων 254 ἐναντίον 204, καὶ ἐπηρεολούθησεν ἡ δυνάμει τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ Συντάγματος διάλυσις τῆς Βουλῆς. Ἡ κυβερνητικὴ αὕτη ἀπόφασις κρίνεται ὡς ὑποκατάστασις οἰονομικῶν τάσεων παρὰ τῇ καγκελαρίῳ κ. Μπρύνερ, καὶ ὡς καθιστώσα ἤδη ἀδύνατον πᾶσαν συνεργασίαν μετὰ τὴν συνασπισμὸν τῶν κομμάτων τῆς ἀριστερᾶς. Ὁ ἀγὼν δὲ προμηνύεται ἤδη δεινός, δύσκολος καὶ περιπετειώδης.

ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΤΑΜΕΙΟΝ ΣΤΡΑΤΟΥ

ΣΤΑΔΙΟΥ 18

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΔΡΧ. 400.000.000

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ

5 1/2 %

ΜΕΧΡΙ 100.000

Η ΕΘΝΙΚΗ ΜΑΣ ΑΜΥΝΑ

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΩΝ ΑΠΟ ΤΩΝ ΠΟΛΕΜΙΚΩΝ ΑΕΡΙΩΝ

ΕΙΝΕ γνωστή εις πάντας εν γένει η σημασία, ήτις αποδίδεται σήμερον εις το χημικόν όπλον και ή καταβαλλομένη έντατική προσπάθεια υπό των μεγάλων ίδιως κρατών διά την ανάπτυξιν και τελειοποίησιν αυτού, παρά τας διατάξεις των διαφόρων Διεθνών Συνθηκών περί μη χρησιμοποίησης πολεμικών αερίων εις μελλοντικές συρράξεις. Σήμερον όμως ουδείς πιστεύει εις κρινώσ, ότι έν κράτος, οργανωμένον ισχυρώς εις ό,τι άφορά την άποτελεσματικήν χρησιμοποίησιν των πολεμικών αερίων, θά άποφύγη εις μελλοντικών πόλεμον να έπωφεληθή των έξαιρετικών πλεονεκτημάτων, άτινα δύνανται να προσπορισθί διά τούτων και δι' έναντι άνετοίμου αντίπαλου. 'Ο Διεθνής 'Ερυθρός Σταυρός πειθείς και ούτος, ότι πάσα περαιτέρω προσπάθεια περί καταργήσεως του χημικού πολέμου αποβαίνει ματαιά, συνεκάλεσε τελευταίως δύο συνέδρια (Βρυξέλλαι-Ρώμη) προς καθορισμόν της οργανώσεως συστήματος παροχής βοήθειας και γενικών προστασίας εις τον διά πολεμικών αερίων δοκιμασθησόμενον άμαχον πληθυσμόν του κράτους εκείνου, όπερ ήθελε περιπλακή εις έμπόλεμον κατάστασιν, καθ' όσον πιστεύεται άκραδάντως ότι ούτος δεν θά δυνήθι ν' άποφύγη έν τη περιπτώσει ταύτη τας δι' άεροπλάνων έπιθέσεις, ή άλλως άεροπειθέσεις καλουμένας, έν τώ κύριον καταστρεπτικόν μέσον θά είνε άναμφισβητήτως τά πολεμικά αέρια.

Τά μεγάλα κράτη, ως διαθένοντα άνεπτυγμένην χημικήν βιομηχανίαν, παρσκεινούνται εις τή πολεμικά αέρια και από έπιθετικής και από άμυντικής άπόψεως. Τά μικρότερα όμως κράτη, ως στερούμενα Ικανής βιομηχανίας, άσχολούνται εις την οργανώσιν μάλλον της προστασίας αυτών από των πολεμικών αερίων, ήτις και έπιτυχάνεται άνευ κολοσιαίων δαπανών. Είς την τελευταίαν ταύτην κατηγορίαν υπάγεται και ή ήμετέρα χώρα, ής ή έξασφάλις της προστασίας από ένδεχομένων έπιθέσεων διά πολεμικών αερίων άποτελεί έργον έπιβεβλημένης φρονήσεως.

Η καταπληκτική εξέλιξις των πτητικών μηχανών, ή διαδραματισθείσα έντός της τελευταίας δεκαετίας, είνε εις πάντα γνωστή, ώστε να περιτεύη ήδη πάσα ανάπτυξις των σκοπών, ούς έπέδιωξαν οι πολυάριθμοι έρευνήται ως προς την άπόκτησιν ταχύτητος, μεγάλης άκτίως ένεργείας και μεταφοράς μεγάλου όφελίμου φορτίου. Η χημεία, ή μηχανική, ή μεταλλοτεχνία, άι φυσικά έπιστήμη έν γένει μετά της τέχνης συνειργάσθησαν στενώς προς υπερνίκησιν των άναριθμητών δυσχερειών, αίτινες παρενεβάλαν

λοντο εις την έπιτυχίαν των άνωτέρω μνημονευθέντων τριών σκοπών, ή δε ταχεία λύσις πάντων σχεδόν των προκυψάντων τεχνικών προβλημάτων έπέφερε την τελειότητα των σημερινών πτομηχανών. Η μετ' ίλλυγιάδους έντως ταχύτητος τελειοποίησις του άεροπλάνου ως μεταφορικού μέσου, είνε άυτονόητον ότι δεν θά μείνη άχρησιμοποίητος και έν καιρώ πολέμου από της άπόψεως ταύτης. Καί ή μόν εξέτασις της χρησιμοποίησης των πτομηχανών ως όπλου έπιθετικού ή άμυντικού παρά των έμπολέμων στρατών και έν τη ζώνη των έπιχειρήσεων δεν είνε βεβαίως έργον της ήμετέρας άρμοδιότητος. Άλλ' ή δράσις τούτων διά προσβολήν και έπιθέσιν της ένδοχώρας του κράτους, όπερ τυχόν ήθελεν έμπλακή εις πόλεμον, δύνανται να τύχη και έκ μερους ήμών γενικωτέρας έπισκοπήσεως.

Είνε άναμφισβήτητον ότι εις έχθρικός στολίσκος άεροπλάνων, διοικούμενος υπό τοληρών και άποφασιστικών οδηγών, θά δυνήθι να διέλθι, έστω και μετά πολλας άπωλείας, την συνοριακήν άμυντικήν γραμμήν του αντίπαλου κράτους, και να φθάσιν υπεράνω του έπιζητούμενου στόχου, όστις εις την περίπτωση ταύτην δύνανται να είνε κόμβος συγκοινωνιών, άποθήκη πάσης φύσεως υλικών, σπουδαία βιομηχανικά κέντρα, και τέλος ο άμαχος πληθυσμός. Καί τας μόν υλικάς καταστροφάς θά έπιδιώξη ο έχθρος με τον σκοπόν, όπως παραλύσιν την έπιστράτεισιν του αντίπαλου του και καταστήσιν ούτω προβληματικήν την ύπ' αυτού περαιτέρω έξακολούθησιν των έπιχειρήσεων. Την προσβολήν όμως του άμάχου πληθυσμού θά έπιδιώξη ο έχθρος, ούχι τόσοσιν ίνα έπιφέρη άπωλείας εις ανθρώπινας ύπάρξεις, όσον, και τούτο κυρίως, ίνα έπιφέρη ή θ ι κ ό ν π λ η γ μ α κατά του πληθους.

Ούτω έναντιόν της προσβαλλομένης πόλεως το έχθρικό άεροπλάνον θά ρίψη άφ' ενός μόν έκρηκτικός και έμπρηστικός βόμβας, άφ' έτέρου δέ, βόμβας πεπιληρωμένας διά πολεμικών χημικών οσίων (πολεμικών αερίων). Διά των πολεμικών οσίων τούτων έπιφέρονται μέν, ως γνωστόν, άπώλεια εις ανθρώπινας ύπάρξεις (πάντως μικρότεραι τών διά των έκρηκτικών βλημάτων έπιφερομένων) αλλά κυρίως τ ι τ ρ ω σ κ ε τ α ι έ π ι κ ι ν δ ύ ν ω ς τ ο ή θ ι κ ό ν τ ο υ πληθυσμού όστις πανικοβαλλόμενος ούτω θά έκβιάσ η την κυβέρνησιν του εις τον ταχύν τερματισμόν των έπιχειρήσεων, έστω και έπί βλάβη των συμφερόντων της χώρας.

Άμα τη διακοπή των διπλωματικών σχέσεων και τη κηρύξει έμπολέμου κα-

ταστάσεως, ο αντίπαλος θά έξαπολύσιν στολίσκους άεροπλάνων, ίνα διά πολεμικών αερίων προσβάλη τους κόμβους συγκοινωνιών, τά βιομηχανικά κέντρα και κυρίως τον άμαχον πληθυσμόν των μεγαλοπόλεων. Η ψυχολογική έπίδρασις των πολεμικών αερίων είνε τοσούτον μεγάλη επί του λαού, ώστε ή κανονική διεξαγωγή της έπιστρατεύσεως αυτού ήθελε μεγάλως έμποδισθί συνεπεία αϊφνιδίων και άπροσδοκήτων άεροχημικών έπιθέσεων.

Αί άεροχημικά αυτά έπιθέσεις είνε πάντοτε δυνατόι και δι' έναντιόν και των μάλλον άπομετακρυσμένων των συνόρων πόλεων, δεδομένου ότι ή τελειοποίησις των πτητικών μηχανών έχει σχεδόν έκμηδενίσις τας άποστάσεις. Άλλ' εάν αί πόλεις αυτές υπόκεινται εις τον κίνδυνον τοιούτων έπιθέσεων, τί δέον να ληθί διά τας παραμεθόριους τοιαύτας; Η Θεσσαλονίκη άπέχει δι' άεροπλάνου ήμισιαν ώραν της Γευγελής, μίαν ώραν της Βουλγαρίας και 2 - 3 ώρας του πλησιεστέρου τουρκικού άεροπορικού σταθμού.

Λαμβανομένου ήδη ύπ' όψιν ότι πάσα πόλις υπόκειται εις τον κίνδυνον των άεροχημικών έπιθέσεων, γεννάται εύλόγως εις πάντας τώ έρώτημα: «είνε δυνατή ή προστασία του πληθυσμού από τούτων»;

«Ασφαλώς ναί», άπαντς ο περί του θέματος τούτου ειδικός έπιστήμων κ. Γ. Άναγνωστόπουλος έν τώ περισπούςτω αυτού έργω (1), όπερ τίθεται εις κυκλοφορίαν την προσεχή έβδομάδα. Διά πρώτην φοράν παρουσιάζεται έν τη έλληνική βιβλιογραφία έπιστημονικόν επί του θέματος τούτου σύγγραμμά, ούτινος ή καλλιτεχνική και έμπειλημένη έκδοσις είνε άξία των ελκρινεστέρων έπαίνων. Μέχρι τούδε έσυνθησάμεν να μελετώμεν το σπενδαίστατον τούτο θέμα από φιλολογικής και αισθηματικής άπόψεως, άφ' ής ούδεμία πρακτική άπόδοσις ήτο δυνατή. Ο άνωτέρω όμως συγγραφέας, ειδικώς εκπαιδευθείς επί μακρόν εις ξένα άνώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα, και μελετήσας έκ του σύνεγγυς την οργανώσιν της προστασίας του άμάχου πληθυσμού πάντων σχεδόν των ευρωπαϊκών κρατών, προσέρχεται να πληροφορήσιν τους ιθύνοντας τας τύχας της χώρας ήμών, τους έπιστήμονας και γενικούς πάντας τους πολίτας, περί της έπιτελουμένης έν τη άλλοδαπή έντατικής προσπάθειας προς ίσχυροτέραν οργανώσιν της προστασίας των πληθυσμών, και να δείξη ότι αυτή δεν είνε ακατόρθωτος και παρ' ήμιν, άφού από οικονομικής άπόψεως δεν άπαταινούνται και κολοσσιαίαι δαπάναι. Άποδεικνύει ότι έναντι άμυντικώς οργανωμένου πληθυσμού τά πολεμικά αέρια δεν είνε τόσοσιν τραγικώς καταστρεπτικά, όσον παρίσταται υπό άνευθύνων δημοσιευμάτων, αλλά τούναντιόν ότι ή δράσις αυτών έξουδετεροείται σχεδόν ο λ ο κ λ η ρ ω τ ι κ ω ς, υπό την προϋπόθεσιν πάντοτε ότι ο πληθυσμός ούτος δεν ήδιαφόρησε περί την οργανώσιν της άμύνης αυτού από του καιρού της ειρήνης.

Ο συγγραφέας άποδεικνύει ότι το βασικόν στοιχείον της άμύνης του πληθυσμού είνε ή διατήρησις της ψυχραιμίας αυτού εις την περίπτωση άεροχημικών έπιθέσεων. Αυτή έπιτυγχάνεται

(*) «Η προστασία από των πολεμικών αερίων» Σελ. 280, εικόνες 93. Έκδοσις πολυτελείας. (Βιβλιοπωλείον Έλευθεροδράκη.)

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΠΕΡΑΣΑΝ όκτώ χρόνια από τότε που έληξε και γιά την Έλλάδα ή τελευταία πολεμική περίοδος, και ή ζωή σιγά-σιγά έπανήλθε στην όμαλή της τροχιά, άν και πέρασε όμως τόσοσιν καιρός, άρκετός γιά να ήσυχάσ η σκέψι, να ήρεμήσ ην κρίσι, δεν είδαμε το έλληνικό βιβλίον του πολέμου πριν να δημοσιευθί, τώρα τελευταία, ή «Ζωή έν Τάφω» του κ. Στρ. Μυριβίλη.

Βιβλία με θέμα τις πολεμικές έπιχειρήσεις των τελευταίων χρόνων γραφήκανε βέβαια και στην Έλλάδα, αλλά ήσαν τά βιβλία αυτά ή ιστορικές άπόπειρες πρόωρες, γι' ατς δεν έδημιούργησε ακόμα ο χρόνος την άναγκαία προοπτική, ή έργα αυστηρά ύποκειμενικά, γραμμένα άπ' εκείνους που έπαιξαν ρόλο πρωταγωνιστού στην τελευταία δραματική περίοδο της έθνικής ζωής και προσπαθούν, όπως έγινε πάντοτε ύστερα από κάθε πόλεμο, να έξηγήσουν τις πράξεις τους, να δικαιολογήσουν τις έλλείψεις τους και να μετριάσουν τις ευθύνες τους. Κοντά σ' αυτά έγιναν και μερικές άπόπειρες γιά την ολοκληρωτική ή μερική έξιστόρησι της τραγωδίας του μικρασιατικού Έλληνισμού ή όποια, άν και είνε άρρηκτη συνδεσμένη με τον τελευταίο πόλεμο, άποτελεί όμως γεγονός θεωρητική ανεξάρτητη άπ' αυτόν.

Πολεμικά έργα υπήρχαν λοιπόν και στην Έλλάδα, το βιβλίον του πολέμου όμως έλειπε. Αυτό έπρεπε να είνε το φιλολογικό μνημείο του Έλληνοσ άνωνστου στρατιώτη, όχι μιά άντικειμενική, λεπτομερειακή, ξηρή περιγραφή Ιστορικών γεγονότων, αλλά ή αυθόρμητη, άπότομη, άνεπιτήδευτη, όμη έξωτερίκευσις εκείνων που αισθάνθηκε, υπέφερε και δοκίμασε ο Έλληνας στρατιώτης των τελευταίων πολέμων στα μακεδονικά βουνά, στα ούκρανικά πεδία και στα μικρασιατικά όρη.

Το βιβλίον του πολέμου έπρεπε να είνε ή άπερίοριστη, άγρια, άμειλικτη κραυγή διαμαρτυρίας και πόνου, όχι του σωματικού, τον όποιον ξεθεράπευσε ο χρόνος, αλλά του ψυχικού, του άθεράπευτου, του πόνου μιάς ολόκληρης γενεάς, ή όποια, όπως γράφει ο Ρεμάρκ στην άφιέρωσι του βιβλίου του, καταστράφηκε από τον πόλεμο, έστω και άν έγλύτωσε από τις όβριδες του.

μόνον εάν ο λαός έχη μάθει στοιχειώδη τινά περί της ένεργείας των πολεμικών αερίων, και εάν γνωρίζ η ότι υπάρχουν ήδη τά συνεργεία άπολυμάνσεως και παροχής πρώτων βοηθειών.

Κατά συνέπειαν, άπαιτείται μεθοδική διαπαιδαγώγησις του πληθυσμού διά της ιδρύσεως «Εθνικού Συλλόγου Προστασίας του Πληθυσμού», ούτινος τόν τρόπον της λειτουργίας περιγράφει έν έκτάσει ο συγγραφέας. Η έργασία αυτή έπιτελείται από έτών εις όλα τά ευρωπαϊκά κράτη, τά προνοούντα περί την έξασφάλισιν της άκεραιότητός των, ως τούτο έκτίθεται εις τώ έν λόγω σύγγραμμα. Άλλά και τά γειτονικά ήμών κράτη δεν μένουν άδιάφορα επί του θέματος τούτου. Καί αυτή ή Βουλγαρία ήρξατο της εκπαιδεύσεως ταύτης του πληθυσμού από το 1928 διά της ιδρύσεως έν Σόφια παρομοίου «όργανισμού προστασίας».

Μελετών τις το έν λόγω σύγγραμμα,

Δέν μπορούσε να φαντασθί κανείς πώς αυτή ή φρικτή ψυχική δοκιμασία, ή όμαδική αθλιότητα ενός δεκαετούσ σχεδόν γιά την Έλλάδα πολέμου δεν άφησε, σ' εκείνους που την υπέστησαν, βαθύτατα τά ίχνη στην ψυχή και δεν συσώρευσε τις έντυπώσεις στη μνήμη, έντυπώσεις άμεσες, άγριες, άμειλικτες, βασανιστικές, όπως ήσαν και ή πραγματικότητα, οι όποιες να δημιουργούν στον άνθρωπο μιά έσωτερική άνάγκη, μιά άνώτερη υποχρέωσι, να θέλουν να σπάσουν κάθε δεσμό προλήψεων, να υπερβούν κάθε έμπόδιο φαταλισμού γιά να έξωτερικευθούν, να έκδηλωθούν, να παρουσιάσουν σέ μας, που τόσο γρήγορα ξεχνάμε σήμερα, και σ' εκείνους που θά έλθουν ύστερα από μας, άκάλυπτα και άστόλιστη την όψη του πολέμου του πραγματικού, όχι του πολέμου των «πατριωτών» και εκείνου που μας παρουσιάζεται στα βιβλία των στρατηγών.

Το πρώτο σοβαρό βιβλίον του πολέμου, ή «Φωτιά» του Άνρϋ Μπαρμπϋς, βγήκε πριν ακόμα γίνει ή ειρήνη, και γι' αυτό στον συγγραφέα του ανήκει όλη ή τιμή γιά το θάρρος με το όποιο πρώτος άντιμετώπισε το άυστηρό μαστίγιο της πανίχυρης τότε λογοκρισίας, τά φοβερά κύματα του πατριωτικού φαταλισμού, που έμαίνετο ακόμα την έποχή εκείνη, και τις διώξεις του είσαγγελέως ο όποιος προσπαθούσε να σβύση την έπικίνδυνη αυτή φωτιά που άπειλούσε να μεταβάλ η σέ στάχτη ολόκληρο το ναό με τά είδωλα τά όποια προσκυνούσε και στα όποια έθυσίαζε και έθυσιάζετο ο κόσμος της προπολεμικής διασηρότητας, της διαστρεβλωμένης ψυχολογίας, της στενής αντίληψως και του ψεύτικου, μονόπλευρου πατριωτισμού.

Η άσύνισι των ανθρώπων, ή όποια όφείλεται στη μεγάλη και βαθειά δοκιμασία του πολέμου που τους έκαμε να βλέπουν τά πράγματα με άλλο βλέμμα και ν' άρχίσουν μιά ζωή καινούργια, δεν άργησε να έκδηλωθί ευρύτερα. Μετά το 1918, το έτος της άνακωχής, δημιουργήθηκε σιγά-σιγά με την πάροδο του άναγκαίου χρόνου, μιά ολόκληρη πλούσια πολεμική φιλολογία, γραμμένη χωρίς αισθητικές έ-

παιτήσεις και χωρίς αισθηματολογία, από άντιπροσώπους όλων των δπλων, όλων των στρατοπέδων, του μετώπου και της αίχμαλωσίας, από άνδρες και γυναίκες ακόμα.

Ο Ρολάν Ντορζελές, Γάλλος επίσης, έξέδωκε τους «Ξύλινους Σταυρούς», στην Άγγλία ο Σέρρις το γνωστό έδω από την «Έλευθέρα Σκηνή» «Τέλος του ταξειδίου» και ο Άλντιγκτον τον «Ηρωϊκό θάνατο». Στην Γερμανία ο Ρένν τον «Πόλεμο», ο Ρεμάρκ το «Στό Δυτικό μέτωπο τίποτε νεώτερο» και ο γνωστός καλλιτεχνικός κριτικός Μάγερ-Γκράιφε τον «Άσπρο δρόμο», έντυπώσεις από μακροχρόνια αίχμαλωσία στη Σιβηρία. Στην Άμερική, ο Τζάιμς Βάρτον το έργο «Η Άμερική στο μέτωπο» και τέλος, γιά να περιορίστομε σ' αυτά τά όλγα άπ' τά κυριώτερα, ή πρώτη γυναίκα, ή Άγγλις Έλεν Σμίθ, ή όποια ύπηρετησε στο μέτωπο ως οδηγός αυτοκινήτου του Έρυθρού Σταυρού, ένα βιβλίον με τον τίτλο ή «Μίς Μήστ σφυρίζε. . . ».

Όλοι αυτοί, άνθρωποι που ανήκουν σέ διάφορα έθνη, όπως στον πόλεμο ανήκαν σέ διάφορα στρατόπεδα, έχθοι μεταξύ τους ή σύμμαχοι, βρέθηκαν μιά μέρα σύμφωνοι ως προς ένα σημαντικό και αισθανθηκό την ίδια ακατανίκητη έσωτερική άνάγκη να τφανάξουν, ότι δηλ. ο πόλεμος αυτός καθ' έαυτόν δεν έχει τίποτε το ώραίο, τίποτε το ένθουσιαστικό, τίποτε το ήρωϊκό, ακόμα και τίποτε το λογικό, και ότι είνε μόνο μιά όμαδική δυστυχία, μιά όμαδική αθλιότητα, και μιά μεγάλη άηρησι όλων εκείνων γιά τά όποια δικαιούται κανείς ως άνθρωπος να είνε υπερήφανος.

Γι' αυτό άκριβώς, ίσως, τά βιβλία αυτά του πολέμου έγιναν πολλές φορές άντικείμενο πολεμικής, έπειδή παντού υπάρχουν ακόμα άνθρωποι που έξουν λόγο ή συμφέρον να θέλουν να διατηρή ή άγρια άλληλοσφαγή των ανθρώπων, που όνομάζεται πόλεμος. κάποιον ίερό φωτιστέφανο. Παρά τη μικρή αυτή παραφρονα όμως, ή γενική συμφωνία, που διαπιστώνει κανείς μεταξύ των πρώην έχθρων ή συμμάχων και όλων έν γένει των σκεπτομένων πολεμιστών, είνε πολύ ένθαρρυντική.

Μόνο οι Ίταλοι και οι Ρώσοι πολεμιστάι δεν μας έδωκαν ακόμη τίποτε, αυτό όμως έξηγείται από τώ γεγονός ότι σ' αυτές τις χώρες δεν άποκαταστάθηκε ακόμα ή ίσορροπία της ζωής που είχε διαταράξη ο πόλεμος. Καί ή καθυστέρησι των Γερμανών οι όποιοι μόνο μετά την συμπλήρωσι σχεδόν δεκαετίας από τώ τέλος του πολέμου μας έδωκαν τά πρώτα σχετικά βιβλία, έξηγείται από τώ ότι τον πόλεμο στη χώρα αυτή έπηκολούθησε μιά πολιτική και κοινωνική επανάστασι και μιά οικονομική καταστροφή.

Αυτό το τελευταίο γεγονός άκριβώς θά μπορούσε ίσως να μας δώσ η τ δικαίωμα να νομίζουμε πως έσταθίκαμε πειό τυχεροί, άφού πριν από άλλους άπεκτήσαμε τώρα γάσις στον κ. Μυριβίλη, το έλληνικό βιβλίον του πολέμου που θά πληρώσ η σημερινό κενό και θ' άποτελέσ η διαθήκη εκείνων που κατέστρεψε ή σκότωσε ο πόλεμος γιά μιά γενιά νέα και, ως έλπίζουμε, εύτυχισμένη. Άλλά γιά την «Ζωή έν Τάφω» ή «Έργασία» θά μιλήσ η άλλη φορ

Θ. Σ. ΒΑΡΟΥΝΗΣ

Τακτικός Καθηγ. έν τώ Πολυτεχνείο Άθηνών

ΣΟΛΩΝ ΚΗΠΟΥΡΙΑΔΗΣ

Η ΠΕΡΙΣΥΛΛΟΓΗ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΙΣ

Α'

ΤΟ θέμα της υποχρεωτικής ανέγερσης οικοδομών εν τη πρωτεύουσά, δηλαδή της υποχρεώσεως των ιδιοκτητών εντελώς ανοικοδομητών οικοπέδων ή κεκαλυμμένων υπό μικρών κτιρίων, όπως ανεγείρουν μεγάλας οικοδομὰς πρὸς πλήρη ἐκμετάλλευσιν τοῦ χώρου, πολλάκις ἐβίγη μέχρι τοῦδε, κατὰ τὸ παρελθὸν δὲ ἔτος ἐμελετήθη καὶ ἐπισημῶς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης δι' ἐπιτροπῆς ἐκ γνωστῶν ἐπιστημόνων. Δὲν γνωρίζομεν ἂν ἡ μελέτη τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης ἔδωκε πρακτικὰ ἀποτελέσματα. Πάντως πρόκειται περὶ σπουδαϊοτάτου ζητήματος, ὅπερ αἱ μεταπολεμικαὶ συνθήκαι καὶ ἡ σημερινὴ κατάστασις τῆς πρωτεύουσας καθιστοῦν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πολυπλοκὸν καὶ τὸ ὅποιον ἐπιβάλλεται νὰ ἐξετασθῇ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως. Ἰδίως πρέπει νὰ καθορισθῇ ἡ σημερινὴ αὐτοῦ θέσις, διότι οὕτω μόνον θέλει προκύψει ἂν εἴνε δυνατόν νὰ ἐπιλυθῇ καὶ πόιός ὁ καταλληλότερος τρόπος ἐπιλύσεώς του.

Ἡ υποχρεωτικὴ οἰκοδόμησις, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς πλήρους ἐκμεταλλεύσεως τοῦ χώρου, εἶνε θεωρητικῶς ὁ σπουδαιότερος ρυθμιστὴς τῆς ἀναπτύξεως τῆς πόλεως. Ἐὰν ἐφαρμοσθῇ εἰς τὰς Ἀθήνας, θέλει ἐπιδράσει σημαντικῶς ἐπὶ τῆς περαιτέρω ἐξελίξεως τῆς πρωτεύουσας καὶ θὰ μεταβάλλῃ ἐν πολλοῖς τὰς σημερινὰς κατευθύνσεις αὐτῆς, ἀπὸ πάσης ἀπόψεως. Θὰ ἀποβῇ ἐν τῇ πράξει ἀποτελεσματικὸν φάρμακον κατὰ τοῦ ἀπεριορίστου, ἀτάκτου διασκορπισμοῦ τῆς πόλεως καὶ τῶν ἐπικινδύνων αὐτοῦ συνεπειῶν.

Τὸ μέτρον τῆς ἀναγκαστικῆς οἰκοδομῆσεως, ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ εἰς ὃν ἀποβλέπει, δὲν δύναται εἶμὴ νὰ ἐρευνηθῇ ἐν συνδυασμῷ μὲ τὰ σπουδαιότερα προβλήματα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ἀπὸ ἀπόψεως μορφῆς καὶ ἐκτάσεως. Ἐὰν περιορισθῶμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν αὐτοῦ μονομερῶς, χωρὶς νὰ θεωρήσωμεν τοῦτο ἄπλοον μέσον τακτοποιήσεως τῶν Ἀθηνῶν, εἰς ἣν καὶ ν' ἀναβλέψωμεν ὡς πρὸς κύριον ἀντικειμενικὸν σκοπὸν, γὰρὶς νὰ συντελισθῶμεν αὐτὸ μὲ τὰ αἰτία τῆς καταστάσεως τῆς πόλεως, ἂν ἀγνοήσωμεν αὐτὴν ταύτην τὴν κατάστασιν, τὰ πορίσματα μὰς θὰ εἴνε μᾶλλον θεωρητικά καὶ πιθανῶς δὲν θὰ καταστοῦν πρακτικῶς ἐφαρμοσίμια. Κατὰ τὴν μελέτην λοιπὸν τῆς προκειμένης ὑποθέσεως παρεμπιπτεῖ ἀναγκαίως ἡ ἐξέτασις πλείονων ὁσων ἄλλων γεγονότων καὶ προβλημάτων, τεχνικῆς καὶ οἰκονομικῆς φύσεως, ἀναφερομένων εἰς τὴν πόλιν. Ἡ ἱστορία πρὸ παντὸς τῆς μέγχοι τοῦδε πορείας τῆς πρωτεύουσας καὶ ἡ ἐξέτασις τῶν αἰτίων, εἰς τὰ ὁποῖα ὀφείλεται ἡ ὑπερμέτρος ἐπέκτασις αὐτῆς, θέλει διασαφηνίσαι τὸν βαθμὸν τῆς ποικίλης ἀξίας, ἣν δύναται νὰ ἔνῃ σήμερον ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ μέτρον τῆς υποχρεωτικῆς οἰκοδομῆσεως καὶ πόια τέλος πρόνοιαι ἐπιβάλλεται νὰ ληφθῇ διὰ τὴν ποικιλομορφίαν, ἥς ἡ κατάστασις τῶς αἰτίας μὲνοι τοῦδε ἐστιγματίζονται, χωρὶς νὰ εὐρεθῇ καὶ τὸ

κατάλληλον μέσον διορθώσεώς της.

Ἐν Ἑλλάδι σπανίως τὰ μεγάλα κεφάλαια διεισθάνονται κατὰ τὸ παρελθὸν εἰς οἰκοδομικὰς ἐπιχειρήσεις, ἥτοι δι' ἀνέγερσιν ὀγκωδῶν πολυπόρων κτιρίων πρὸς ἐκμετάλλευσιν, ἔρρεπον δὲ κυρίως πρὸς τὸ ἐμπόριον καὶ ἄλλης φύσεως ἐπιχειρήσεις. Σχεδὸν μόνον τὸ μικρὸν κεφάλαιον ὑπεβοήθησε τὴν στέγασιν καὶ διὰ τοῦτο ὑπῆρξεν αὕτη πάντοτε ἀτελής καὶ ἀνώμαλος. Τὸ μεγάλο κεφάλαιον ἀποφεύγει τὴν ἀπεριόριστον δέσμευσιν, ἣν συνεπάγονται αἱ οἰκοδομικαὶ ἐπιχειρήσεις, ἡ δὲ ἐλευθερία αὐτοῦ καθίσταται μέχρι βαθμοῦ τινος ἀπαραίτητος διὰ τὴν οικονομικὴν κίνησιν καὶ τὴν ζωὴν τοῦ τόπου. Μόνον ἔμμεσον ἐπικουρίαν δύναται νὰ παρέχῃ εἰς τὴν οἰκοδόμησιν, ὅταν διατίθεται εἰς δάνεια πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ μικροῦ κεφαλαίου. Ἄλλ' ἵνα ἡ ἐνίσχυσις αὕτη ἀποβαίνῃ πραγματικὴ καὶ ἀποδοσῆς εἰς μέγεθος καὶ ποιότητα οἰκοδομῶν, πρέπει τὰ δάνεια νὰ παρέχονται ὑπὸ ἐξαιρετικῶς εὐνοϊκῶς ὁρων. Ἡ περίπτωσις αὕτη δὲν ἐσμειωθῇ παρ' ἡμῖν, διότι οὐδέποτε αἱ οἰκονομικαὶ ἐν γένει συνθήκαι ἐπέτρεψαν ἐξαιρετικὴν προσφορὰν ἀφθόνων μεγάλων κεφαλαίων.

Παρατηροῦνται ἐνίοτε καὶ περιπτώσεις μεγάλων οἰκοδομικῶν ἐπιχειρήσεων, κατὰ παρέκκλισιν τῶν ἀρχῶν τῶν διεπουσῶν τὰς τάσεις τοῦ μεγάλου κεφαλαίου, ἀλλ' αὗται εἶνε σπάνιαι καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ὀφείλονται εἰς τὴν ὑπαρξίν ἰσχυρῶν τινῶν οἰκονομικῶν ὀργανισμῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν ἱκανότητα ἐλευθερίας διαθέσεως τῆς περιουσίας των εἰς ἄλλας ἐπικερδαῖς ἐπιχειρήσεις. Ἐνίοτε μάλιστα κατὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας, ἡ ἐπιχειρήσις εἶνε μικτὴ καὶ ὑπὸ τὴν οἰκοδομικὴν ἐπιχειρήσιν καλύπτεται εὐρύτερος ἐμπορικὸς συνδυασμός.

Ὡς ἐλέγχθη ἀνωτέρω, τὸ μικρὸν κυρίως κεφάλαιον ἐξυπηρετῆσε πρωτίστως τὴν οἰκοδομικὴν κίνησιν τῶν Ἀθηνῶν, ἀβόηθητον ἀπὸ πάσης ἀπόψεως. Καὶ νὰ μὲν ἡ ἔθνικὴ Τράπεζα ἐπεχείρησεν ἐμμέσως νὰ θεραπεύσῃ τὰ οἰκονομικὰ κενὰ καὶ ἀναμφισβητήτως προσέφερε σημαντικὰς ὑπηρεσίας εἰς τὸ κοινόν, ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχεν ὀλοκληρωτικῶς τοῦ σκοποῦ τῆς, εἴτε διότι ἡ φύσις τοῦ πιστωτικοῦ τούτου ὀργανισμοῦ ἔθετεν ὅρια εἰς τὰς ἐνεργείας του, εἴτε διότι αἱ οἰκονομικαὶ συνθήκαι, ὅς ἔδρα, δὲν ἐπέτρεπαν μεγαλειτέρας χειρωναγίας. Πάντως ἡ ἐνίσχυσις τῆς Τραπεζῆς δὲν ὑπῆρξεν ἐπαρκῆς. Ἀπητεῖτο πολὺ εὐρυτέρα συμβολή, τῶσον ἀπὸ ἀπόψεως περιθωρίου δανείων καὶ ἐμμενείας ὁρῶν παροχῆς τούτων καὶ ἐξοφλήσεως, ὅσον καὶ οὐσιαστικῆς ἀναμείξεως εἰς τὰ τῆς ἀνεγέρσεως τῶν οἰκοδομῶν, εἰς ὅ,τι ἀφαιώρα θέσιν, μέγεθος καὶ ποιότητα αὐτῶν. Μόνον διὰ τῆς αὐτῆς βοήθειας θὰ ἠδύνατο νὰ εὐνοηθῇ ἡ κανονικὴ οἰκοδομῆσις τῆς πρωτεύουσας.

Ἐκεῖνο, ὅπερ δὲν παρέσχεεν ἡ ἔθν. Τράπεζα, δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ παράσχωμεν ἄλλοι πιστωτικοὶ ὀργανισμοὶ ἰδρυόμενοι ἰδιο-

τικῇ πρωτοβουλίᾳ, διότι πλὴν τῶν ἄλλων, ὡς παρετήρησαμεν, δὲν ὑπῆρξε ποτὲ τὴν περίσσειαν ρευστῶν κεφαλαίων, ὥστε νὰ εὐνοηθῇ ἡ ἴδρυσις τοιούτων ὀργανισμῶν.

Κλασικὸς ἀλλ' οὐχὶ συνήθως ἐφαρμοζόμενος τρόπος κανονικῆς ρυθμίσεως τῆς ἐπεκτάσεως τῶν πόλεων εἶνε ὁ στηριζόμενος ἐπὶ τῆς γενικῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν περὶ αὐτάς γηπέδων ὑπὸ τοῦ Δήμου, πολὺ πρὶν ἢ ἀναφανῇ ἡ ἀνάγκη τῆς ἐπεκτάσεως. Ἡ ἐπέκτασις τότε ρυθμίζεται ἀναλόγως τῶν πραγματικῶν ἀναγκῶν καὶ μετὰ παραλλήλου ἐξασφαλίσεως τῶν ἀπαραίτητων ἐξυγιαντικῶν καὶ συγκοινωνιακῶν ἔργων, ἀποσοβούμενου καὶ τοῦ τῶσον ἐπιζημιῶν εἰς τὰ γενικὰ συμφέροντα ἐμπορίου τῆς γῆς. Θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποστηριχθῇ καὶ ὑπεστηρίχθῃ, νομίζομεν, εἰς τὸ παρελθὸν ἐν δημοσίᾳ συζητήσει, ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο, ἐφαρμοζόμενον ἐγκαίρως ἐν Ἀθήναις, ἤθελε θέσει φραγμὸν εἰς τὴν ἀκατάσχετον τῆς πόλεως ἐπέκτασιν.

Ἀσχέτως πρὸς τὸ συζητήσιμον τῆς πραγματοποιήσεως τῶσον ριζικὸν μέτρον παρ' ἡμῖν, τοῦτο, μόνον ἐν μέρει ἤθελεν ὑποβοηθῆσαι τὴν κανονικὴν οἰκοδόμησιν, ἔαν ἐφημερόμετο ἐγκαίρως, ὅταν αἱ Ἀθῆναι ἦσαν ἀκόμη πολὺ μικρὰ πόλις. Θὰ ἐνεῖχε βεβαίως πολλὰ ἄλλα πλεονεκτήματα ἀλλὰ δὲν θὰ συνετέλει σημαντικὰς εἰς μεγαλειτέραν οἰκοδομικὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ χώρου, ὥστε νὰ θεωρηθῇ ὅτι θ' ἀπέτελε τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τῆς πρωτεύουσας. Οὐσιαστικῶς τὸ ἄνω μέτρον ἀπὸ τινος σημείου καὶ πέραν θὰ ἠδύνατο νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὰ λοιπὰ ἀπαγορευτικά μέτρα, ἅτινα ἔλαβε τὸ Κράτος διὰ τὴν παρεμπόδισιν τῆς ἐπεκτάσεως τῆς πόλεως καὶ περὶ τῆς ἀποτελεσματικότητος τῶν ὁποίων θέλει γίνεαι κατωτέρω λόγος.

Ἡ οἰκοδομικὴ κίνησις τῶν Ἀθηνῶν, ἀφεισθῆσα εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ μικροῦ κεφαλαίου, δὲν ἠδυνήθη νὰ πραγματοποιήσῃ πληρεστέραν ἐκμετάλλευσιν τοῦ χώρου καὶ νὰ ρυθμίζῃ ἐκάστοτε τὴν ἔκτασιν τῆς πόλεως ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ. Ὑπῆρξε κίνησις μικρᾶς κομπολέως καὶ οὐχὶ πρωτεύουσας συγχρόνου κράτους. Οἱ οἰκοδομοῦντες, μὴ διαθέτοντες ἐπαρκῆς οἰκονομικὸν περιθώριον, ἀπέβλεπον εἰς κατασκευὴν μικρῶν κτιρίων πρὸς ἰδιοκατοικίαν καὶ ἐνοικίαν ἐνὸς ἢ δύο ὀρόφων, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐξυμωργήθη ὁ γνωστός τύπος τῶν συνήθως διωρόφων καὶ σπανιότερον τριωρόφων οἰκοδομῶν. Βραδύτερον, ὅτε ἐνετάθη ἡ κρίσις τῆς στέγης καὶ ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις ἐδυσχεράνη, ἐπολλαπλασιάσθη ὑπερμέτρος ὁ ἀριθμὸς τῶν μικρῶν οἰκοδομῶν καὶ ἀνεπτύχθη εἰς μέγαν βαθμὸν ἡ τάσις ἀνεγέρσεως μικροκατοικιῶν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν μορφήν τῆς πόλεως ἡ ὁποία ἐλάμβανε διαστάσεις μεγαλοπόλεως.

Κατὰ τὰ παλαιότερα ἔτη δὲν ἐτηρεῖτο στατιστικὴ τῆς οἰκοδομικῆς κινήσεως. Ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰ ἀποτελέσματα τῆς στατιστικῆς τῶν τριῶν τελευταίων ἐτῶν (1927-1928-1929) τὰ ὁποῖα δίδουν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνεγερθεῶν οἰκοδομῶν κατὰ ὀρόφους, παρατηροῦμεν ὅτι κατὰ τὴν τριετίαν ταύτην ἐκ τῶν ἀνεγερθεῶν ἐν ὅλῳ ἐν Ἀθήναις οἰκοδομῶν εἶνε:

Μονώροφοι	3636.
Διώροφοι	1070.
Τριώροφοι	264.

Τετρώροφοι	48.
Πεντώροφοι	14.
Ἑξαώροφοι	3.
Ἑπταώροφοι	2.

Διηλαθὴ ἡ μέση ἀναλογία εἶνε περίπου 70 % μονώροφα κτίρια, 20 % διώροφα, 5 % τριώροφα καὶ 5 % κτίρια μὲ πλείονας τῶν τριῶν ὀρόφων.

Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι δίδουν σαφῆ ἔννοιαν τῆς καταστάσεως ἥτις ἐπικρατεῖ ἐν Ἀθήναις, χωρὶς νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν οἱ αὐθαίρετοι καὶ οἱ προσφυγικοὶ οἰκισκοί, οἱ διαφυγόντες τὴν στατιστικὴν, ὡς ὁ ἀριθμὸς ἀναμφισβητήτως ἤθελε βαρύνει τὴν μερίδα τῶν μικρῶν οἰκοδομῶν καὶ καταστήσει τὰς ἀνωτέρω δυσαναλογίας ἔτι μεγαλειτέρας. Ἐπίσης δὲν ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν καὶ αἱ οἰκοδομαὶ αἱ ἀνεγερθεῖσαι ὑπὸ Ἀθηναίων εἰς τὰ προάστια πρὸς μόνιμον ἐγκαταστάσιν, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸ πλεῖστον εἶνε μικρομονοκατοικίαι.

Ἡ ἀνωτέρω στατιστικὴ δὲν χαρακτηρίζῃ τὴν οἰκοδομικὴν κίνησιν μόνον κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν, κρίσιμον ἀπὸ ἀπόψεως στέγης, περίοδον, ἀλλὰ διαγράφει καὶ γενικότερον τὸν ἐπικρατήσαντα πάντοτε τόνον αὐτῆς ἐν Ἀθήναις. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μονωρόφων οἰκοδομῶν ἐν σχέσει πρὸς τὰς λοιπὰς, θὰ ἦτο ἴσως εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν μικρότερος, ἀλλ' αἱ γενικαὶ ἀναλογίαι δὲν ἀπέχουν πολὺ τῶν ἐκ τῆς εἰρημένης στατιστικῆς προκύπτουσας. Ἄλλως τε, ἀσχέτως πρὸς οἰκονομικὰς στατιστικὴν, ἀπλῆ ἐν τῇ πόλει περιοδεῖα πειθεὶ περὶ τοῦ γεγονότος τούτου.

Τὸ μικρὸν κεφάλαιον δὲν συνετέλεσε μόνον εἰς τὴν ἀνέγερσιν μικρῶν οἰκοδομῶν, εἰς τὴν ἀνεπαρκῆ δηλαδὴ ἐκμετάλλευσιν τοῦ χώρου ἐπὶ ζήμιᾳ τοῦ συνόλου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἀτελὴ αὐτῶν κατασκευὴν. Αἱ οἰκοδομαὶ τῆς πρωτεύουσας δὲν φημίζονται διὰ τὴν καλὴν αὐτῶν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ κτιριολογικὴν διάταξιν, οὐδὲ διὰ τὰ μέσα καὶ τὴν προσφορότητα τῆς οἰκίσσεως. Βεβαίως ὑπάρχουν καὶ ἀρκετὰ ἀξιόλογα κτίρια, ἀλλ' ἡ πλειοπλοτὴ δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ἀντιπροσωπεύει κατὰστασιν ἱκανοποιητικὴν διὰ τὴν πρωτεύουσαν συγχρόνου κράτους. Οἱ οἰκοδομοῦντες, ὑποχρεωμένοι νὰ ἀντιμετωπίζον τῶς ἄλλας δαπάνας διὰ τοῦ μικροῦ κεφαλαίου ὅπερ διέθετον, δὲν προσέφευγον βεβαίως οὐτε εἰς τοὺς καλοὺς μηχανικούς καὶ ἀρχιτέκτονες, οὐτε εἰς τοὺς καλοὺς ἐκτελεστές. Ὅχι δὲ μόνον ἀρχιτεκτονικὴ καὶ κτιριολογικὴ ἀνεπάρκεια διακρίνει πολλάκις τὰς οἰκοδομὰς, ἀλλ' ἐνίοτε παρατηροῦνται ἐλλείψεις καὶ εἰς αὐτὴν τὴν στερεότητα τῶν κτιρίων, εἴτε λόγω κακοτέχνου δομῆσεως, εἴτε λόγω χρήσεως ἀκαταλλήλων ὕλικων.

Ἐνταῦθα ὁμως ὀφείλομεν μίαν παρατηρήσιν. Παρ' ἡμῖν, ἡ τάσις ἐπιτελεσεως ὡς οἶοντε μεγαλειτέρας οἰκονομίας εἰς βάρος τῆς ποιότητος τῶν οἰκοδομικῶν ἐργασιῶν ἔχει βαθύτερας ρίζας. Ὁ ἐσφαλμένος καὶ ἐπικίνδυνος ἄμα οὗτος τρόπος ἀντιλήψεως τῆς οἰκονομικῆς προήγῃ βεβαίως ὡς ἐκ τῆς γλισχρότητος τῶν οἰκονομικῶν μέσων τῶν οἰκοδομούντων, ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ὀφείλεται καὶ ἀποκλειστικὸς εἰς αὐτήν. Ὑπῆρχε τὸ ἔδαφος γόνιμον πρὸς ἀνάπτυξιν του, ἐπειδὴ, ὅς ἦρξαι οἰκοδομικὴ κίνησις εἶχε καὶ προαυθύνει, δὲν κατεβλήθη ποτὲ προσπάθεια ὅπως δημιουργηθῇ κοινὴ συνειδησις περὶ τῆς ἀνάγκης ἐντέχνου κατασκευῆς

τῶν οἰκοδομῶν, οἱ δὲ σχετικοὶ τεχνικοὶ ἐπαγγελματικοὶ κλάδοι εἶχον ἐν πολλοῖς ἀγνοηθῇ καὶ ἐγκαταλειφθῇ ὑπὸ τοῦ Κράτους εἰς τὴν τύχην των. Ἡ κρατικὴ ἐπέμβασις πρὸς διόρθωσιν τοῦ κακοῦ βραδύτερον δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτύχῃ τῶσον ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα, διότι τὸ μὲν ἐπῆλθεν ἀργὰ καὶ εὐρέθῃ ἀντιμέτωπος κεκτημένων συνθηκῶν πολλῶν δεκαετηρίδων, τὸ δὲ ἔβηγε τὸ εὐαισθητότερον σημεῖον τοῦ οἰκοδομοῦντος, τὸ οἰκονομικὸν σημείον, εἰς ἐποχὴν μεγάλων οἰκονομικῶν δυσχερειῶν καὶ κρίσεως τῆς στέγης.

Ὁ περιορισμὸς τῶν δαπανῶν τῶν οἰκοδομικῶν ἐργασιῶν εἰς βάρος τῆς ποιότητος τοῦ κτιρίου καὶ τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, ὑπεβίβαζεν ἐν τῇ ἀντιλήψει τοῦ οἰκοδομοῦντος τὴν σχετικὴν ἀξίαν τοῦ κτιρίου αὐτοῦ πρὸς τὸ οἰκόπεδον καὶ καθίστα ἐπομένως περισσότερον αἰσθητὴν τὴν ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν δαπανῶν τοῦ ἐπίδρασιν τῆς τιμῆς τοῦ οἰκόπεδου, οὕτω δὲ ἐνισχύετο ἔτι μᾶλλον ἡ ἐκ γενικωτέρων λόγων οἰκονομίας ἀπορρέουσα τάσις αὐτοῦ πρὸς ἀναζήτησιν εὐθηνῶν οἰκοπέδων εἰς μεμακρυσμένα ἀπὸ τοῦ κέντρου σημεία τῆς πόλεως. Περὶ τῆς τάσεως ταύτης καὶ τῶν συνεπειῶν τῆς γενήσεται εὐθὺς ἀμέσως λόγος.

Ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐκτίσθη ἡ πόλις (λέγομεν δὲ ἐκτίσθη, διότι αἱ ἐφεξῆς ἀνεγερθεῖσαι νέαι οἰκοδομαὶ ἐλάχιστα θὰ συντελέσουν εἰς τὴν μεταβολὴν τῆς μορφῆς αὐτῆς) δὲν ἔσχε μόνον τὸ δυσάρεστον τῆς ἀνεπαρκούς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ χώρου. Δὲν ἐπεξετάθη δηλαδὴ ἀπλῶς ἡ πόλις ὀριζοντίως, ἀλλὰ καὶ λίαν ὑπερμέτρος ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς στέγης. Ἐπὶ πλέον ἔχει προσλάβει μορφήν δυσπροσάρμοστον πρὸς οἰκονομικὴν ὀργανικὴν σύνθεσιν, πρὸς οἰκονομικὴν πρᾶγμα. Ἐπειδὴ διὰ τὴν ἀνέγερσιν οἰκοδομῶν διεισθάνονται κυρίως μικρὰ κεφάλαια, οἱ οἰκοδομοῦντες, ἵνα μὴ ἐξαντλήσουν μέγα μέρος τῶν κεφαλαίων των μόνον πρὸς ἀγορὰν οἰκοπέδων, ἀπεμακρύνοντο πρὸς τὰς παρυφὰς τῆς πόλεως, ἐνίοτε δὲ ἐκτίζον καὶ λάθρα ἐκτὸς τοῦ σχεδίου αὐτῆς καὶ ἐδημιουργοῦν σὺν τῷ χρόνῳ αὐθαίρετους μικροσυντοκισμοὺς, ἐφ' ὧν βραδύτερον ἐπεξεστινέτο τὸ σχέδιον. Ἡ τάσις αὕτη διασκορπίσεως τῆς πόλεως ἐδημιούργει ἀγοραστικὴν κίνησιν οἰκοπέδων εἰς μεγάλην ἀπόστασιν, πέραν πάσης πραγματικῆς ἀνάγκης, καὶ ἀνεπτύξε τὸ ἐμπόριον τῆς γῆς εἰς μέγαν βαθμὸν, πλείστοι δὲ ὅσοι ἀγροὶ καὶ κήποι ἐν τῇ περὶ τὴν πρωτεύουσαν ζώνῃ, δημιουργοῦντο αὐτοσχεδῶς εἰς οἰκόπεδα ὑπὸ τῶν ἰδιοκτητῶν, οἱ ὁποῖοι οὕτω ἐξεμεταλλεύοντο τὸ μικρὸν κεφάλαιον.

Τοιοιούτῳ, μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον, ἐπεξετάθη ἀτάκτως ἡ πρωτεύουσα, καὶ ὅτε βραδύτερον ἐξεδηλώθη ἡ κρίσις τῆς στέγης καὶ ἤρξατο ἡ ἀστικὴ τῶν προσφύγων ἐγκατάστασις, ἡ ἀπὸ ἐτῶν δημιουργηθεῖσα ἀνώμαλος κατάστασις ἐνετάθη ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, καὶ ἡ ἔννοια τῆς πόλεως ἐξεφυλίσθη εἰς ἀπροσδιόριστον σύνολον στεγῶν ἢ ὁμάδων στεγῶν.

Ἡ διαλυτικὴ τῆς ἐννοίας τῆς πόλεως οἰκοδομικὴ αὕτη κίνησις εἶχε καὶ προϋποθέσεις τινάς. Εἶχε τὴν προϋπόθεσιν θυσίαν ἀπὸ μέρους τοῦ κοινοῦ. Εἶχε προϋπόθεσιν ὅτι τὸ κοινὸν δὲν ἐδυσκολεύετο ἐκ τῶν μεγάλων ἀπο-

στάσεων καὶ ἐκ τῆς ἐλλείψεως καλῶς συντηρουμένων ὁδῶν ἢ καὶ ἐκ τῆς πλῆθους τούτων ἀνυπαρξίας καὶ θὰ ἠνεῖχτο τὴν στέγασιν του εἰς οἰκίας ἐστερημέναι τῶν μέσων τῆς ὑγιεινῆς διαίτης καὶ τῶν εὐκολιῶν τῆς καθημερινῆς χρήσεως. Ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι, ἀπὸ τῆς ἀνω ἀπόψεως, τὸ ἔδαφος εὐρέθῃ πρόσφορον. Ἐλλείψις ἀξιώσεων διὰ τὴν ὁμαδικὴν καὶ ἀτομικὴν τῶν κατοίκων ὑγιεινὴν διαίταν καὶ λιτότητος εἰς τὴν στέγασιν, ἀσυμβίβαστος ἐν πολλοῖς πρὸς τὰς λοιπὰς ἐκδηλώσεις πολιτισμοῦ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, ὑπεβοήθησαν λανθανόντως πᾶς τὴν οἰκοδομικὴν ταύτην κίνησιν.

Τὰ οἰκονομικὰ αἰτία τὰ συντελέσαντα εἰς τὴν ἀνώμαλον ἐπέκτασιν τῆς πόλεως δὲν ἀφῆκαν ὀδικτον καὶ τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ κυρίου σώματος αὐτῆς. Ἡ συστηματικὴ ἀνεγέρσις μικρῶν οἰκοδομῶν ἐγέννησε τὴν ἀνάγκην τῆς κατατήσεως τῆς ἀστικῆς ἱδιοκτησίας εἰς μικρὰ οἰκόπεδα καὶ ἡ κατάτησις αὕτη δὲν ἦτο βεβαίως δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῇ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐγκεκριμένων ὁδῶν τοῦ σχεδίου, εἰμὴ μόνον διὰ τῆς διανοίξεως δευτερευουσῶν ὁδῶν διὰ μέσου τῶν οἰκοδομικῶν τετραγώνων. Πρόκειται περὶ τῶν ἀποκληθειῶν ἰδιωτικῶν ὁδῶν, αἱ ὁποῖαι αὐθαίρετως διηνοίγησαν ἀπὸ παλαιότατον ἐτῶν ὅτῳ τῶν ἐνδιαφερομένων ἰδιοκτητῶν. Αἱ Ἀθῆναι ἔχουν ἀφρονίαν τοιαύτην ὁδὸν. Ἡ ἐπιτροπὴ ἡ μελετήσασα πρὸ ἐτῶν τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως, ἔνατι 1100 ὁδῶν τοῦ ἐγκεκριμένου σχεδίου Ἀθηνῶν ἐξηκρίβωσε τὴν ὑπαρξίν 545 ἰδιωτικῶν μεμορφωμένων εἰς τὰ πράγματα, ὁδῶν, ἀσφαλῶς δὲ θὰ διέφυγον τὴν ἐξέτασιν τῆς καὶ ἄλλαι μὴ διαμορφωθεῖσαι σαφῶς. Ἐπίσης δὲν ἔλαβεν αὕτη ὑπ' ὄψιν τῆς ἰδιωτικῆς ὁδοῦς αἰτίνας εἶχον προηγουμένως ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ τοῦ Δήμου ὡς δημοτικαί. Ὁ καθορισμὸς μικρῶν ἐλαχίστων ὁρίων ἐμβαδὸν οἰκοπέδων (200 τεκ. τετρ. πήχ.) ὅστις ἐγένετο διὰ τὰς Ἀθῆνας ἀπὸ τοῦ 1836, συνετέλεσε βεβαίως εἰς τὴν κατάτησιν τῆς ἀστικῆς ἱδιοκτησίας εἰς μικρὰ οἰκόπεδα. Ἀλλὰ δὲν ὀφείλεται μόνον εἰς τὸν λόγον τοῦτον ἡ ἀνω κατάτασις. Ὁ σπουδαιότερος αὐτῆς συντελεστής ὑπῆρξεν ἡ τάσις, ἡ μᾶλλον ὁ κανὼν τῆς ἀνεγέρσεως μικρῶν οἰκοδομῶν, ἕνεκα στενότητος οἰκονομικῶν μέσων, πρὸς τὸν ὅποιον προσαρμοζόμενοι ἐκάστοτε οἱ ἰδιοκτῆται μεγάλων γηπέδων, κατέρευον εἰς τὴν ὑποδιαίρεσιν αὐτῶν εἰς μικρὰ οἰκόπεδα, διὰ τῆς διανοίξεως ἰδιωτικῶν ὁδῶν. Καὶ ἂν ἀκόμη ὠρίζοντο ἀρχῆθεν μεγαλειτέρα ὅρια οἰκοπέδων, ἡ συστηματικὴ ἀνεγέρσις μικρῶν οἰκοδομῶν εἶχε δημιουργήσει πραγματικὴν ἀνάγκην διὰ τὴν μείωσιν αὐτῶν, ἣν καὶ θὰ ἐπέφεραν ὁπωσδήποτε.

ΑΝ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
Μηχανικός

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
(ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ-ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ)

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

ΠΟΛΥΣ εκπαιδευτικός κόσμος παρηκολούθησε με ενδιαφέρον τα τελευταία άρθρα της «Εργασίας» αναφερόμενα εις την κλασικιστήν εκπαίδευσιν.

Είπε πολύ διαφωτιστικόν διὰ τὸν σχετικὸν ἐπαγγελματικὸν κλάδον νὰ παρακολουθῇ τὰς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀποφύσεις διακεκριμένων ἐπιστημόνων, ἐφ' ὅσον μάλιστα προέρχονται* αὐταὶ ἀπὸ εὐγενῆ μέριμναν διὰ τὸ κοινωνικὸν καὶ διὰ τὸ ἔθνη καλόν. Καὶ ἐπὶ πλεόν εἶνε ἀληθινὴ ἀνακούφισις διὰ τοὺς λειτουργοὺς τῆς ἐκπαίδευσιν νὰ εὕρουν διὰ τὸ ζήτημα αὐτό, τὸ τόσον σπουδαῖον ὅσον καὶ δύσλυτον, εἰλικρινεῖς καὶ φωτισμένας γνώμας συνοψιζομένας εἰς ἄρθρα ἐπιστημονικῆς σοβαρότητος, ἀπληλλαγμένα ἀπὸ τὸ ἐριστικὸν ὕψος εἰς τὸ ὅποιον ἐκφράζονται συνήθως αἱ γνώμαι τῶν ἄκρων ἐπὶ ἐκπαιδευτικῶν ζητημάτων τὸσον πολὺ ἀμφισβητούμενων.

Ὅσα ἐγράφησαν ἐσχάτως εἰς τὴν «Εργασίαν» ἐναντίον τῆς συνηθείας νὰ υπερτιμῶνται αἱ κλασσικαὶ σπουδαὶ ἀξίζουν τὴν προσοχὴν τῶν ἐνδιαφερομένων διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν. Ἀλλὰ παρ' ὅσα λέγονται καὶ γράφονται, ἐπὶ ὁ κλασικισμὸς εἶνε ἐπιζήμιος εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν, ὠρισμένους ἐκπαιδευτικούς κόσμος ἐμμένει εἰς τὴν ἐναντίαν πίστιν. Καὶ εἶνε δικαίον νὰ ἀκούσται ὁ λόγος καὶ ἐκεῖνον ποὺ ἔχουν τὴν ἀντίθετον γνώμην, ἐφ' ὅσον ἡ γνώμη των εἶνε φωτισμένη ἀπὸ τὴν μελέτην καὶ ἐνισχυμένη ἀπὸ τὴν πείραν. Ἡ σκέψις περὶ περιορισμοῦ τῆς κλασσικῆς παιδείας συνδέεται μὲ ὠρισμένους κοινωνικὰς καὶ ἔθνικας ἀνάγκας καὶ ἄν, φυσικὰ, εἰς μίαν προσεκτικὴν ἐκτίμησιν τῶν πραγμάτων ἀποδειχθῇ ὅτι πράγματι ἡ κλασσικὴ παιδεία εἰμφορεῖ νὰ ζημιώσῃ ἕνα λαὸν εἰς τὰ ἄμεινον, εἰς τὰ τρέχοντα, ὡς εἴπωμεν, συμφέροντά του, θὰ εἶνε ὑποχρέωσις νὰ περιορισθῇ αὐτὴ εἰς τὴν ὠρισμένην ἐπαγγελματικὴν ἐιδικότητα. Αὐτὸ βεβαίως θὰ ἐγένετο πρὸς ἄμεσον ἐπίδοσιν τῆς ἐπιστημονικῆς δράσεως καὶ τοῦ πρακτικοῦ βίου, πρὸς ταχυτέραν ἐξομολώσιν ἐνὸς ἔθνους πρὸς ἐκεῖνα ποὺ λέγονται σήμερον πολιτισμένα, ἀλλὰ θὰ ἐζημίωνε μεγάλως τὸν ἀνθρωπισμὸν τῶν ἀτόμων καὶ τῶν κοινωνιῶν διὰ νὰ ἀφανίσῃ ἴσως μὲ τὸν καιρὸν κάθε ἀνθρώπινον καλὸν καὶ νὰ ἐξευτελίῃ κάθε ἀνθρώπινον πρόδον.

Κατὰ τὸν ἴδιον λόγον ποὺ θὰ εἴπῃ ἕνας διακεκριμένος εἰς τὸν κύκλον τοῦ ἐπιστήμων ὅτι πλανῶνται οἱ διανοούμενοι εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς κλασσικῆς μορφώσεως, διότι δὲν ἐγεύθησαν ἄλλην, διατείνονται καὶ ἕνας ἀληθινὸς διανοούμενος δι' ἕνα πρακτικὸν ἐπιστήμονα ὅτι ὑποτιμᾷ τὴν ἀξίαν τῆς κλασσικῆς παιδείας, διότι δὲν τὴν ἐγεύθη ὅσον καὶ ὅπως ἐπρεπε. Εἶνε ἀξία κάθε προσοχῆς μία ἐπισταμένη ἀνάγκη τῶν ὑπὲρ καὶ τῶν κατὰ τοῦ κλασικισμοῦ, καὶ

ἐνῶπιον αὐτῆς ὁ παιδαγωγὸς εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ ἀναθεωρήσῃ τὰς γνώμας του μὲ ὅλην τὴν ἐπαγγελματικὴν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν του εὐσυνειδήσιν. Ἐν τούτοις ὅσοι ἐμελέτησαν τὸν περιεχόμενον τῶν ἀρχαίων κλασσικῶν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην του ἀξίαν καὶ τὸ ἐξετίμησαν ἀπὸ παιδαγωγικῆς ἀπόψεως εὐρίσκουν ἀστήρικτον κάθε ἐνστασιν ποὺ τοὺς προβάλλεται, ὅτι δῆθεν ἡ μελέτη τῶν κλασσικῶν εἶνε ἀνεπαρκὴς νὰ μορφώσῃ ἠθικῶς καὶ κοινωνικῶς τὸν ἀνθρώπον. Καὶ οὐ μόνον αὐτό, ἀλλὰ λυβέται καὶ καὶ ἐκείνη ἀναγκαστικὴ διατί ἡ παιδεία αὐτὴ νὰ εἶνε τόσον παρεξηγημένη ὥστε καὶ φωτισμένοι ἀκόμα διανοεῖται νὰ ἀμφισβητοῦν τὴν παιδαγωγικὴν τῆς δύναμιν. Ὡς εἴπωμεν, εἶνε φανερόν εἰς κάθε μορφωμένον ἄνθρωπον ὅτι τὰ βιβλία αὐτὰ ἀνεξερχόμενα ἀπὸ τοπικὸν ἢ χρονικὸν περιβάλλον ἔχουν γενικὸν ἀνθρώπινον ἐνδιαφέρον. Συνεθίσεν ὁ κόσμος νὰ τὰ θεωρῇ ὡς λογοτεχνικὰ ἀριστουργήματα τὰ ὅποια ἀποδίδουν τὴν κατὰστασιν καὶ τὴν νοσηρότητα ὠρισμένης ἐποχῆς, ἐκεῖνον τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν κοινὴν ἐκφρασιν.

Καὶ ὅσοι ἀπεκόμισαν ἀπὸ τὴν κλασσικὴν τὴν μόρφωσιν αὐτὴν τὴν ἐντύπωσιν δὲν ἔχουν βεβαίως ἄδικον νὰ θεωροῦν τὸ μάθημα αὐτὸ πραγματικὸν ἐμπόδιον διὰ νὰ προσχρησθῶν οἱ ἐκπαιδευόμενοι εἰς τὰς συγχρόνους πνευματικὰς καὶ κοινωνικὰς συνθήκας. Ἄν εἶχαν ὅμως τὴν εὐκαιρίαν νὰ μελετήσουν εἰς τὰ βιβλία αὐτὰ ὅχι ὠρισμένα πρόσωπα καὶ περιστάσεις ἀλλὰ τὸν ἀνθρώπον καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν, δὲν θὰ ἀπεκόμιζαν ἀπὸ τὰς γυμνασιακάς των σπουδὰς αὐτὴν τὴν ἀσθενὴ ἐντύπωσιν ἀπὸ τὴν μορφήν καὶ τὴν ὕλην τοῦ συγγράμματος ἀλλὰ μίαν ἄλλην, μεγάλην, τιτάνειον ἐντύπωσιν διὰ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ποὺ ἐκδηλώνεται εἰς τὰ ἔργα τῶν Ἑλλήνων κλασσικῶν. Καὶ τότε οὐ μόνον δὲν θὰ ἀποροῦσαν διὰ τὰ ἐξετίμησαν ὡς παιδαγωγικὰ μέσα τόσο αἰῶνες, ἀλλὰ θὰ ἐπεΐνοντο ὅτι παρὰ κάθε ἄλλην ἐποχὴν ἔως τώρα, ἡ ἰδικὴ μας ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τοιαύτης παιδείας. Ποῖος ἀμφισβητεῖ ὅτι ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς κλασσικῆς Ἑλλάδος ἔως σήμερον ἐπέδωκε θαυμαστικῶς ὁ πολιτισμὸς καὶ ὅτι ὁ σημερινὸς ἀνθρώπος εἰμφορεῖ νὰ ἀνενίξῃ ὑπερῶς τοῦ παρελθόντος ἐκεῖνο; Ἀλλὰ μήπως εἶνε σκοπὸς τῆς κλασσικῆς παιδείας νὰ μᾶς εἰσαγάγῃ εἰς ἐκεῖνον τὸν πολιτισμὸν, ἢ νὰ ὑποδείξῃ ὡς ἰσχυρὰς ἠθικὰς καὶ κοινωνικὰς συνθήκας; Εἶνε ἐδῶ ἀκριβῶς ἡ μεγάλη παρεξήγησις ποὺ καταντᾷ εἰς ὁλοθνήσκον πλάνην ὅσον ἀφορᾷ τὴν μορφωτικὴν δύναμιν τῶν κλασσικῶν σπουδῶν. Εἰς τὸν περιεχόμενον τοῦ κάθε κλασσικοῦ συγγράμματος δὲν καλοῦμεθα νὰ μελετήσωμεν ἀρχαίους ἀνθρώ-

πους καὶ ἀρχαίους κοινωνίας, (αὐτὸ τὸ φοβερὸν ἐπίθετον εἰς τὸ ἐπικαιρότερον μάθημα!) ἀλλὰ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα εἰς τὴν μεγαλειωδέστεραν του παραγωγὴν καὶ τὴν θαυμασιωτέραν του διάθεσιν. Εἰς οἵανδήποτε ἀποψιν τοῦ ἀτομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου ἡ μελέτη τῶν κλασσικῶν γνωρίζει εἰς τὸν ἐκπαιδευόμενον τὰς πραγματικὰς, τὰς αἰωνίους ιδιότητας τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Καμμία μορφή πολιτισμοῦ δὲν προάγει τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἂν τοῦ ἀφαιρῇ τὴν δύναμιν νὰ ζῇ μὲ τὴν ψυχὴν του.

Ὁ σύγχρονος πολιτισμὸς εἶνε θαυμάσιος, ὑπέροχος, ἀλλὰ θὰ μεταβληθῇ καὶ αὐτὸς μὲ τὴν σειρὰν του. Ἡ παιδαγωγικὴ σήμερον θέλει νὰ μορφώσῃ ψυχὰς καὶ διανοίας ἱκανὰς νὰ διατηρήσουν τὴν ἀνθρωπίνην τὴν ὑπεροχὴν εἰς κάθε μορφήν πολιτισμοῦ καὶ ὑπὸ οἰκισθῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν. Ὁ ἐπιδοκιμαστέμενος ἕνα διδακτικὸν κύκλον ποὺ κατατοπίζει τοὺς μαθητὰς εἰς τὰ σύγχρονα ἠθικὰ καὶ κοινωνικὰ πράγματα· ἀλλὰ πόσον νὰ ἐπαινεσώμεν τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῆς παιδείας ποὺ διδίδεται τὸν ἀνθρώπον νὰ ἐκτιμᾷ κάθε μορφήν πολιτισμοῦ καὶ νὰ παραμένῃ ἀνθρώπινος ὑπέροχος ὅσον καὶ ἂν μεταβάλλωνται αἱ κοινωνικαὶ καὶ ἠθικαὶ ἀντιλήψεις;

Θὰ ἐρωτήσῃ καὶ βέβαια: καὶ ἐπιτυχάνεται αὐτὸ εἰς τὴν κλασσικὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ τόπου μας; Κάθε ἄλλο! Ὅπως ἐτόνισα καὶ εἰς ἰδιαιτέραν μου ἐπ' αὐτοῦ μελέτην, κάθε ἄλλος μορφωτικὸς κύκλος θὰ ἦτο ἀποτελεσματικώτερος ἀπὸ τὴν σκονισμένην ξηροσφίαν τῆς γραμματικῆς καὶ τοῦ συντακτικοῦ. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι ὁ Θεουκιδίδης δὲν εἶνε Θεουκιδίδης καὶ ὁ Πλάτων δὲν εἶνε Πλάτων εἰς τὴν παιδαγωγικὴν, τὴν ἀνθρωπίνην τὴν σημασίαν. Εἰς τὰς ὀλίγιστας περιπτώσεις ὅπου συγχρονισμός καὶ ἐπιστημονικὸς κατηρητισμός κατηρητῆς ἐδίδαξαν ἀρχαίους κλασσικοὺς κατὰ τὴν ὀρθὴν μέθοδον, ἐσημειώθησαν καταπληκτικὰ ἀποτελέσματα ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς θελήσεως καὶ τὴν πνευματικὴν διαύγειαν τῶν μαθητῶν. Ὅπως ἔχουν σήμερον τὰ ἐκπαιδευτικὰ πράγματα, ὁ σκοπὸς τῆς κλασσικῆς μορφώσεως ἐπιτυγχάνεται μόνον κατὰ τὴν εὐφυΐαν καὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ διδασκόντος. Ἀξίζει ὅμως εἰς προσεχὲς μέλλοι νὰ γίνῃ ζήτημα κατάρτισις καὶ ἀσκήσεως τῶν καθηγητῶν, εἰς τρόπον ὥστε αὐτοὶ πρῶτοι νὰ γνωρίσουν τὰς παιδαγωγικὰς ἀξίας τοῦ κάθε συγγράμματος κατὰ τὸ μέτρον τῶν συγχρόνων κοινωνικῶν καὶ ἀτομικῶν ἀναγκῶν. Διότι ὅσον εἰς τοὺς ὀλίγους ποὺ θὰ παρέχεται πρέπει νὰ παρέχεται ὅχι ὡς μάθημα ἀρχαίων ἀλλ' ὡς μάθημα ζωῆς.

ΚΑΛΛΙΠΡΟΗ Ν. ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΣΥΣΣΩΜΑΤΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΟΤΑΝ πρὸ μηνῶν δι' εἰδικῶν ἐν τῇ «Πατριδῇ» ἀρθροῦ τοῦ ὀφίλτατος κ. Α. Μακκῆς, βουλευτῆς Ἀθηνῶν, ἀνεκίνησεν τὴν ἰδέαν τῆς συσσωματώσεως τῆς νεολαίας, προθυμῶς ἐδέχθη νὰ ταχθῶ πρῶτος στρατιώτης τῆς μεγάλης ταύτης ἰδέας, χρησιμοποιοῦν τὴν ἐπαρῆν μου μὲ τὰ διάφορα στρώματα τῆς νεολαίας.

Καὶ ἐσκέφην ὅτι τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὴν πραγματοποιήσιν τῆς συσσωματώσεως θὰ ἦτο νὰ ἐκθέσωμεν δημοσίᾳ τὰς σχετικὰς γνώμας των οἱ ἡγούμενοι ἢ καὶ ἄλλοι μὴ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενοι παράγοντες τῆς νεολαίας.

Ἀναλαμβάνω τὸ ἔργον τοῦτο ἀμέσως ἡρχισα συλλέγων τὰς γνώμας τούτων καὶ δημοσιεύων αὐτὰς εἰς τὰς φιλοξένους στήλας τῆς «Εργασίας». Ἐκ τούτων βλέπομεν ὅτι ἡ ὁλόγη ἐξερράσθη ὑπὲρ τῆς συσσωματώσεως τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας, ἐγκρίνουν κατ' ἀρχὴν τὴν γνώμην τοῦ κ. Μακκῆ.

Βεβαίως οἱ ἐκθέσαντες τὴν γνώμην των δὲν ἀποτελοῦν τὴν ὁλόγη τῶν ἐνδιαφερομένων διὰ μίαν τοιαύτην κίνησιν. Ἀναμφίβολως ὑπάρχουν πολλοὶ ἀκόμη ἐνταῦθα καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας, εἰς οὓς ἡδυνάμεθα ν' ἀπευθυνώμεν διὰ νὰ ἔχωμεν γνώμας πολιτῶν. Τοῦτο ὅμως θὰ ἀπῆται πολὺ χρονικὸν διάστημα, ἄλλως τε σὺν τῇ πραγματοποιήσῃ τῆς συσσωματώσεως θὰ εὐρεθῇ καιρὸς νὰ συζητηθῇ τὸ θέμα εὐρύτατα, δι' ὃ καὶ ἡναγκάσθημεν νὰ περιορίσωμεν τὴν ἔρευνά μας.

Ἦδη θεωρῶ ὑποχρέωσίν μου ὅπως ἐν ὀλίγοις ἐκθέσω καὶ τὰς ἰδικὰς μου ἀντιλήψεις ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, τὴν κατακτεῖδα τοῦ ὁποίου θὰ δώσῃ ὁ διαπρεπὴς λατρός καὶ ὑφυπουργὸς τῆς Ὑγιεινῆς κ. Παππάς.

Ἡ συσσωματώσις τῆς νεολαίας ἀποτελεῖ ἀνάγκην ἀναμφισβήτητον. Ὁ κ. Μακκῆς ἀντικαταστάσας τοῦτο δι' ἐπαφῆς του μὲ τὴν ὀργανωμένην καὶ μὴ νεολαίαν, κατέληγεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ νεολαία συσσωματωμένη δύναται νὰ ἀποβῇ σπουδαιότατος παράγων διὰ τὴν κανονικωτέραν λειτουργίαν τῆς ἑθνικῆς μας ζωῆς.

Τὴν σύστασιν Γεν. Συνομοσπονδίας τινὲς δὲν ἀπέχρονσαν μὲν, ἐθεώρησαν ὅμως πρόβλημα. Ἀλλ' ἀσφαλῶς καὶ ὁ κ. Μακκῆς τὴν σύστασιν τῆς Γεν. Συνομοσπονδίας ἐφαντάσθη ὡς τέριμα μίξ ἄλλης μεγάλης προσπάθειας διὰ τὴν συσσωμάτωσιν τῆς νεολαίας. Τοῦτο τοῦλάχιστον καταφάνεται ἐκ τῆς γνώμης του, ὅτι πρὸ παντός θὰ ἐπροσέπειν ἂν ἐνὸς μὲν νὰ διαλυθῶν ὀργανώσεις τινὲς οὐδὲνα ἄλλον προορισμὸν ἔχουσαι εἰμὴ τὴν προετοιμασίαν ὠρισμένων ἀτόμων, ἂν ἑτέρου δὲ νὰ ὑποστηρίξωμεν ἄλλαι θετικαὶ ὑπηρεσίαι προσφέρουσαι εἰς τὴν νέαν γενεάν καὶ ἀνταποκρινόμεναι εἰς τὸν σκοπὸν των.

Ἡ συσσωματώσις εἶνε μίαν ἀνάγκην δημιουργηθεῖσα ἀπὸ τὰς συγχρόνους τάσεις τῶν νέων γενικῶς, ἡ ἀνάγκη δὲ αὕτη φαίνεται γενομένη ἀντιληπτὴ εἰς ὅλας τὰς ἐκτεθείας γνώμας. Οἱ ἐκπρόσωποι τῶν κυριωτέρων ὀργανώσεων ἀποκαλύπτουν ἀνεγνώριστον ὡς ἐπιβεβλημένη τὴν συσσωμάτωσιν, οἱ πλείστοι δὲ ἐκνήχθησαν καὶ ὑπὲρ τῆς ἰδρύσεως ἰδίου δημοσιογραφικοῦ

ὀργάνου τῆς συσσωματώσεως. Εὐδοκίαν δὲ εἶνε τὸ γεγονός, ὅτι ἡ κίνησις αὕτη συμπίπτει μὲ τὴν σύγχρονον ἀναδημιουργικὴν προσπάθειαν τοῦ ἔθνους μας, εἰσελθόντος ἤδη εἰς τὴν β'. ἐκκονταετηρίδα τοῦ ἐλευθέρου του βίου.

Ἡ συσσωμάτωσις δέον νὰ ἐπιδιώξῃ ἂν ἐνὸς τὴν ἐκκαθάρσιν τῶν ὀργανώσεων διὰ τῆς διαλύσεως τῶν ἀρχήτων καὶ ἐπιβλαβῶν καὶ διὰ τῆς τόνωσης τῶν χρησίων καὶ προοδευτικῶν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἀρμονικὴ καὶ ἐνίακα συνεργασία τῶν ὀργανώσεων τῆς νεολαίας πρὸς μίαν γενικὴν κατεύθυνσιν, τὴν δημιουργίαν δηλ. ἀληθινῶν νεοελληνικῶν γενεῶν, καὶ ἂν ἐπὶ τὴν ὀργάνωσιν καὶ χρησιμοποίησιν τῶν μὴ ἀνηκόντων εἰς ὀργανώσεις νέων, οἱτινες χωρὶς πρόγραμμα βαδίζουν πρὸς τὴν διαφθοράν, πρὸς τὴν ἀνηθικότητα, καὶ τέλος πρὸς τὴν καταστροφὴν, ἀπειλοῦντες λόγῳ τῆς πλειονότητός των νὰ συμπαρασύρουν καὶ τοὺς ὀλίγους ἐκλεκτοὺς πρὸς τὸν ὄλεθρον, καὶ μὴ μὲ αὐτοὺς ὁλόκληρον τὸ ἔθνος. Καὶ τοῦτο ἀσυνεδήτως, χωρὶς ἐντροπὴν, ὡς δῆθεν φυσικὴ συνέπειαν τῆς σημερινῆς ὀλιγωρίας, ὡς τὴν ἀποκαλοῦν, περιόδου τὴν ὁποῖαν διερχόμεθα.

Οἱ νέοι οὗτοι γίνονται πρόξενοι ἀνυπολογίστων κακῶν διὰ τὴν κοινωνίαν, ἐκδικούμενοι οὕτως εἰπὲν ταύτην διὰ τὴν εἰς τὴν τύχην των ἐγκαταλείψιν των.

Ἡ συσσωμάτωσις τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας τοῦτον τὸν κίνδυνον θὰ καταπολεμήσῃ, ἐπιδιώκουσα τὰ νέα μεταπολεμικὰ ἰδανικά, τὰ ὅποια εὖρε κάποτε τὴν εὐκαιρίαν ὁμιλῶν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ταύτην ν' ἀναπτύξῃ.

Ἡ νεολαία μας χρειάζεται νέας κατευθύνσεις, καὶ ταύτας ἔρχεται νὰ χαράξῃ ἡ συσσωμάτωσις.

Δὲν εἴμεθα ἄλλωστε οἱ πρῶτοι σκεπτόμενοι διὰ μίαν τοιαύτην ἐξυγιάνσιν τῆς νεολαίας.

Ἐν Γερμανίᾳ, ὅταν ἐμελετῶντο οἱ τρόποι τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ τῆς καταστροφῆς εἰς τὴν ὁποῖαν τὴν ἔρριψεν ὁ πόλεμος, τὸ πρῶτον πρᾶγμα ποὺ ἐφρόντισαν ἦτο ἡ ἐξυγιάνσις καὶ ἡ ἀναπτύξεσις τοῦ ἠθικοῦ καὶ τοῦ μεταπολεμικοῦ ἰδανικοῦ τῆς νεολαίας.

Γομναστήρια, εἰδικὰ σωματεῖα καὶ ἄλλοι εἰδικαὶ ὀργανισμοί, σχολαὶ καὶ γυμνασίου πρᾶγμα συνεστήθησαν, καὶ εἰργάσθησαν ὅλοι πυρετωδῶς εἰς τρόπον ὥστε ἡ σημερινὴ γερμανικὴ νεολαία ἐτοιμάζεται νὰ ἐπιδείξῃ εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον τὴν ζωτικότητα τοῦ Γερμανικοῦ ἔθνους. Σημειωτέον ὅτι ἡ κίνησις αὕτη δὲν ἐγκατελείφθη εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν ἀλλ' ἀναλήφθη ὑπὸ τοῦ ἰδίου τοῦ Κράτους, καὶ πλείστοι παράγοντες, ὀργανωμένοι καὶ μὴ προσέφερον εἰς τὴν ὕλην καὶ ἠθικὴν ὑποστήρισιν των.

Ἀλλὰ μήπως καὶ ἐν Ἰταλίᾳ δὲν γίνεται συστηματικώτερα ἐργασία ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου αὐτοῦ; Οἱ ἐχθροὶ τοῦ κ. Μουσολίνι ἂν εὕρισκον λόγους νὰ τὸν κατηγορήσουν εἰς ὅποιονδήποτε κλάδον τῆς φασιστικῆς ζωῆς, μόνον ὡς πρὸς τὴν διαπαιδαγγωγήσιν τῆς νεολαίας δὲν δύναται νὰ τὸν ἐπιτιμήσῃ. Καὶ λέγομεν τοῦτο ὅχι διότι ζηλοῦμεν τὸν τρόπον τῆς διαπαιδαγώσεως, ἀλλὰ διότι ἐπικροτοῦμεν τὴν συσσωμάτωσιν καὶ δια-

παιδαγώγησιν τῆς νεολαίας. Πικρατρεχόντες καὶ ἄλλα παραδείγματα, ὀφείλομεν νὰ ἀναφέρωμεν τὰ «Σοκόλ» τῆς Τσεχοσλοβακίας, ὀργάνωσιν ἡ ὁποία ὑπῆρξεν ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς δουλείας τὸ κέντρον κάθε δημιουργικῆς προσπάθειας τῆς Τσεχοσλοβακικῆς ἀλκίμου γενεᾶς καὶ γενικῶς τοῦ Τσεχοσλοβακικοῦ ἔθνους.

Ἐκάστη ὀργάνωσις διαφέρει βεβαίως εἰς σύστημά, ἀλλ' ὅλοι συναντῶνται εἰς ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον: τὴν ἐνότητά καὶ τὴν συσσωμάτωσιν τῆς νεολαίας.

Δοθέντων τούτων, θὰ ἦτο μέγα σφάλμα διὰ τὴν Ἑλλάδα νὰ ὑστερήσῃ μόνη εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἐξελίξεως τῆς νεολαίας τῆς.

Λεπτομερεῖας περὶ τῆς συσσωματώσεως

δὲν δύναμεθα ἀπὸ τῶν σηλῶν τούτων νὰ δώσωμεν. Ὁ ἡγούμενος ὅμως νὰ προσεέλθῃ αὕτη πλήρως τὸ δημόσιον καὶ ἰδιωτικὸν ἐνδιαφέρον, καὶ περιλαμβάνουσα ἐκπροσώπως ὅχι μόνον τῆς ὀργανωμένης ἀλλὰ καὶ τῆς ἀνοργανώτου νεολαίας καὶ ἄλλους παράγοντας δυνάμενους νὰ ἐνδιαφεροῦν, νὰ καταχωρηθῇ νομοθετικῶς εἰς αὐτόνομον ὀργανισμὸν, ἐξαρτώμενον ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸν κ. Πρωθυπουργόν, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ὁποίου καὶ νὰ ἐτίθετο. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁ κ. Βενιζέλος, δὲν θὰ ἀρνήθῃ νὰ καταστήσῃ καὶ τὰ βήματα τῆς νεολαίας, ἐνδιαφερόμενος προσωπικῶς καὶ βοηθούμενος ἀπὸ ἕνα ἄξιον καὶ εἰδικὸν βεβαίως βοηθὸν ὅπως καὶ εἰς τὰ ὅπ' αὐτὸν δύο ὑπουργοὶ. Ἐγὼ τὴν πεποίθησιν ὅτι μὲ τοιαύτας βάσεις, πάντες θὰ ἐπικροτήσουν καὶ θὰ προσέλθουν πιστοὶ στρατιῶται ὑπὸ τὸν ἐμπνευσμένον Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, ἵνα συντελέσῃ ἕκαστος κατὰ τὰς δυνάμεις του εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἐξόχου πράγματι ἰδέας τῆς συσσωματώσεως.

Ὁ κ. Μακκῆς ἀκούων τελευταίως καὶ τὴν γνώμην τοῦ κ. Παππά, ἥτις θέλει ἐκτεθῇ εἰς τὸ προσεχές τευχὸς τῆς «Εργασίας», πρέπει νὰ χωρήσῃ εἰς τὸ ἔργον ἂν ἔχει πλέον δεδηλωμένην τὴν γενικὴν ἐπιδοκιμασίαν, βέβαιος ὅτι ἡ θαυμαστὴ ἰδέα αὕτη θὰ ὑψωθῇ λίαν προσεχῶς εἰς προϋργίον μίᾳ ἀληθοῦς ἀναστάσεως τῆς αὐρικῆς γενεᾶς, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζει τὰς ἐλπίδας του τὸ ἔθνος μας.

ΔΗΜ. Β. ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ

ΑΝΩΝ. ΕΛΛΗΝ. ΕΤΑΙΡΙΑ
ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
© Κ. Ι. ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ ©

ΕΛΑΡ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ - ΣΤΑΔΙΟΥ 25

Χημικά Λιπάσματα
Ἀπλά καὶ Σύνθετα.
Ὁξέα ἐν γένει.
Γεωργικὰ φάρμακα.

Υαλουργεῖα λευκῆς καὶ
πρασίνης ὕαλου, διὰ πᾶ-
σαν χρῆσιν.

ΥΕΛΟΠΙΝΑΚΕΣ

Η ΧΙΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙ ΤΗΣ

Η ΧΙΟΣ είναι νησί 75 χιλ. περίπου κα- τοίκων, που κάθε Έλληνα γνωρίζει ότι είναι το ωραιότερο μαργαριτάρι του Αιγαίου. Η φύσις δεν έφάνη διόλου φειδωλή εις τὸ νὰ τὴν προικίσῃ, ἀλλοῦ μὲ τὴν ἡρεμὴν, ἀλλοῦ μὲ τὴν μεγαλοπρεπὴ καὶ ἀγρίαν ἀρώματα τοῦ εὐώδους σχίνου καὶ τῆς λεμονέας. Δι' αὐτὰ δὲ, δὲν ἔκλειπε καθόλου τὴν προσωμίαν τῆς «μυροβόλου» νήσου, ποῦ — τόσον δικαίως, ἄλλως τε — τῆς ἀπένευεν. Ἀπέχει περὶ τὰ 145 μίλλια ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ καὶ εὐρίσκεται εἰς τακτικὴν μετ' αὐτοῦ συγκοινωνίαν. Θὰ εἰμποροῦσε δὲ δι' ὅλα αὐτὰ τὰ προσόν- τα τῆς ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ἐπ' αὐτῆς ἀρ- χαιολογικὰ καὶ ἱστορικὰ μνημεῖα καὶ τὴν πάντοτε δροσερὰ καὶ μυρωμένην αὐραν τῆς ὀλογάλανθς θαλάσσης τῆς, νὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς ἄνετος θερινὴ διαμονὴ πολλῶν ἐπισκεπτῶν τῆς. Ἀλ- λά μὲ μερικὰς προϋποθέσεις. Καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, ἄς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ ἐκθέσωμεν, μὲ τὴν εὐγλωττον δύναμιν τῶν ἀριθμῶν, πόσον ἀστοργον καὶ ἀ- διάφορον ἐδείχθη αἰετοπτερὸν τὸ Κράτος καὶ πρὸς τὰς στοιχειωδέστερας ἀκόμη ἀνάγκας τῆς θαλαρᾶς αὐτῆς νήσου. Παραβλέποντες τὰς μικροτέρας, θὰ ἐξετάσωμεν μόνον τὰς οὐσιωδέστερας ἐξ αὐτῶν:

Α' Ἐκκαίδευσις. Εἰς ὁ- λόκληρον τὴν νήσον, λειτουργοῦν 79 σχολεῖα, ἐξ ὧν 36 μονοτάξια, 14 διτά- ξια, 7 τριτάξια, 9 τετρατάξια, 8 πεν- τατάξια καὶ 5 ἑξατάξια. Εἰς ταῦτα φοιτοῦν 9.137 μαθηταί, ἄρρενες 5.116, θῆλεις 4.021. Λόγω ἐλλείψεως ἐπαρ- κῶν δημοσίων διδασκηρίων, ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία ἐρχεται ἀρωγὸς διὰ τὴν ἱκανοποίησιν ἐπιτακτικῶν ἀναγκῶν. Χάρις εἰς αὐτὴν, ἔχουν ἤδη ἱδρυθῇ 7 καὶ εὐρίσκονται ὑπὸ κατασκευῇ 6 δι- δασκτήρια. Αἱ ὁργανικαὶ θέσεις τῶν δι- δασκάλων εἰνε 191, ἐξ ὧν αἱ 18 εἰνε κεναί. Εὐρίσκονται ἐν ὑπηρεσίᾳ 88 δι- δασκαλοὶ καὶ 85 διδασκάλισσαι. Αὐτὰ μὲν διὰ τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν Μέσην, ὑφίστανται δύο γυμνάσια, Χίου καὶ Καρδαμύλων· δύο ἡμιγυμνάσια, Καλαμωτῆς καὶ Βο- λισσοῦ. Ὑπάρχει μεγάλος ἀριθμὸς μα-θητῶν εἰς τὰ τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύ-σεως ἱδρύματα ἀλλ' ἄς παραλείψωμεν τὰ σχόλια, διὰ νὰ εἰμθα συντομώτε-ροι.

Β' Ὁδικὸν δίκτυον ἡ ἡ χανίονα πληγὴ τῆς Χίου. Ὑπάρχουν 3 κατηγορίαι ὁδῶν: α') ἡ Ἐθνικὴ ὁδός, β') αἱ ἐπαρχιακαὶ ὁδοὶ καὶ γ') αἱ κοινοτικαὶ ὁδοί. Ἐθνικὴ ὁδὸς ἔχει χαρακτηρησθῇ ἡ συνδέουσα τὸ βορειότερον μετὰ τοῦ νοτιωτέρου ἄκρου τῆς νήσου (Κάβο Μελανιός-Πασᾶ Λιμάνι), ἐπαρχιακαὶ ὁ-δοὶ αἱ συνδέουσαι τὰ διάφορα χωρία μεταξὺ τῶν καὶ μετὰ τοῦ κέντρου, καὶ τέλος κοινοτικαὶ ὁδοί, αἱ ἀνήκουσαι εἰς ἐκάστην κοινότητα καὶ εἰδικῶς ἐξυ-πηρετοῦσαι τὰς ἀνάγκας μῆς ἐκά-στης ἐξ αὐτῶν.

Ἡ Ἐθνικὴ ὁδὸς (102 χλμ. περίπου) εἶνε ἀκόμη κατὰ μέγα μέρος ἀκατα-

σκεύαστος. Ὑφίσταντο ἤδη καὶ πρὸ τοῦ καθορισμοῦ τῆς Ἐθνικῆς ὁδοῦ καὶ ἐν τῇ ἀκτίνι τῆς, ἀπὸ τῆς τουρκοκρα-τίας, ἀρκετὰ χιλιόμετρα ἀμαετῆς ὁ-δοῦ ἀλλ' ἐν οἰκτρᾷ καταστάσει — ὅπως ἄλλως τε, καὶ μέχρι σήμερον — διότι αἱ ἐκάστοτε πιστώσεις τοῦ Κράτους διὰ τὴν συντήρησιν αὐτῆς ὑπῆρξαν ὀ-λίγως διόλου ἀνεπαρκεῖς. Κατὰ τὸ τρέ-χον οἰκονομικὸν ἔτος, εὐτυχῶς, ἐχορη-γῆθη πιστώσις ἐξ 1.500.000 δρ. διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ συντήρησιν τῆς Ἐθνι-κῆς ὁδοῦ. Τὸ Συνεργεῖον Μακρῇ ἔχει ἀναλάβει τὴν κατασκευὴν ἐνὸς τμήμα-τος 8 χλμ. πρὸς τὸ βόρειον μέρος τῆς νήσου (Ἀγ. Ἰσιδωρος-Βολισσός). Ἀλ-λά καὶ μὲ τὰ νέα αὐτὰ 8 χλμ., μόνον 43 θὰ ἔχουν κατασκευασθῇ καὶ θὰ ὑπο-λείπωνται εἰσέτι 59.

Ἐκ τῶν ἐπαρχιακῶν ὁδῶν, ἔχουν ἡ-δη κατασκευασθῇ περὶ τὰ 84 χλμ. καὶ ὑπολείπονται τὰ ὀλιγώτερα διὰ νὰ συμπληρωθῇ τὸ δίκτυον αὐτῶν, δηλαδὴ περὶ τὰ 66 ἀκόμη χλμ. Ἐπ' αὐτοῦ ὑπ-ῆρξαν, ἀναμφιβόλως, εὐτυχέστεροι, καὶ τοῦτο ὀφείλεται κατὰ μένα μέρος εἰς τὴν φιλοτιμίαν καὶ ἀνοχὴν τῶν κα-τοίκων. Διότι πρέπει νὰ τονισθῇ, ὅτι ἔ-γινον ἐπανειλημμένως χρήσις καὶ κα-τάχρησις προσωπικῆς ἀγγραφείας τῶν ἀγροτῶν κατοίκων. Ἀλλὰ διὰ νὰ εἰμ-θα δίκαιοι, δὲν θὰ παραλείψωμεν τὴν σχετικῶς σημαντικὴν ἀρωγὴν τοῦ Κρά-τους τὸ ὅποιον ἐχορήγησεν ἀνεπαρκῇ μὲν ἀλλ' ἐπανειλημμένα κονδύλια διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ἐπαρχιακῶν ὁδῶν. Ἐνα βλέμμα εἰς τοὺς κατωτέρω ἀριθ-μοὺς ἀρκεῖ, νομίζομεν, νὰ πείσῃ περὶ αὐτοῦ καὶ τοὺς πλέον δυσπιστοῦντας. Αἱ πιστώσεις αὐταὶ τοῦ Κράτους ἤρχι-σαν χορηγοῦμεναι συχνότερα ἀφ' ἧς ἱδρυθῇ τὸ «Εἰδικὸν Ταμεῖον ἐπαρχια-κῆς ὁδοποιίας Χίου», δυνάμει τοῦ νό-μου 3406. Ὅπως ἐνοσηγήθησαν ὑπὸ τοῦ Κράτους πιστώσεις διὰ τὸ οἰκονο-μικὸν ἔτος 1929 — 30 δρ. 297.000 διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς ὁδοῦ Χίου-Καρδαμύ-λων καὶ δρ. 227.000 διὰ τὴν συντήρη-σιν αὐτῆς. Διὰ τὴν συντήρησιν τῆς ὁδοῦ Χίου-Νεμῆτων ἀπὸ 0 — 19 χλμ. δρ. 415.800. Διὰ τὴν συντήρησιν ὁδοῦ Χίου-Βέσσης ἀπὸ 0 — 23 χλμ. δρ. 166.600.

Διὰ τὸ τρέγον οἰκονομικὸν ἔτος 1930 — 31, διετέθησαν ὑπὸ τοῦ Κρά-τους: Διὰ τὴν συντήρησιν ὁδῶν Χίου-Καρδαμύλων δρ. 350.000, Χίου-Νεμῆ-των δρχ. 200.000, Χίου-Βέσσης δρχ.

200.000. Διὰ τὴν κατασκευὴν τμήματος ὁδοῦ Καλαμωτῆς-Κώμης δρ. 50.000 ἢ Πατρικῶν-Καλαμωτῆς δρ. 100.000.

Οἱ ἀνωτέρω ἀριθμοὶ εἶνε ἐπίσημοι καὶ ἐδανεισθῆμεν αὐτοὺς ἀπὸ τὴν Νο-μαρχίαν Χίου, χάρις εἰς τὴν εὐγενὴν προθυμίαν τοῦ νομαρχοῦντος κ. Γ. Μο-λυβιάτη. Διὰ νὰ τελειώσωμεν δὲ μὲ τὸ ὀδικὸν δίκτυον, ἄς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ διατυπώσωμεν μίαν θερμὴν εὐχὴν, μί-αν θερμότεραν παράκλησιν: ὅπως τὸ Ὑπουργεῖον Συγκοινωνίας, καὶ ἂν ἀκό-μη ἔχει ὀριστικῶς παραπέμψει εἰς τὰς ἐλληνικὰς καλῆδας τὸ ζήτημα τῆς ὁ-λοκληρωτικῆς κατασκευῆς τῆς ἔθνικῆς ὁδοῦ Χίου, ἐπανέλθῃ ἐπὶ τῆς ἀποφάσε-ώς του καὶ ἐπιληφθῇ αὐτοῦ τὸ συντο-μότερον, καθότι ὑψίστα ζωτικὰ συμφέ-ροντα τοῦ πλείστου μέρους τῶν κατοί-κων τῆς ὑπαίθρου διακυβεύονται καὶ οὐχὶ μικρότερα κρατικά τοιαῦτα, ἀπὸ στρατηγικῆς ἀπόψεως καὶ περιφρου-ρήσεως τῆς νήσου κατὰ τῶν ἀρπακτι-κῶν διαθέσεων ἐνὶν γειτόνων κρατῶν.

Ἡ συνέχισις ἰδίως τῆς Ἐθνικῆς ὁδοῦ πρὸς τὸ νοτιώτερον ἄκρον τῆς (Πασᾶ Λιμάνι) ἐπιβάλλεται ἐπιτακτικῶς. Ἡ ἐκκρεμότης, ἐκτὸς τοῦ ὅτι δὲν ἱκανο-ποιεῖ κανένα, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ πα-ραταθῇ ἐπ' ἀπειρον, διότι, τάχιον ἢ βράδιον, τὸ Κράτος θὰ εὐρεθῇ — δι' οὗς ἀκριβῶς ἐξεθέσαμεν ἀνωτέρω λό-γους — εἰς τὴν ἀναπόδραστον ἀνάγκην νὰ ὁλοκληρώσῃ τὴν κατασκευὴν τῆς ὁ-δοῦ πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς νήσου. Δὲν θὰ ἦτο ὑπερβολὴ ἔαν, θέλοντες νὰ δώσωμεν ἀκριβῆ εἰκὼνα τῆς κατ' εὐφη-μισμόν καλουμένης ἡμιονικῆς ὁδοῦ Πυργίου-Ὀλύμπων-Μεστών, τὸν νοτιῶν μέρους, ἐκάνναμεν χορσὶν ρήματος χα-ρακτηριζόντος τὸ βάδιμα μικρῶν τε-τραπόδων. Ἀλλ' ὅσον ὀμιλῶ καὶ ἂν εἶνε ἡ ἀλήθεια, ἔχομεν καθήκον νὰ τὴν ἐκ-στομίσωμεν διότι διαφορετικὰ ἐνδέχε-ται νὰ μείνουν καὶ πάλιν ἀσυκλίνητοι οἱ ἀρμόδιοι. Ἀναρωιᾶται κανεὶς, δι-κην σκιδούρου, ἐπὶ βράνων καὶ θάμνων διὰ νὰ διανύσῃ μίαν ἀδιάβατον ἀπό-στασιν 8 χλμ. ἵνα φθάσῃ ἀπὸ Πυργίου εἰς Ὀλύμπους-Μεστά.

Ἰνα κατασκευασθῇ ἡ ἐξ ἄλλου ση-μείου χαραγθεῖσα ὁδός, ὑπὸ τῶν συν-συνεργειῶν, δὲν θὰ ἀπαιτοῦντο τερά-στια ἔξοδα, διότι ἡ προθυμία καὶ φιλο-τιμία τῶν κατοίκων τῶν ἐνδιαφερομέ-νων κοινοτήτων θὰ περιέκοπτεν ἀσφα-λῶς, διὰ τὸ συστήματος, τοῦ γνωστοῦ μᾶς, τῆς προσωπικῆς ἀγγραφείας, τὰς βαρυτέρας δαπάνας.

Εὐνῆς ἔργον θὰ ἦτο ἐπίσης, ἡ ἀπο-περάτωσις ταυτογρόνως τῆς Ἐθνικῆς ὁδοῦ πρὸς τὸ βόρειον μέρος τῆς νή-

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Γ. ΜΟΔΗ: Στὰ Μακεδονικὰ βουνά.

Ο κ. ΜΟΔΗΣ ἔζησε «στὰ Μακεδονικὰ βουνά». Ὅπως μᾶς τὸ λέει στὸ βι-βλίον του, ὅταν εἶταν πολὺ νέος, σχεδὸν παιδί, «ἡ ζωτικὴ ζωὴ τῶν ἀνταρτῶν μὲ τοὺς θρύλλους καὶ τὴς παραδόσεις τῆς εἶχε φουσκώσει τὴ νεανικὴ του φαντασία, καὶ ἀποφάσισε νὰ ἐγκαινιάσῃ τὴ ζωὴ του ὡς ἀντάρτης». Οἱ τρεῖς σύντροφοι μὲ τοὺς ὁ-ποίους εἶχε πάει νὰ καταταχθῇ στὰ ἀν-ταρτικά σώματα ἔμειναν γιὰ πάντα στὰ βουνὰ τῆς Μακεδονίας· ἐκεῖνος γύρισε μὲ μίαν σφαρίαν καὶ πολλοὺς ρευματισμοὺς στὰ πόδια του· μᾶς δίνει σήμερον τὰ ἀπομνη-μονεύματά του.

Ὑπάρχουν πολλοὶ τρόποι νὰ γραφεῖ ἡ ἱστορία. Ο κ. Μόδης δὲν γράφει μὴ ἐπί-σημη, ἐπιστημονικὴ, ἀντικειμενικὴ, (τοῦ-λάχιστον φαινομενικὰ, γιὰτὶ κανένας ἀν-θρώπος δὲν μπορεῖ ποτε νὰ ἐβγῇ ἐντελὼς ἀπὸ τὸν ἐαυτοῦ του καὶ κανένας σύγγραμματα δὲν εἶνε ποτὲ ἀπόλυτα ἀντικειμενικὸ) ἱστο-ρίαι τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγώνα· οὕτε μετα-χειρίζεται τὰ γεγονότα ὡς προφάσεις γιὰ νὰ ἀναπτύξῃ μὲς ἀπὸ τὴ σχηματοποίησή-τους μίαν δική του κοσμοθερίαν. Προτί-μησε νὰ ἀφηγηθῇ πολὺ ἀπλά τὴν περι-πέτεια ἐνὸς ἀνταρτικοῦ σώματος, τοῦ δι-κού του, στὸ Μακεδονικὸ Ἀγῶνα, ὁ ὅποιος ὅπως κάθε ἱστορικὴ περίοδος ἐξακολου-θεῖ νὰ κινεῖ ἡζορὸν τὸ ἐνδιαφέρον μᾶς. Ο κ. Μόδης ζωγραφίζει μὲ ἀρκετὴ πλαστι-κότητα καὶ μὲ χρώματα ὀπωσδήποτε ἐν-τονα τὴν ταλαιπωρίαν τοῦ ἀνταρτικοῦ σώ-ματος ποὺ ζοῦσε μὲσα στὰ δάση κατεβαί-νοντας κάποτε στὰ χωριά ὅπου ἡ φιλοξε-νία εἶταν συχνὰ θερμὴ, ἀλλ' ὅπου εἶχε συχνὰ νὰ φοβηθῇ ἐνέδρες, καὶ ποὺ εἶταν πάντα ἐτοιμὸν γιὰ μάχην, εἴτε γιὰτὶ ἔπρεπε νὰ ἐπιτεθῇ, εἴτε γιὰτὶ τὸ κυνηγοῦσαν ἄλλα ἀνταρτικά σώματα ἢ ὁ τακτικὸς τουρκικὸς στρατός. Ἀπὸ πολλὰ κεφάλαια καὶ ἐπεισόδια τοῦ βιβλίου του ἀναδίδεται συγκλονιστικὴ ἡ ἀτμόσφαιρα «τῆς ζωῆς ἐν κινδύνῳ».

Ο κ. Μόδης δὲν φωτίζει καθόλου ἡ σχεδὸν καθόλου τὴν ἡρωϊκὴ, πατριωτικὴ διάθεση τῶν ἀνταρτῶν ἢ ὅποια ἀσφαλῶς θὰ τοὺς ἐγκραδύνωνε πολὺ καὶ θὰ τοὺς ἐ-δινε συχνὰ αὐτὴ καὶ μόνη τὴ δύναμιν νὰ ὑποστοῦν τὴς ἀμείρητες κακουχίας. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνα ἔχουν περάσει πολλὰ χρόνια, καὶ ἐννε σκληρὸς καὶ ἀπάνθρωπος πόλεμος ὁ ὅποιος ἐδίωξε ἀπὸ τὴς ψυχῆς τῶν ἀνθρώπων τὸν πατριω-τικὸ ἐνθουσιασμό. Ο κ. Μόδης γράφει σή-μερον τὰ ἀπομνημονεύματά του. Εἶταν ἀ-δύνατον νὰ τὰ γράφῃ μὲ τὴν πίστη καὶ τὴν ἔκστασιν μὲ τὴς ὁποίας ἔγραφε ὁ Δραγού-μης τὴς μακεδονικῆς σελίδος του. Μὲς ἀπὸ τὰ Μακεδονικὰ βουνὰ ὁ μακεδονικὸς ἀγῶ-νας παρουσιάζεται κάπως σὰν ἕνα τραγὸν καὶ ἀπάνθρωπο sport τὸ ὅποιο θὰ γίνον-ταν προπάντων χάρη τοῦ sport· μόλις διακρίνεται ὁ σκοπὸς ποὺ τὸν διέκρινε. Ο κ. Μόδης εἶνε ἕνας ἀνθρώπος σημερινός· ἔχει ἐπηρεασθῇ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν κούρασιν καὶ τὴν ἀηδία ποὺ προκαλεῖ σήμερον κάθε ἰδέα πολέμου. Πολὺ περισσότερο ἀπὸ τὴς ἡρωϊκῆς ἐξάρσεως θυμῶν σήμερον τὴ φρίκην τῶν ταλαιπωριῶν καὶ τῶν μαχῶν καὶ ἴσως καὶ τοὺς ρευματισμοὺς τοῦ πόνου.

Εἶνε κρίμα ποὺ δὲν θέλησεν νὰ ἐπιμένει περισσότερο στὴν ἀπογοητευμένη αὐτὴ διὰ-θεση τοῦ βιβλίου του, ποὺ μαντεύεται, μὴδὲν τὴν ὁμολογεῖ καθαρὰ ὁ ἴδιος. Μία ποὺ εἶ-

ταν ἀδύνατον νὰ γράψῃ μὲ ἐνθουσιασμό θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχε τὴν τόλμην νὰ ἐσοκπεᾶσι φανερὰ τὴ σημερινὴ του σκοπιά. Τὸ βιβλίον του θὰ ἀποχτοῦσε τότε μίαν ἐνίκαια συγκί-νησιν τῆς ὁποίας ἡ στέρησις τὸ κάνει λίγο ἱστορικὸ καὶ μόνον.

Εἶνε ὅμως γραμμένον μ' ἕναν τρόπο πολὺ λογοτεχνικόν. Ἡ δημοτικὴ τοῦ κ. Μόδης εἶνε καὶ κανονικὴ καὶ ἀνετη, ἡ φράση του κυλᾷ ἀβίαστα, πολλὰς περιγραφὰς του εἶνε παραστατικώτατες. Ἄν εἶχε ἐπιμε-ληθῇ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τοῦ συνόλου τόσο ὅσο καὶ τὴς λεπτομερείας καὶ εἶχε κάπως συντομεύσει τὴν ἀφήγησίν του, τὸ βιβλίον του τὸ ὅποιον καὶ ἔτσι ὅπως εἶνε διαβάζεται εὐχάριστα καὶ μὲ ἐνδιαφέρον, θὰ μπορούσε νὰ καταλάβει μὴν θέσῃ πολὺ ἐξωριστὴ μέσα στὰ συγγράμματα ποὺ εἶνε μαζὶ καὶ ἱστορικὰ καὶ λογοτεχνικά.

ΑΛΚΗΣ ΘΡΥΛΟΣ

Ν. Η. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ: Σιτοκαλιέρ-γεια καὶ σιτάριον ἐν Ἑλλάδι.

ΥΠΟ τὸν ἀνω τίτλον ὁ κ. Ν. Ἀναγνωστό-πουλος, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ἐξέδωκε πραγματεῖαν ἣτις ἀποτελεῖ ἐνδιαφέρουσαν συμβολὴν εἰς τὴν βιβλιογραφίαν τοῦ σίτου. Ο κ. Ἀναγνω-στόπουλος ἀρχίζει τὸ βιβλίον του ἀπὸ μίαν γενικὴν ἐρευναν περὶ τῆς σημασίας τοῦ σίτου εἰς τὸν κόσμον καὶ εἰδικῶς ἐν Ἑλλάδι, ὅπου ἡ παραγωγή τῶν σιτηρῶν ἀπασχολεῖ τὴν μεγαλυτέραν καλλιεργού-μένην ἔκτασιν καὶ κατέχει τὴν δευτέραν θέσιν ἀπὸ ἀπόψεως ἀξίας τῶν προϊόντων. Ἐξετάζει εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς σιτοκαλ-λιεργείας ἐν Ἑλλάδι καὶ εἰς τὸν λοιπὸν κό-σμον καὶ τὴν κατὰστασιν αὐτῆς οἷα ἐμφα-νίζεται μεταπολεμικῶς, χωρὶς νὰ παραλεί-ψῃ καὶ τὸ ζήτημα τῆς κατανάλωσός του σίτου. Μελετᾷ κατόπιν τὸ ζήτημα τῆς σι-ταρκείας ἀπὸ ἐλληνικῆς ἀπόψεως καὶ ἐ-ρευνᾷ τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ἡ καλ-λιέργεια σιτηρῶν ἐν Ἑλλάδι δὲν εἶνε ἡ πλέον συμφέρουσα ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπό-ψεως. Οἱ κυριώτεροι λόγοι εἶνε ἀφ' ἐνὸς μὲν κλιματολογικοὶ, ἀφ' ἑτέρου δὲ δημογραφι-κοί. Συγκρίνων τὸ περιβάλλον τῆς Ἑλλά-δος μετὰ τῶν ἄλλων σιτοπαραγωγῶν χωρῶν καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ Ἑλλὰς, λόγῳ τῆς θέσεώς της ἀπὸ ἀπό-ψεως γεωγραφικοῦ πλάτους, τῆς στενότη-τος γῆς καὶ τῶν πλεονάζουσων ἐργατικῶν χειρῶν, δὲν εἶνε ἡ ἐνδεδειγμένη χώρα διὰ τὰ σιτηρὰ. Εἶνε τὸ πλέον πρωτότυπον ἴσως μέρος τοῦ συγγράμματος, διότι τὸ ζήτημα τοῦτο πρώτην φορὰν ἐξετάζεται ἐπὶ ἐπι-στημονικῶν βάσεων.

Μετὰ τὰς γενικὰς αὐτὰς γραμμὰς εἰσέρ-χεται κατόπιν διὰ μακρῶν εἰς τὴν ἐξέτα-σιν τῆς φυσιολογίας τοῦ σίτου καὶ κατα-λήγει εἰς τὰς καλλιεργητικὰς ἀνάγκας αὐ-τοῦ. Τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἐργασίας τοῦ κ. Ἀναγνωστοπούλου εἶνε μίαν σύνοψιν τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων ἐρευνῶν ἐπὶ τῆς καλλιεργείας τοῦ σίτου, ἀποτελεῖ δὲ διὰ τὴν ἐλληνικὴν βιβλιογραφίαν τὸ μόνον ἴ-σως καὶ κάλλιστον παραδειγμα ἐπιστημονι-κῆς μελέτης δεικνύουσας τὸν δεσμόν τῆς πράξεως μὲ τὴν ἐπιστήμην.

Τέλος καταλήγει εἰς τὰ συμπεράσματα τοῦ διὰ τὰ λιπτεῖα μέτρα πρὸς βελτίωσιν τῆς παραγωγῆς, τὰ ὁποία διακρίνει εἰς τε-χνικὰ (βελτίωσις καλλιεργείας, συστηματο-

ΑΤΕΚ
ΑΝΩΝ. ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΔ. ΚΥΡΙΑΖΙΔΗ
 ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ 5.000.000 ΔΡΑΧ.
 ΜΕΛΕΤΑΙ—ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ—ΕΡΓΟΛΗΨΙΑΙ
 ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΩΝ & ΕΝ ΓΕΝΕΙ
 ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ
 ΑΘΗΝΑΙ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 28
 ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ
 ΚΥΔΕΣ-ΑΘΗΝΑΙ
 ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ
 68-00

ΙΔΕΩΔΗΣ ΕΠΙΣΤΡΩΣΙΣ ΔΑΠΤΕΔΩΝ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ, ΑΠΟΘΗΚΩΝ, ΣΤΡΑΤΩΝΩΝ, ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΩΝ.

ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ, ΠΡΟΑΥΛΙΩΝ, ΤΑΡΑΤΣΩΝ, ΥΠΟΓΕΙΩΝ Κ. Α. Π.

ΕΙΝΕ Η ΔΙΑ ΧΥΤΗΣ ΑΣΦΑΛΤΟΥ "ΒΙΟ,, ΔΙΟΤΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ

ΤΑ ΕΞΗΣ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ:

1. — Είναι απόλυτως στεγανή και αδιάβροχος
2. — Είναι ελαστική και δεν φθείρεται
3. — Αντέχει εις πάσαν καιρικήν επίδρασιν, ψύχος καύσωνα, βροχήν
4. — Είναι δυσθερμαγωγός, κακός αγωγός ηλεκτρισμού και ήχου
5. — Δεν χρειάζεται καμμίαν συντήρησιν

ΓΡΑΦΕΙΑ & ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ 181

Τηλέφ. 234 και 235

ΧΡΩΠΕΙ

ΧΡΩΜΑΤΟΥΡΓΕΙΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Σ. Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ & ΣΙΑ
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

Αριθ. Τηλ. 208

Αριθμ. Τηλ. 71

ΓΡΑΦΕΙΑ: Λεωφόρος Μιαούλη 19, Πειραιά. — (ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ: ΝΕΟΝ
και εν τοις Έργοστασίοις (Φάληρον) ΦΑΛΗΡΟΝ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΙΑΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1883

ΣΑΛΟΞΙΝΗ

ΤΟ ΕΝΔΕΔΕΙΓΜΕΝΟΝ ΦΑΡΜΑΚΟΝ
ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΓΡΙΠΠΗΣ

ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΚΡΥΟΛΟΓΗΜΑΤΩΝ

ΠΟΚΟΚΕΦΑΛΩΝ
ΑΥΠΝΙΩΝ
ΦΛΟΝΤΑΛΓΙΩΝ
ΑΡΘΡΙΤΙΣΜΩΝ
ΡΕΥΜΑΤΙΣΜΩΝ
Κ.Τ.Λ.

ΧΡΩΜΑΤΟΥΡΓΕΙΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (Σ.Α.ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ & ΣΙΑ ΕΕ)

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

Τὸ ἐπὶ 40 ἔτη λειτουργοῦν ἐπὶ τῆς
ὁδοῦ Σταδίου

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ

"ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ,"

ΜΕΤΕΦΕΡΘΗ

ἐπὶ τῶν ὁδῶν Εὐαγγελιστρίας καὶ
Ντέκας (Πλατεία Μητροπόλεως)

Μέγαρον Κυριακίδου

Μὲ ὅλα τὰ δωμάτια ἐπὶ τῆς

προσέψεως,

ἄκραν περιπόλεον καὶ

ΤΙΜΑΣ ΛΟΓΙΚΑΣ

Τὸ κεντρικότερον Ξενοδοχεῖον

δὲ ἑμπόρου

Διευθυντῆς: Κ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ

Η ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

"Εχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἀρθρον 93 τοῦ
ὀργανισμοῦ τῆς Σχολῆς καὶ τὴν ἀπὸ
28ης Μαΐου ἐ. ἐ. ἀπόφασιν τοῦ Διδακτι-
κοῦ Συμβουλίου, προκηρύσσομεν δια-
γωνισμὸν διὰ τὴν εἰσαγωγὴν διακοσίων
(200) σπουδαστῶν ἐν τῇ Ἀνωτάτῃ
Σχολῇ Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν
Ἐπιστημῶν.

Οἱ ὑποψήφιοι δεόν νὰ ὑποβάλωσι
μέχρι τῆς 5ης προσεχοῦς μηνὸς Ὀκτω-
βρίου εἰς τὴν Γραμματεῖαν τῆς Σχολῆς
τὰ ἀκόλουθα:

1) Ἀπολυτήριον Γυμνασίου ἢ Πρακ-
τικοῦ Λυκείου ἢ ἀπολυτήριον Μέσης
Δημοσίας, Ἐμπορικῆς Σχολῆς ἢ ἰδιωτι-
κῆς ἀνεγνωρισμένης τοιαύτης.

2) Πιστοποιητικὸν ἐγγραφῆς εἰς τὰ
Μητρώα τοῦ Δήμου.

3) 3 φωτογραφίας.

4) Δι' ἐξέταστρα δραχμὰς διακοσίας.
Ἡ ἐξέτασις γενήσεται γραπτῶς εἰς

τὰ ἑξῆς μαθήματα:

2) Ἑλληνικά, ἑκθεσις ἰδεῶν. 2) Μα-
θηματικά, Ἀλγεβρα καὶ Ἀριθμητική.

3) Πειραματικὴ Φυσικὴ. 4) Πολιτικὴ
Γεωγραφία. 5) Γαλλικά.

Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῆς ἐξετα-
στάς ὕλης, καὶ λοιπαὶ πληροφορίες
παρέχονται εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Σχο-
λῆς (ὁδὸς Γ. Αἰνιάνου 4) καθ' ἑκάστην
10 — 12 π. μ.

Ὁ Διευθυντῆς

ΔΗΜ. ΚΑΛΛΙΤΣΟΥΝΑΚΗΣ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΣ

Ἡ Ἀνώνυμος Ἑλληνικὴ Ἑταιρία
Υδάτων προκηρύσσει μειοδοτικὸν δια-
γωνισμὸν δι' ἐνσφραγίστων προσφορῶν
διὰ τὴν προμήθειαν 14.000 μετρητῶν
ὕδατος.

Ὁ διαγωνισμὸς ἐνεργηθήσεται τὴν
μεσημβρίαν τῆς 18ης Αὐγούστου ἡμέ-
ραν Δευτέραν εἰς τὰ ἐν Ἀθήναις καὶ
ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀμερικῆς 2 (Μέγαρον
Μετοχικοῦ Ταμεῖου) Κεντρικὰ Γραφεῖα
τῆς Ἑταιρίας, ἐνθα οἱ ἐνδιαφερόμενοι
δύνανται ἀποτείνεσθαι νὰ λάβωσιν ἀν-
τίγραφα τῶν σχετικῶν ὄρων.

(Ἐκ τῆς Διευθύνσεως)

ποίησις ἐρευνῶν) οικονομικὰ (δασμολογικὴ
προστασία, ἀγροτικὴ πίστις, ἐμπορία, συν-
εταιριστικὴ ὀργάνωσις) καὶ γενικὰ (ἀγρο-
τικὴ ἀσφάλεια, συγκοινωνία, ἐκπαίδευσις).

Β. Γ. ΓΑΝΩΣΗΣ

Μηχανικὸς Γεωπόνος

ΔΗΜ. Ι. ΖΩΓΡΑΦΟΥ: Ἱστορία τῆς στα-
φίδος, Ἀθήναι 1930.

Ἡ δόξυς τῆς σημερινῆς σταφιδικῆς
κρίσεως καθιστᾷ ἰδιαίτερος ἐνδιαφέρον
τὸ τελευταῖον ἔργον τοῦ γνωστοῦ καὶ μο-
ναδικοῦ ἱστορικοῦ τῆς ἑλληνικῆς Γεωρ-
γίας κ. Δ. Ζωγράφου. Διότι μέσα ἀπὸ τὸ
ἄφθονον ὕλικόν τὸ ὁποῖον ἔχει περισυλλέ-
ξει εἰς τὸν ἐκδοθέντα Α' τόμον, περιλαμ-
βάνοντα τὴν περίοδον ἀπὸ ΙΕ'—ΙΘ' αἰ-
ῶνος, διαφαίνεται σαφῶς ὅτι τὰ προβλή-
ματα τὰ ὁποῖα σήμερον ἀντιμετωπίζει ἡ
σταφίς οὐτε νέα εἶναι ἀλλ' οὐτε καὶ ἀπλά.

Υπῆρξαν κατὰ τὴν μακροὴν ἐκείνην ἐ-
ποχὴν περίοδοι ὑπερπαραγωγῆς καὶ ἐκ-
μηδενίσεως τῶν τιμῶν καθὼς καὶ περίο-
δοι χειροτερεῦσεως τῆς ποιότητος.
Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὸ τελευταῖον τοῦτο
σημεῖον, ἰδιαίτερος ἐνδιαφέρονσαι εἶναι αἱ
διαταγαὶ τῶν Ἑνετῶν Πρεβεδούρων τῆς
Ἐπιτροπῆς καὶ οἱ περιορισμοὶ σχετικῶς
πρὸς τὸν τρυγητὸν καὶ τὴν καλὴν ἀποξήραν-
σιν τοῦ προϊόντος, τὰ διαρκῆ αὐτὰ καὶ
ἄλλα προβλήματα τῆς σταφίδος. Τὰ ἐ-
πισημασμένα ἀρχεῖα καθὼς καὶ αἱ ἀφηγή-
σεις τῶν διαφόρων περιηγητῶν βοήθουν
ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου πολυτίμους στοι-
χεῖον, τὰ ὁποῖα μετὰ μετὰ ἀκριβοῦς στοι-
χειώσεως ἐπεξεργασθῶσιν εἰς τὸν ὁ-
ποῖον ἡ ἀνέγνωσις εἶναι πάντοτε ἐπὶ καί-
ρος.

Ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως ἐνδιαφέρονσαι
εἶναι ἡ ἐξέτασις τοῦ ζητήματος ἂν ἡ στα-
φίς ἦτο γνωστὴ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, δε-
δομένον ὅτι μνημονεύεται μόνον κατὰ τὸν
ΙΔ' μ. Χ. αἰῶνα, καθὼς καὶ τῶν λόγων
διὰ τοὺς ὁποίους ἡ καλλιέργεια αὐτῆς ἀ-
νεπτύχθη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Ἡ
πλήρης ἐλλειψὶς ἱστορικῶν πηγῶν δὲν ἐ-
πιτρέπει παρὰ μόνον εἰκασίας καὶ συμ-
περάσματα. Ὁ κ. Ζωγράφος φαίνεται
παραδεχόμενος ὅτι εἰναι ἀπολύτως ἀδύ-
νατον νὰ μὴν ἦτο γνωστὴ ἡ σταφίς πρὸ
τοῦ ΙΔ' μ. Χ. αἰῶνος, δεδομένου ὅτι τὴν
ἐποχὴν ἐκείνην ἀπαντᾷ μία πλουσία καλ-
λιέργεια καὶ μάλιστα ἐξαγωγή τοῦ εἶδους.
Ἐφ' ὅσον δὲ εἶναι παραδεχόμενον ἐπι-
σημονικῶς ὅτι ἡ σταφίς δὲν ἀποτελεῖ ἰ-
διαιτερόν εἶδος ἢ φυλὴν ἀλλὰ ποικιλίαν
τῆς κοινῆς ἀμπέλου, προελθοῦσαν εἴτε
λόγῳ ὑπάρξεως ὁρισμένων φυσικῶν συν-
θηκῶν εἴτε λόγῳ ἀνθρωπίνης ἐπεμβά-
σεως, ἀποκλείεται τελείως ἡ μεταφύτευσις
τῆς σταφίδος ἐξ ἄλλης χώρας καὶ ἐπομέ-
νως ἡ πλουσία καλλιέργειά τῆς ἐν Πελο-
ποννήσῳ κατὰ τὸν ΙΔ' μ. Χ. αἰῶνα προῦ-
ποθεῖται τὴν ὑπαρξὴν μακρὰς ἀν' ὅχι αἰ-
ωνίου καλλιερῆτικῆς παραδόσεως. Ἐν
πᾶσιν ὅμως περιπτώσεσιν εἶναι ἀναμφισβή-
τητον ὅτι ἡ διάδοσις τῆς σταφιδοκαλλιερ-
γείας συμπίπτει ἀκριβῶς μετὰ τὴν ἐποχὴν
κατὰ τὴν ὁποῖαν τὸ προϊόν ἤρχισε νὰ γί-
νεται εἶδος διεθνούς ἐμπορίου.

Ἀν μάλιστα ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ γεγο-
νός ὅτι ἀκόμη καὶ σήμερον ἐλαχίστη πο-
σότης ἐντοπίσας σταφίδος καταναλίσκεται
εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ἐνῷ ἀντιθέτως αὕτη
εἶναι περιζήτητος εἰς τὰς ἀγοράς τοῦ ἐξω-
τερικοῦ, ἔχομεν πλήρη τὴν ἐξήγησιν τοῦ
συμπεράσματος εἰς τὸ ὁποῖον καταλήγει ὁ
κ. Ζωγράφος, ὅτι δηλαδὴ ἡ σταφίς ἦτο

γνωστὴ ἐν Πελοποννήσῳ πολλὴν πρὸ τοῦ
ΙΔ' αἰῶνος ἀλλ' ἡ κατανάλωσις τῆς ὑπὸ
μορφὴν ἑρσοῦ καρποῦ ἦτο περιορισμένη,
καθὼς καὶ σήμερον. Ὅταν ὁμως αἱ σταυ-
ροφόροι καὶ ἰδίως ἡ κατάληψις τῆς Πε-
λοποννήσου ὑπὸ τῶν Φράγκων ἔδωκαν εἰς
πλήρη ἐπικοινωνίαν τὰς χώρας τῆς Ἀνα-
τολῆς καὶ τῆς Δύσεως, ἦτο ἐπόμενον αἱ
πολύτιμοι ἰδιότητες τῆς σταφίδος νὰ ἐκτι-
μηθοῦν δρόντως ἀπὸ τὴν κατανάλωσιν
τῶν χωρῶν τῆς Δύσεως, νὰ ἐνταθῇ ἡ καλ-
λιέργειά τῆς καὶ νὰ ὁργανωθῇ βαθμικῶς
ἡ ἐξαγωγή τοῦ ἐθνικοῦ αὐτοῦ προϊόντος.

Ὁ κ. Ι. Κορδάτος τῆς Ἱστορίας τῆς σταφί-
δος ἀποτελεῖ, ἀπὸ πάσης ἀπόψεως, ἕνα
ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέρον ἀνέγνωμα. Εὐ-
λογος δὲ εἶναι ἡ ἀνυπομονή μετὰ τὴν ὁ-
ποῖαν ἀναμένεται ἡ ἐκδοσις καὶ τοῦ Β'
τόμου, ὅπου ἐλπίζομεν ὅτι ὁ κ. Ζωγρά-
φος θὰ μᾶς δώσῃ μίαν ἐξ ἰσῶν πλήρη εἰ-
κόνα τῆς νέας μορφῆς τοῦ σταφιδικοῦ
προβλήματος καὶ ἰδίως τοῦ ἀνταγωνισμοῦ
τῆς Κορινθιακῆς ἀπὸ τὰς ξένας ὁμοειδεῖς
ποιότητος καθὼς καὶ τῶν γεωργικῶν καὶ
οἰκονομικῶν συνεπειῶν αὐτοῦ.

Σ. Ι. Κ.

ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΚΟΡΔΑΤΟΥ: Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν
ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς Κεφαλαιοκρατίας,
Ἀθήναι 1930.

Ὁ κ. Ι. Κορδάτος εἶναι γνωστὸς ἀπὸ
προηγούμενας ἱστορικὰς τὸν ἐργασίας καὶ
μελέτας, ὅπου μετὰ μεγάλης δεξιότητος
καὶ γνώσεως ἐξορημοποίησε τὴν μέθοδον
τοῦ ἱστορικοῦ ὀλισμοῦ. Ἀν μάλιστα λη-
φθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ
ἱστορία ἐξητάσθη καὶ ἡμερησίῃ ἀποκλει-
στικῶς σχεδὸν ἐπὶ τῇ βάσει μόνον τῶν
στοιχείων τῆς ἐθνικῆς παραδόσεως, ἐπὶ
τῶν ὁποίων προσορημοσθῆσαν ὅλαι αἱ ἄλ-
λαι κοινωνικαὶ καὶ οικονομικαὶ ἐκδηλώ-
σεις, εἶναι αὐτονόητος ἡ ἐντύπωσις τὴν ὁ-
ποῖαν ἐπροκάλεσεν ἀλλὰ καὶ ἡ πρωτοτυ-
πία ἡ ὁποία ἐχαρταίρησεν τὴν προγενε-
στέραν ἐργασίαν τοῦ κ. Κορδάτου.

Ἀντυχῶς τὸν ἰδιότητον αὐτῶν στερεῖ-
ται τελείως τὸ τελευταῖον δοκίμιόν του
περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κεφαλαιοκρατίας.

Ὁ κ. Κορδάτος εἰσερχόμενος εἰς τὴν
ἐξέτασιν μίαν ἐποχὴν συγχρόνως χάνει τὴν
ψυχραιμίαν τοῦ ἱστορικοῦ καὶ παρασύρε-
ται τελείως ἀπὸ τὴν προκατάληψιν τοῦ
μαρξιστοῦ. Ἡ εἰσαγωγὴ εἰς τὴν ἱστο-
ρίαν τῆς Ἑλληνικῆς Κεφαλαιοκρατίας ἀ-
ποτελεῖ μᾶλλον ἕνα ramphlet, ὅπου ἀνα-
χωρεῖται μετὰ μεγάλης σπουδῆς διάφο-
ρα στατιστικὰ στοιχεῖα καὶ μερικὰ ἀπὸ
τὰς τρεχούσας φήμας καὶ παραδόσεις περὶ
ξένων κεφαλαιοκρατικῶν ἐπιπορῶν, αἱ ὁ-
ποῖαι ἀπετέλεσαν πάντοτε τὸ προσφιλέ-
θμα μίᾳς ἐλαφροῦς φιλολογίας ὅχι μόνον
τοῦ κομμουνιστικοῦ ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀστικοῦ
καθημερινοῦ τύπου.

Ἀντυχῶς ἡ μέθοδος τοῦ ἱστορικοῦ ὀλι-
σμοῦ εἶναι ἀκαίριος. Καὶ ὁ κ. Κορδάτος,
ποτισμένος ἀπὸ τὸν ἰστορικὸν ὀλισμόν, εἶναι
ἀδύνατον νὰ ἀποφύγῃ τὰς ἀποφάσεις, εἰς
τὰς ὁποίας μοιραῶς ὁδηγεῖ μία τὸσον ἀ-
ποκλειστικὴ τῆς χρησιμοποίησις. Καταλή-
γει δηλαδὴ εἰς τὸ ἄτοπον τῶν παλαιῶν ἱ-
στορικῶν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐν τούτοις ἐπι-
χειρεῖ νὰ μᾶς ἀπολυτοποίησιν καθυποτάσσων
καὶ προσαρμόζων οἰκονομικὰ ἀναμφισβή-
τητον ἐκδηλώσιν τῆς ἐθνικῆς παραδόσεως
εἰς ὁρισμένα κοινωνικὰ καὶ οικονομικὰ
φαινόμενα. Τοιοῦτο τρόπον δὲν ἀρκεῖται
θεωρῶν τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1909 ὡς
ἕνα ἔργον τῆς ἀνδρωθείας ἀστικῆς τά-
ξεως ἀλλ' ἐπιχειρεῖ νὰ τῆς προσδιορίσῃ
ὁρισμένους ἐθνικιστικὸς σκοποὺς ἐν συν-

δυναμῶν πρὸς τὴν ἀνάγκην ἐπεκτάσεως
τῆς οἰκονομικῆς τῆς δόσεως καὶ ἐξ ἀντι-
δόσεως πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς ἀφύγον
στάσεως. Ἐπιχειρεῖ δηλαδὴ νὰ ἐμφανίσῃ
τὸν ἐθνικισμὸν ὡς δημιουργίαν τῆς κε-
φαλαιοκρατίας, παραγωγίαν, ἵσως ἐπι-
τηδες, οὗ ἡ πολιτικὴ τῆς ἀφύγον στάσεως
ἐπὶ ὅσον ἀπλῶς μία ἀντίδοσις κατόπιν
τοῦ ἀνυχοῦς πολέμου τοῦ 1897 καὶ οὗ ὁ-
λόκληρος ἡ περίοδος ἀπὸ τοῦ Ὀθωνος
μέχρι τοῦ 1897, περίοδος κατὰ τὴν ὁποῖαν,
σύμφωνα μετὰ τὰς παραδέχεται, ἡ ἑλληνικὴ
κεφαλαιοκρατία ἦτο ἀνύπαρκτος ἢ τοῦλάχιστον
οὐδὲν οὐδὲν ἐξήκει ἐπὶ δρασιν, διεκρί-
θη διὰ τὸν ἐθνικισμὸν τῆς πύρετον καὶ
τὰς παρατόλμους πολιμικὰς περὶ πειρίας.

Ὑπὸ τοὺς ὄρους ὅμως αὐτοὺς εἶναι
προφανές ὅτι δὲν δυνάμεθα καθόλου νὰ
συμφωνήσωμεν μετὰ τὰ συμπεράσματα τοῦ
κ. Κορδάτου ὅσον ἀφορᾷ τὴν κρίσιν τῆς
παγκοσμίου καὶ ἑλληνικῆς οικονομίας καὶ
ἰδιαίτερος τὴν πεποῖσθαι τὸν ὅτι δὴν
γούμεθα εἰς ἕνα οἰκονομικὸν ἀδιέξοδον.
Βεβαίως δὲν ἀπεφύγαμεν ἀκόμη ὅλας τὰς
συνεπείας τῆς μεταπολεμικῆς κρίσεως, τὴν
ὁποῖαν καὶ ὁ κ. Κορδάτος δὲν φαίνεται
παραδεχόμενος ὡς ὁργανικὴν, καὶ εἶναι
ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῆς
ἑλληνικῆς οικονομίας ἤλλαξε ὀξυκῶς μετὰ
τὴν καταστροφὴν τοῦ 1922 καὶ γενικὰ
τοὺς δημιουργηθέντας μεταπολεμικοὺς ὁ-
ρους. Ἐξ αὐτοῦ ὅμως δὲν ἐπεται ὅτι ἐν-
δοσκομῶμεθα πρὸ ἀδιεξόδου. Τούταντιν ἡ
ἐντασις τῆς βιομηχανικῆς καὶ ἰδιαίτερος
τῆς γεωργικῆς μας παραγωγῆς ἀποτελοῦν
μίαν ἐγγύησιν ἀναπληρώσεως τῶν ἀπω-
λειῶν καὶ συμπληρώσεως τοῦ μειωθέντος
ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Ἀν εἰς τὴν προσ-
πάθειαν ταύτην καὶ συγκεκριμένως εἰς τὴν
ἐνίσχυσιν τῆς ἀγροτικῆς πίστεως καὶ τὰ
ἀποξηραντικὰ ἔργα τῆς Μακεδονίας ὁ κ.
Κορδάτος ὡς partisan δὲν βλέπει παρὰ
μόνον ἐκμεταλλεῖσθαι τὴν ἀγροτικὴν τά-
ξεως, ὁ ἀμερόληπτος ἱστορικὸς ἀσφαλῶς
θὰ ἴδῃ κατὰ καλλίτερον καὶ πρὸ παντὸς
κατὰ ἀντικειμενικότερον. Καὶ θὰ κρίνῃ
μετὰ μεγαλειότητος ἀυστηρότητα τὴν βεβαίω-
σιν τοῦ κ. Κορδάτου ὅτι ἡ νέα φορολογία
τῶν ἀνώνυμων ἐταιριῶν χαρίζει εἰς τὴν
πλουτοκρατίαν 300 ἑκατομμ., ἐνῷ πρό-
κειται μόνον περὶ μίᾳς μειώσεως ἐξ 25
ἑκατομμ., ἢ τὴν ἀγνοίαν τοῦ (:) ὅτι ἀνε-
στάλη ἐπὶ διετίαν ὁ φόρος τῆς ἐγγείου πα-
ραγωγῆς ἐξ 100 ἑκατομμ. καὶ ἐμειώθη
σαν κατὰ ἔτερον 100 ἑκατομμ. οἱ φόροι τοῦ
ἐλαίου, σταφίδος, ἀγροπορῶτων κλπ.

Σ. Ι. Κ.

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΠΑΝΤ. Κ. ΡΑΠΤΑΡΧΗ

ΟΔ. ΚΟΡΗ, 5—ΑΘΗΝΑΙ—ΤΗΛΕΦ. 71-42

Ἀναλαμβάνει πάσης φύσεως ἀστικὰς
καὶ ποινικὰς ὑποθέσεις.

Εἰδικότης: Ἐμπορικὸν δίκαιον.

Πτωχεύσεις, Ἐκκαθαρίσεις, Ἐταρεῖαι,
Οἰκονομολογικὰ ζητήματα.

Δίκτυον ἀνταποκριτῶν ἐξωτερικοῦ
δι' ὑποθέσεις Ἑλλάδος καὶ Ἀμερικῆς.

Οὐδέμια ἀπόδειξις ἀναγνωρίζεται
ἐὰν δὲν φέρῃ τὴν σφραγίδα καὶ
τὴν ὑπογραφήν τοῦ διαχειριστοῦ τῆς
«Εργασίας» κ. Τ. Θεοφιλοπούλου.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

τῆς 15ης Ἰουλίου 1930

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ	Σύνολον	ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ	Σύνολον
1. Χρυσός εἰς νομίσματα καὶ δάβδους	564.296.387.08	11. Κεφάλαιον καταβεβλημένον	400.000.000.
2. Ἐξωτερικὸν σίγμα εἰς χρυσὸν (Καταστ. ἀρθ. 62)	3.237.316.888.16	12. Ἀποθεματικά :	
3. Ἔτερον Ἐξωτερικὸν συναλλάγμα	2.300.560.45	I Προβλ. συμφ. ἀρθ. 71 Καταστ.	8.519.731.60
4. Κεσματικά Ἑλληνικά νομίσματα	78.885.25	II Τακτικὸν ἀποθεματικὸν	54.900.000.—
5. Συναλλαγματικά καὶ Γραμμάτια :		13. Τραπεζικὰ Γ/τια ἐν κυκλοφορίᾳ	4.836.999.452.50
I Ἑμ/καὶ Σ/καὶ καὶ Γ/τια	128.798.162.20	14. Ἔτεροι ὑποχρεώσεις εἰς δραχμὰς :	
II Γραμμάτια Δημοσίου	128.798.162.20	I Δ/σμοὶ τρεχοῦμενοι καὶ καταθέσεων	
6. Πιστώσεις :		α' Δημοσίου	144.756.010.46
I Πληρωτέαι εἰς δραχμὰς :		β' Τραπεζῶν	380.744.698.03
α' Δημοσίου	109.872.506.45	γ' Ἔτεροι λ/σμοὶ	842.052.339.29
β' Ἔτεροι	109.872.506.45	II Γ/τια καὶ τραβηκτικά ὄψεως	15.379.100.55
II Πληρωτέαι εἰς Ἑξ/κὸν Σ/γμα	36.609.880.70	15. Καταθέσεις εἰς δραχμὰς ὑπὸ προθεσμίαν :	
7. Χρέος τοῦ Δημοσίου :		I Δημοσίου	450.000.000.—
I Ἐκ δανείων κυκλοφορίας	2.714.111.162.45	II Τραπεζῶν	450.000.000.—
II Ἐκ λοιπῶν δανείων	774.651.830.70	III Ἔτεροι Λογαριασμοὶ	450.000.000.—
8. Ἐπενδύσεις	92.642.239.45	16. Ὑποχρεώσεις εἰς Ἑξ/κὸν σίγμα :	
9. Κτίρια Τραπεζῆς καὶ ἐγκαταστάσεις	67.718.020.05	I Ἑξ/κὸν σίγμα εἰς χρ. (Κατ. ἀρ. 62)	666.697.713.20
10. Ἔτερα στοιχεῖα τοῦ Ἑνεργητικοῦ	327.324.000.83	II Ἔτερον ἔξωτερικὸν σίγμα	2.144.322.15
Δοχ.	8.055.720.523.77	17. Ἔτεροι ὑποχρεώσεις	253.527.155.99
		Δοχ.	8.055.720.523.77

ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΧΡΥΣΟΥ & ΚΑΘΑΡΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ ΕΙΣ ΧΡΥΣΟΝ ΠΡΟΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΟΨΕΩΣ

Χρυσός 564.296.387.08
Καθαρὸν ἔξωτερικὸν σίγμα εἰς χρυσὸν 2.570.619.174.96
(Ἀριθ. 2 μείον ἀριθ. 16, I)
Κάλυμμα (Καταστ. ἀρθ. 62) Σύνολον (α) 3.134.915.562.04

Τραπεζικὰ γραμμάτια 4.836.999.452.50
Ἔτεροι ὑποχρεώσεις ὄψεως εἰς δραχμὰς 1.382.932.148.33
Σύνολον (β) 6.219.931.600.83

Ἀναλογία Συνόλου (α) πρὸς Σύνολον (β) 50.40%

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15ῃ Ἰουλίου 1930

Ὁ Ὑποδιοικητὴς
ΕΜΜ. ΤΣΟΥΔΕΡΟΣ

Ὁ Τμηματάρχης τοῦ Γεν. Λογιστηρίου
ΣΟΛΩΝ ΣΥΡΜΟΠΟΥΛΟΣ

Προεξοφλητικὸς τόκος 9 %

Οἰμῆσι προσβεβλημένων ὑπὸ Ἑλληνοσίας ὀξείας ἢ χρονίας
ἀνοσοποιήσατε τὸν ὀργανισμὸν εἰς προσηλυτισμῶς
χρησιμοποιοῦντες μάλᾳ τὸ θερμὸς 3 καύσιμα μόνου
ΠΑΣΤΕΡΙΝΗΣ ἡμερησίως Πληροσφορηθῆτε ἀπὸ χιλιάδας ἰαθέντων
ΠΩΛΕΙΤΑΙ Εἰς ὅλα τὰ ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ

ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ

ΠΑΣΤΕΡΙΝΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΟΝΔΡΙΚΗΝ ΠΩΛΗΣΙΝ

Ἀργοστόλιον: Β. ΔΙΝΑΡΔΑΤΟΣ

Θεσσαλονίκη: ΜΙΧ. ΒΑΡΕΛΑΣ

ΑΘΗΝΑΙ: ΕΓΓΑΙΡΙΑ "ΔΑΦΝΗ", Βερανζέρου 24

ΠΑΤΡΑΙ: Α. Ν. ΣΙΝΙΓΑΔΙΑΣ Ἀγ. Νικολάου 68